

RĪGAS CENTRĀLĀ BIBLIOTĒKA 2023

GADA PĀRSKATS

SATURS

Pārskata perioda kopsavilkums	4
1. Vispārīgs bibliotēkas raksturojums.....	8
2. Finansiālais nodrošinājums	12
3. Materiālā un tehniskā stāvokļa vērtējums.....	13
4. Personāls.....	16
5. Pakalpojumu piedāvājums un pieejamība	18
6. Krājums	31
7. Darbs ar bērniem un jauniešiem.....	39
8. Novadpētniecība	51
9. Finansējuma piesaiste projektos	55
10. Publicitāte.....	57
11. Sadarbības tīkla raksturojums	63
12. Metodiskais un konsultatīvais darbs	67

Pielikumi

[Rīgas Centrālās bibliotēkas un filiālbibliotēku 2023. gada izmantojuma rādītāji](#)

[Rīgas Centrālās bibliotēkas un filiālbibliotēku kopējais krājums](#)

[Rīgas Centrālās bibliotēkas un filiālbibliotēku jaunieguvumi 2023. gadā](#)

[Rīgas Centrālās bibliotēkas un filiālbibliotēku 2023. gadā izslēgtie informācijas resursi](#)

[RCB darbinieku apmeklētie citu institūciju organizētie profesionālās pilnveides pasākumi 2024. gadā
2023. gadā īstenotais projekts „Pratīgs skolēns informācijas plašumos”](#)

[Interesantāko lasītveicināšanas aktivitāšu piemēri](#)

Rīgas Centrālās bibliotēkas 2023. gada pārskata sagatavošanā piedalījās: Aiga Balode, Vineta Baško, Daina Ģeibaka, Ineta Kalķe, Sanita Lapiņa, Maija Mauriņa, Inta Sallinene, Sigita Sīle, Dzidra Šmita, Linda Štamere, Klāra Švedra, Zane Valaine, Dace Vlasova, Gida Zepkāne.

Fotogrāfijas no Rīgas Centrālās bibliotēkas arhīva.

Pārskatā izmantotie saīsinājumi

ĀAP – ārējais apkalpošanas punkts

ANO IAM – ANO Ilgtspējīgas attīstības mērķi

BJC - Bērnu un jauniešu centrs

BKUS – Bērnu klīniskā universitātes slimnīca

BJVŽ - lasīšanas veicināšanas programma "Bērnu, jauniešu un vecāku žūrija"

BLN – Bērnu literatūras nodaļa

CB – Centrālā bibliotēka (Brīvības ielā 49/53)

ČAB - Čiekurkalna attīstības biedrība

IFLA - Starptautiskā bibliotēku asociāciju un institūciju federācija

IKSD – Izglītības, kultūras un sporta departaments

IKT – informācijas un komunikāciju tehnoloģijas

ISAN – Informācijas sistēmu administrēšanas nodaļa

KAN – Komplektēšanas un apstrādes nodaļa

KISC – Kultūras informācijas sistēmu centrs

MK – Ministru kabinets

LBB – Latvijas Bibliotekāru biedrība

LKA LKK – Latvijas Kultūras akadēmijas Latvijas Kultūras koledža

LNB – Latvijas Nacionālā bibliotēka

LR KM - Latvijas Republikas Kultūras ministrija

LU – Latvijas Universitāte

PII – pirmsskolas izglītības iestāde

PLN – Pieaugušo literatūras nodaļa

RCB – Rīgas Centrālā bibliotēka

RD – Rīgas dome

RVP – Rīgas valstspilsētas pašvaldība

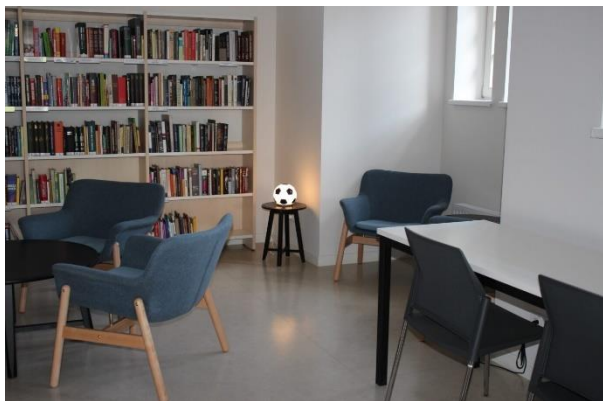
RDA - Rīgas valstspilsētas pašvaldības aģentūra "Rīgas digitālā aģentūra"

SBA - Starpbibliotēku abonements

Pārskata perioda kopsavilkums

RCB 2023. gada darba prioritātes

- RCB tīkla attīstība:
 - 21. aprīlī apmeklētājiem jaunās, renovētās telpās tika atvērta Torņakalna filiālbibliotēka. Atklāšanā piedalījās RD, RD Izglītības, kultūras un sporta komitejas, RVP Izglītības, kultūras un sporta departamenta, LR KM pārstāvji, Torņakalna attīstības biedrības pārstāvji un kolēģi. Pasākuma [ieraksts pieejams RCB tīmekļvietnē](#).

Jaunā Torņakalna filiālbibliotēka

- 2023. gadā RVP pieņēmusi lēmumu par Bolderājas filiālbibliotēkas iekštelpu renovāciju. Tika izstrādāti telpu funkcionālie plānojumi, mēbeļu specififikācijas. Tika izvērtēts Bolderājas filiālbibliotēkas krājums, norakstīti nolietotie un mazpieprasītie informācijas resursi, uzsākta jaunākās literatūras piekomplektēšana. Krājums, datortehnika un biroja tehnika tika izvietota citu struktūrvienību telpās saglabāšanai. Bolderājas filiālbibliotēkas darbinieki darbu turpināja citās RCB struktūrvienībās. 2023. gada rudenī tika uzsākta telpu renovācija, filiālbibliotēku apmeklētājiem plānots atvērt 2024. gada vasarā.
- RCB filiālbibliotēku akreditācija, akreditētas 14 filiālbibliotēkas (skat. [Bibliotēku akreditācija](#)).
- 2023. gada 22. maijā apstiprināta ["Rīgas Centrālās bibliotēkas attīstības stratēģija 2023.–2027. gadam"](#).
- 2023. gada 1. decembrī stājās spēkā jaunie [RCB lietošanas noteikumi](#). Tajos veiktas vairākas būtiskas izmaiņas:
 - RCB lietotājiem tiek piedāvāta elektroniskā lasītāja karte lietošanai viedierīcē;
 - jauna kārtība personu, kas jaunākas par 15 gadiem, reģistrēšanai bibliotēkā;
 - konkrētāk definētas lietotāju tiesības un pienākumi;
 - izstrādātas jaunas veidlapas dažāda veida pakalpojumu saņemšanai;
 - netiek turpināta lietotāju reģistrācijas kartotēka (tradicionālā - papīra formā), visi personas dati turpmāk tiek uzglabāti tikai BIS ALISE.

Jauni pakalpojumi

- 2023. gada 25. septembrī stājās spēkā jauns [RCB maksas pakalpojumu cenrādis](#).
- No 2023. gada 1. decembra RCB lietotājiem pieejama [elektroniskā lasītāja karte](#) lietošanai viedierīcē.
- Uz vienu gadu RCB ieguva bezmaksas piekļuvi "Delfi Abonements" publicētajiem rakstiem portālā Delfi.

Nozīmīgi/jauni projekti

- Tika īstenots RVP Centrālās administrācijas Rīgas pilsētas Apkaimju iedzīvotāju centra sabiedrības integrācijas projektu konkursā atbalstītais RCB sabiedrības integrācijas projekts "Pratīgs skolēns informācijas plašumos" (skat. [9. Finansējuma piesaiste projektos](#)).
- RCB atsaucās **LNB** aicinājumam piedalīties Eiropas Komisijas programmas "EU4Dialogue" projekta "EU4Dialogue: mazināt plaisas ar kultūras un izglītības palīdzību" īstenošanā (skat. [Pārrobežu sadarbība, starptautiskā sadarbība](#)).
- Tika izdots [RCB gadagrāmatas divdesmitais - jubilejas izdevums](#) "Rīgas Centrālās bibliotēkas gadagrāmata 2022–2023".

[Bibliotēku nozares stratēģijā \(2023–2027\)](#) definēto virzienu un uzdevumu sasaiste ar bibliotēku darbu
(6. rīcības virziens. Kvalitatīvu un mūsdienīgu pakalpojumu attīstība)

Kvalitatīvu un mūsdienīgu pakalpojumu attīstībai RCB mērķtiecīgi tiek uzlabota un attīstīta telpu infrastruktūra. Āgenskalna filiālbibliotēkas atvēršana (2022. gads), Torņakalna filiālbibliotēkas atvēršana jaunās, renovētās telpās (2023. gads), Bolderājas filiālbibliotēkas iekštelpu renovācijas uzsākšana (2023. gads). 2023. gada nogalē RVP pieņemts lēmums par papildus telpu piešķiršanu CB vajadzībām, kā arī ēkas Brīvības ielā 49/53 renovāciju un filiālbibliotēkas "Rēzna" iekštelpu renovāciju 2024. gadā. Renovāciju rezultātā pie filiālbibliotēkām tiek ierīkoti pandusi, tādējādi padarot bibliotēkas pieejamas apmeklētājiem ar pārvietošanās grūtībām un jaunažiem vecākiem ar bērnu ratiņiem.

RCB par saviem budžeta līdzekļiem veic nelielus iekštelpu remontdarbus, kā arī filiālbibliotēku telpu funkcionālo plānu pārplānošanu un jaunu mēbeļu iegādi, lai telpu izmantošanu padarītu ērtāku bibliotēkas lietotājiem (Ilģuciema filiālbibliotēkas funkcionālā plāna maiņa).

Lai padarītu telpas vizuāli pievilcīgas, 2023. gadā tika atjaunots krājuma daleņu vizuālais noformējums, kā arī vairākām filiālbibliotēkām iegādāti jauni krājuma daleņi.

RCB analizē sniegto pakalpojumu kvalitāti un jaunu pakalpojumu nepieciešamību. No 2022. gada RCB abonē EBSCO e-grāmatu kolekciju (e-Book Public Library Collection).

No 2023. gada decembra RCB lietotāju ērtībām tiek piedāvāta elektroniskā lasītāja karte lietošanai viedierīcē.

RCB veicina krājuma atpazīstamību un pieejamību, regulāri sagatavojot tematiskās informācijas resursu izstādes CB un filiālbibliotēkās, kā arī veidojot virtuālās izstādes RCB tīmekļvietnē un rīkojot tikšanās ar grāmatu izdevējiem, autoriem un tulkotājiem.

Latviešu grāmatai 500 norises

Norišu 2023. gada tēma “Tekstu izplatība senāk un tagad (izdevēji)” sasaucās ar grāmatizdevēja, **apgāda “Grāmatu draugs” īpašnieka Helmara Rudzīša 120. jubileju**. Notika vairāki pasākumi:

- 6. jūnijā Mazajā ģildē notika RCB rīkota [konference “Helmaram Rudzītim 120”](#). Konferencē ar referātiem uzstājās grāmatzinātnieks, LU Sociālo zinātņu fakultātes profesors, LNB vadošais pētnieks Dr. philol. Viesturs Zanders, literatūrzinātnieks, Memoriālo muzeju apvienības Raiņa un Aspazijas muzeja pētnieks Dr. philol. Jānis Zālītis, literatūrzinātniece, LU Literatūras, folkloras un mākslas institūta vadošā pētniece Dr. philol. Inguna Daukste-Silasproģe, ilggadējā trimdas latviešu laikrakstu „Laiks” un „Brīvā Latvija” galvenā redaktore, izdevniecības “Laika grāmata” vadītāja Ligita Kovtuna, arhitekte, RCB Bibliotēku dienesta galvenā eksperte Dr. arch. Zane Ramiņa un RCB direktore, Latvijas bibliotēku padomes priekšsēdētāja Dzidra Šmita. Katrs referāts sniedza padziļinātu izpratni par Helmara Rudzīša personību, viņa daudzpusīgo darbību un viņa laika grāmatu izdošanas īpatnībām Latvijā un citur pasaulē.

Konference “Helmaram Rudzītim 120” Mazajā ģildē

Konferences dalībniekiem bija iespēja apskatīt Helmara Rudzīša apgādā “Grāmatu Draugs” izdoto grāmatu izstādi, kas tapusi sadarbībā ar Mālpils muižas bibliotēku, un iepazīt kataloga “Helmars Rudzītis un izdevniecības “Grāmatu Draugs” darbība trimdā” 2. papildināto izdevumu.

- 20. jūnijā, tieši Helmara Rudzīša 120. dzimšanas dienā, filiālbibliotēkā “Avots” notika grāmatizdevēja piemiņai veltīta [sarunu pēcpusdiena “Helmara Rudzīša dzīves dēkas”](#). Pasākumu organizēja RCB sadarbībā ar trimdas latviešu laikrakstu „Laiks” un „Brīvā Latvija” galveno redaktori, izdevniecības “Laika grāmata” vadītāju Ligitu Kovtunu un Helmara Rudzīša dzimtas pārstāvjiem. Pasākumu bagātināja saksofonista Gunta Branča spēlētās melodijas. Vakara viesi iepazīnās ar 2014. gadā izveidoto Helmara Rudzīša lasītavu, kur izvietota apgādā “Grāmatu Draugs” izdoto grāmatu kolekcija,

kas pieejama, pateicoties izdevēja Helmara Rudzīša pēcteču dāvinājumam, kas ar Amerikas latviešu laikraksta „Laiks” atbalstu tika nodots glabāšanā RCB.

- 29. jūnijā RCB Čiekurkalna filiālbibliotēkas dārzā kultūrpunkta “Strops” ietvaros notika [Helmara Rudzīša pieminai veltīts pasākums](#). Par izdevēja dzīvi stāstīja RCB filiālbibliotēkas “Avots” galvenā bibliotekāre Ilga Jeršova, bet par Helmaru Rudzīti veltītajiem RCB pasākumiem Mazajā Ģildē un filiālbibliotēkā “Avots” atmiņās kavējās “Avota” vadītāja Inese Vanaga. Viņas lasījumā pasākuma viesi dzirdēja arī stāstu “Mērkaķis” no Helmara Rudzīša grāmatas “Manas dzīves dēkas”.

Sadarbībā ar LNB tapa [video eseja](#) par Helmara Rudzīša izdevniecības “Grāmatu draugs” kolekciju filiālbibliotēkā “Avots”.

Sarunu pēcpusdiena “Helmara Rudzīša dzīves dēkas” filiālbibliotēkā “Avots”

“Rīgas Centrālās bibliotēkas gadagrāmātā 2022–2023” publicēts filiālbibliotēkas “Avots” vadītājas Ineses Vanagas raksts par Helmara Rudzīša jubilejas gada pasākumiem.

Norišu ciklā “Latviešu grāmatai 500” iekļāvās arī atjaunotā un papildinātā grāmatu izstāde “100+ grāmatas bērniem”, ko veido grāmatu kolekcija, kurā uzskatāmi redzamas latviešu bērnu grāmatniecības īpatnības vairāk nekā 100 gadu laikā. 2023. gada martā izstāde tika izvietota Alūksnes novada bibliotēkā, vēlāk atgriezās Rīgā un bija skatāma Daugavas filiālbibliotēkā (aprīlī) un Sarkandaugavas filiālbibliotēkā (maijā), gada nogalē Kuldīgas galvenajā bibliotēkā.

Citiem izdevējiem veltītas krājuma izlases.

Arī citu grāmatizdevēju (Andreja Jesena, Jēkaba Dravnieka, Miķeļa Goppera, Jāņa Rozes, Anša Gulbja) jubilejas CB un filiālbibliotēkās tika atzīmētas ar dažādiem pasākumiem - CB PLN grāmatizdevējiem veltītās grāmatu izstādes papildinātas ar privātkolekcionāra Aleksandra Smirnova rakstāmmašīnu kolekciju, Daugavas filiālbibliotēkā visa gada garumā tika veidots krājuma atklāsmes cikls “Latviešu grāmatizdevēji”, Imantas filiālbibliotēkā izstāde “Grāmatas ceļš: latviešu grāmatniecības piecsimt gadi” u. c.

Problēmas, to risinājumi

- Tika veikts apjomīgs RCB IKT resursu audits. Izvērtējot pieprasījumu un datortehnikas kvalitāti, samazināts lietotājiem paredzēto datoru skaits.

- 2023. gadā samazinās Covid-19 pandēmijas ietekme uz RCB pakalpojumu izmantošanas rādītājiem. Joprojām svarīga ir bibliotēkas lietotāju, īpaši bērnu, piesaiste bibliotēkai, individuālais darbs ar apmeklētājiem, pasākumi un nodarbības par aktuāliem jautājumiem, bibliotēkas popularizēšana.
- Joprojām svarīga ir apmeklētāju konsultēšana un izglītošana informācijpratības un medijpratības jautājumos. 2023. gadā RCB īpaša uzmanība tika veltīta skolēnu medijpratībai, realizējot RVP finansiāli atbalstīto projektu “Pratīgs skolēns informācijas plašumos”.
- Lietotājiem paredzētās datortehnikas veiktspēja atbilst tikai minimālām prasībām, ietekmējot un samazinot sniegto pakalpojumu kvalitāti. Nepieciešama tās nomaiņa.
- Lai īstenotu CB darba organizāciju atbilstoši izstrādātajai koncepcijai, nepieciešamas papildus telpas pasākumu rīkošanai, telpu remonts, kā arī atbilstošas mēbeles mākslas krājuma izvietojumam un citu nodaļu aprīkošanai. 2023. gada nogalē RVP pieņēma lēmumu par CB telpu paplašināšanu, saņemot RCB lietošanā ilgstoši neizmantotās telpas Brīvības ielā 49/53. Vienlaikus tika pieņemts lēmums par ēkas Brīvības ielā 49/53 renovāciju.
- Kaut arī RVP mērķtiecīgi iegulda līdzekļus RCB un filiālbibliotēku telpu renovācijā, joprojām ir filiālbibliotēkas, kurās nepieciešams remonts vai renovācija. 2023. gada nogalē RVP pieņēma lēmumu par filiālbibliotēkas “Rēzna” telpu renovāciju. Renovācija nepieciešama Pļavnieku filiālbibliotēkai.

Citi aktuāli jautājumi

- RCB strādāja pie dažādu RCB iekšējo dokumentu izstrādes un aktualizēšanas: izstrādāti un apstiprināti jauni RCB lietošanas noteikumi, RCB maksas pakalpojumu cenrādis un RCB attīstības stratēģija 2023.–2027. gadam. Aktualizēti un atjaunoti KAN darbinieku amatu apraksti, KAN reglaments.
- Gada nogalē RCB noslēdza licences līgumu ar biedrību “Autortiesību un komunikēšanās konsultāciju aģentūra/Latvijas Autoru apvienība” (AKKA/LAA) par atļauju 2024. gadā RCB pasākumos publiskā izpildījumā izmantot muzikālos, literāros un horeogrāfiskos darbus.
- RCB veica fotoarhīva izvērtēšanu un fotogrāfiju atlasu nodošanai Latvijas Valsts arhīvam, kā arī nododamo fotogrāfiju aprakstīšanu un klasificēšanu atbilstoši arhīva prasībām.

1. Vispārīgs bibliotēkas raksturojums

Īss situācijas apraksts:

- **bibliotēkas darbības teritoriālais un institucionālais raksturojums**

RCB ir Rīgas valstspilsētas pašvaldības iestāde, kas strādā RVP IKSD pakļautībā. Akreditācijas procesā 2020. gadā RCB atkārtoti ir piešķirts reģiona galvenās bibliotēkas statuss, bet RCB filiālbibliotēkas ir akreditētas kā vietējas nozīmes bibliotēkas.

RCB funkcija ir bibliotekāro pakalpojumu (tai skaitā izglītības, kultūras un informācijas pakalpojumu) sniegšana, kultūras vērtību, vietējā kultūras mantojuma (novadpētniecības) materiālu saglabāšana un popularizēšana Rīgas valstspilsētas administratīvajā teritorijā. RCB pieejama uzticama informācija, tās sniegtie pakalpojumi ir pieejami ikvienam.

- **informācija par padotībā esošajām iestādēm, reģiona bibliotēkām, izglītības iestāžu bibliotēkām, ārējiem apkalpošanas punktiem**

Noslēdzot 2023. gadu, RCB tīklu veidoja Centrālā bibliotēka (reģiona galvenā bibliotēka, CB), 26 filiālbibliotēkas un trīs ārējie apkalpošanas punkti: "Saulaino dienu bibliotēka" BKUS, Rīgas patversmes Dienas centrā, Ieslodzījuma vietu pārvaldes Centrālcietumā. Bibliotekāros pakalpojumus apmeklētājiem sniedza arī Pedagoģiskās literatūras nodaļa (līdz 2023. gadam - Vispārējās izglītības iestāžu bibliotēku metodiskā lasītava).

2023. gadā tika pabeigta Torņakalna filiālbibliotēkas telpu renovācija. 21. aprīli notika Torņakalna filiālbibliotēkas atklāšana.

2023. gadā RCB veica 101 Rīgas vispārējās izglītības iestādes bibliotēkas metodisko pārraudzību. Izglītības iestāžu tīkls pārskata gadā nemainījās, neviena skola netika likvidēta vai reorganizēta.

Izmaiņas bibliotēku darbībā pārskata periodā (izmaiņas juridiskajā statusā, institūcijas struktūrā u. c. būtiskas izmaiņas)

Notikušas būtiskas izmaiņas RCB administrācijā - likvidēta viena direktora vietnieka amata vieta. Veicamie pienākumi sadalīti citiem administrācijas darbiniekiem un struktūrvienību vadītājiem viņu kompetences ietvaros.

Tika veiktas izmaiņas RCB struktūrā - KAN darbojas kā atsevišķa struktūrvienība direktora vietnieka pārraudzībā (līdz tam KAN bija Bibliotēku dienesta pārraudzībā).

Vispārējās izglītības iestāžu bibliotēku metodiskajai lasītavai mainīts nosaukums - Pedagoģiskās literatūras nodaļa.

Pārskata periodā paveiktais no bibliotēkas stratēģijā (attīstības plānā) definētajiem virzieniem un uzdevumiem

2023. gada 22. maijā apstiprināta "Rīgas Centrālās bibliotēkas attīstības stratēģija 2023.–2027. gadam". RCB attīstības stratēģija tiek balstīta uz sabiedrības un informācijas tehnoloģiju attīstības virzieniem, saskaņā ar Ministru kabineta rīkojumu Nr. 143 "Kultūrpolitikas pamatnostādnes 2022.–2027. gadam "Kultūrvalsts"", Ministru kabineta rīkojumu Nr. 311 "Par konceptuālā ziņojuma "Par bibliotēku nozares politikas īstenošanas pilnveides pasākumiem", Rīgas pilsētas kultūras stratēģiju 2008.–2025. gadam, Rīgas attīstības programmu 2022.–2027. gadam un Bibliotēku nozares stratēģiju 2023–2027. RCB savu darbību

realizē atbilstoši LR Bibliotēku likumam, nozarei saistošajiem Ministru Kabineta noteikumiem, RCB nolikumam un citiem LR normatīvajiem aktiem.

RCB misija noteikta ciešā saskaņā ar Rīgas attīstības programmā 2022.–2027. gadam noteiktajām prioritātēm.

RCB misija ir nodrošināt brīvu un vienlīdzīgu pieeju drošai un uzticamai informācijai, sniegt atbalstu izglītībā un mūžizglītībā, attīstīt lasītprasmi, datorprasmes, medijpratību, veicināt sabiedrībā interesi par literatūru, lasīšanu, rūpēties par vietējā kultūras mantojuma saglabāšanu, kā arī attīstīt bibliotēku par "trešo telpu" - brīvi pieejamu kopienu tikšanās vietu, kur indivīdi var socializēties ārpus ierastajām dzīves telpām - mājām un darba.

Turpinās darbs pie stratēģijā definētajiem uzdevumiem:

- RCB un tās pakalpojumu attīstība un popularizēšana;
- RCB tīkla attīstība bibliotekāro pakalpojumu nodrošināšanai visā Rīgas teritorijā;
- RCB atbalsts izglītībai un mūžizglītībai;
- RCB darbinieku profesionālā pilnveide;
- RCB darbība Eiropas Savienības kontekstā. Eiropas Savienības informācijas punkta (ESIP) darbība RCB;
- RCB dalība starptautiskos projektos;
- Rīgas kā kultūras pilsētas un tūrisma galamērķa popularizēšana.

Notika aktivitātes RCB un filiālbibliotēkās pakalpojumu attīstībā un popularizēšanā. Bibliotēkas piedalījās BJVŽ, Nacionālās skaļās lasīšanas sacensībās, Ziemeļvalstu literatūras nedēļā u. c.

RVP īstenotās energoefektivitātes plāna ietvaros 2023. gadā CB un filiālbibliotēku atvērtības stundas nodrošināja iespēju saņemt RCB sniegtos bibliotekāros pakalpojumus no plkst. 10.00 līdz 19.00, izvēloties apmeklēt CB nodaļas un filiālbibliotēkas ar atbilstošu darba laiku. Visas nodaļas un filiālbibliotēkas bija atvērtas sestdienās, arī vasaras periodā. Bibliotēka nodrošināja lietotājiem piekļuvi RCB tiešsaistes katalogam, datubāzēm, informācijas resursu rezervēšanai un informācijas resursu izmantošanas termiņu pagarināšanai tiešsaistē visu diennakti. Pakalpojuma izmantošanai nepieciešams saņemt piekļuves datus e-pakalpojumam "Mana bibliotēka".

Darbs ilgtspējīgas attīstības mērķu jomā

RCB savā darbā ievēro ilgtspējīgas attīstības mērķus atbilstoši valsts likumdošanai, pašvaldības lēmumiem un RCB normatīvajiem dokumentiem. RCB ievēro, lai visiem darbiniekiem būtu vienādas tiesības un sociālās garantijas. Darbinieku tiesības pārstāv RCB arodkomiteja, darbinieki saņem veselības apdrošināšanu. Darbiniekiem, kas ieņem vienādus amatus, ir vienādi amata apraksti un viena līmeņa amatiem tiek noteikta salīdzināma un līdzsvarota darba samaksa.

Ilgtermiņīgas attīstības mērķu sasniegšanā RCB sadarbojas ar RVP un tās pārziņā esošajām iestādēm.

Ilgtermiņīgas attīstības mērķu sasniegšanai īstenots RD finansiāli atbalstītais RCB projekts "Pratīgs skolēns informācijas plašumos".

Bibliotēka nodrošina publisku piekļuvi informācijai, lai lietotāji to izmantotu darba meklēšanai vai maiņai, kas sniedz cilvēkiem iespējas uzlabot dzīvi. Piemēram, ĀAP darbība Rīgas patversmes Dienas centrā ir tieša līdzdalība nevienlīdzības mazināšanā, nodrošinot vienlīdzīgu piekļuvi informācijai, kas veicina sociālo, ekonomisko un kultūriekļaušanos.

Nevienlīdzības mazināšanā liela nozīme ir RCB sadarbībai ar sociālās aprūpes centriem, dienas centriem, izglītības iestādēm, kur mācās bērni ar īpašām vajadzībām.

Bibliotēku dienesta galvenā eksperte bibliotēku jomā Santa Mūrniece no 2022. gada novembra līdz 2023. gada oktobrim piedalījās starptautiskās mācībās "MetLib Learning Circle", kuru tēma - "Convivencia" (no spāņu valodas - līdzāspastāvēšana). Bibliotēku jomā šo jēdzienu saista ar tādas vides nodrošināšanu, kurā labi jūtas ikviens sabiedrības loceklis neatkarīgi no dzimuma, vecuma, rases, tautības, reliģijas, politiskās pārliecības, sociālā un veselības stāvokļa. Mācību dalībnieki no 17 pasaules valstīm dalījās pieredzē un apsprieda bibliotēkas lomu ilgtermiņīgas attīstības mērķu sasniegšanā. S.Mūrniece mācību dalībniekiem stāstīja par RCB pieredzi ārējās apkalpošanas punktu darbības nodrošināšanā, tādējādi mazinot nevienlīdzību (ANO IAM 10. punkts), par Čiekurkalna un citu filiālbibliotēku veiksmīgo sadarbību ar apkaimes attīstības biedrībām, par Pludmales lasītavu Lucavsalas atpūtas parkā, par RCB un RVP sadarbību kultūrtelpu "Strops" darbības nodrošināšanā, tādējādi veicinot ilgtermiņīgas pilsētas un kopienu attīstību (ANO IAM 11. punkts).

18. aprīlī Liepājas pilsētas Centrālās zinātniskās bibliotēkas organizētajā tiešsaistes seminārā par bibliotēkas ieguldījumu un sadarbību ar citām organizācijām Čiekurkalna filiālbibliotēkas vadītāja Aija Namavīra stāstīja par Čiekurkalna filiālbibliotēkas attīstību un apkaimes iedzīvotājiem draudzīgas un iekļaujošas vides izveidi bibliotēkas dārzā, kā arī par RCB veiksmīgo sadarbību ar ČAB.

RCB veiksmīgi savā darbā īsteno ANO IAM 17. punktu - Sadarbība. Turpinot sadarbību ar jau esošajiem sadarbības partneriem un uzsākot sadarbību ar jauniem partneriem (skat. "[11. Sadarbības tīkla raksturojums](#)").

Bibliotēku akreditācija

2023. gadā notika 14 RCB filiālbibliotēku akreditācija. Pirmo reizi pēc dibināšanas akreditēta Āgenskalna filiālbibliotēka. Atkārtoti akreditētas 13 filiālbibliotēkas: filiālbibliotēka "Avots", "Kurzeme", "Pārdaugava", "Rēzna", "Vidzeme", Biķernieku, Bišumuižas, Daugavas, Ilģuciema, Imantas, Jaunciema,

Ķengaraga, Pļavnieku filiālbibliotēka. Akreditācijas komisija atzinīgi novērtēja filiālbibliotēku krājumus, telpu infrastruktūru un noformējumu, kā arī bibliotekāro darbu. Visu 14 filiālbibliotēku akreditācijas atzinumos ieteikts rast iespēju nodrošināt konkurētspējīgu atalgojumu bibliotekārajam personālam. Trim bibliotēkām ieteikts aktīvāk izmantot un popularizēt bibliotēkā pieejamās abonētās pilno tekstu tiešsaistes datubāzes. Pļavnieku filiālbibliotēkas un filiālbibliotēkas "Rēzna" atzinumos norādīts: Rast risinājumu bibliotēkas telpu renovācijai un jauna aprīkojuma iegādei; Rast risinājumu nodrošināt pieejamību apmeklētājiem ar kustību traucējumiem.

Akreditācija Daugavas filiālbibliotēkā

2. Finansiālais nodrošinājums

2023. gadā Rīgas valstspilsētas pašvaldības RCB piešķirtais budžets bija 4 295 109 EUR, 2022. gadā neizlietotie līdzekļi - 24 052 EUR. Ieņēmumi no bibliotēkas sniegtajiem maksas pakalpojumiem – 29 667 EUR. Salīdzinot ar 2022. gadu, RCB budžets bija par 15 % lielāks.

2023. gadā tika plānoti 29 667 EUR ieņēmumi par maksas pakalpojumiem, saņemtie ieņēmumi - 29 542,7 EUR kas ir 99,6 %. Samazinājušies ieņēmumi par kopēšanu un datorizdrukām, jo pēc šiem maksas pakalpojumiem samazinājās pieprasījums.

2023. gadā no piešķirtā finansējuma bibliotēku darbības nodrošināšanai 94,6 % izlietoti kārtējiem izdevumiem un 5,4 % kapitāliem izdevumiem. Kārtējo izdevumu lielākais īpatsvars bija darbinieku atalgojums, kas kopā ar valsts sociālās apdrošināšanas obligātajām iemaksām un pabalstiem sastādīja 77,5 %. 22,5 % bija pārējie kārtējie izdevumi (galvenokārt periodisko izdevumu abonēšana, telpu īre, apsaimniekošanas izdevumi, apkure, izdevumi par elektrību un ūdeni, preču un pakalpojumu iegāde).

Bibliotēkas finansiālais nodrošinājums

	2021	2022	2023
Kopā (EUR)	3 669 461	3 789 421	4 351 328
Pašvaldības finansējums	3 613 783	3 732 478	4 295 109
<i>2022. gadā neizlietotie līdzekļi</i>			24 052
Citi ieņēmumi:	26 087	59 443	32 167
<i>t. sk. maksas pakalpojumi</i>	22 987	41 012	29 667
<i>t. sk. pašvaldības projektu konkursi</i>	3 100	2 500	2500

Bibliotēkas budžeta izdevumi

	2021	2022	2023
Izdevumi kopā (EUR)	3 666 361	3 789 421	4 348 828
Darbinieku atalgojums (bruto)	2 379 300	2 371 125	2 655 402
Krājuma komplektēšana	274 336	221 615	262 010
<i>t. sk. periodiskajiem izdevumiem</i>	56 109	40 000	40 000
Elektronisko resursu iegāde (datubāzu abonēšana, licences u. c.)	1 463	2 833	2295

RCB finansējums nodrošina bibliotēkas pamatfunkciju veikšanu.

3. Materiālā un tehniskā stāvokļa vērtējums

Veiktie un plānotie telpu un ēku rekonstrukcijas projekti un remontdarbi

Visās RCB struktūrvienībās/filiālbibliotēkās 2023. gadā tika veikti sīkie un avārijas remontdarbi (durvju, logu, rokturu, slēdzeņu remontdarbi u. tml.).

Dažādi telpu un ēku uzturēšanas darbi plānoti un veikti no RCB budžeta līdzekļiem 12 bibliotēkās (CB, filiālbibliotēkās "Avots", "Vidzeme", "Kurzeme", "Rēzna", "Strazds", Pļavnieku, Biķernieku, Imantas, Grīziņkalna, Juglas, Ziemeļblāzmas filiālbibliotēkā), piemēram, sienu, griestu, durvju un palodžu krāsējuma atjaunošana, kāpņu telpu un kāpņu remontdarbi, grīdas seguma daļēja maiņa un remontdarbi, durvju maiņa, ārsienu krāsošana u. c. uzlabojumi.

Imantas filiālbibliotēkā un filiālbibliotēkā "Pārdaugava" tika pilnībā nomainīts augšējais (griestu) apgaismojums uz ekonomisko LED apgaismojumu, kas būtiski ietaupīja maksu par elektrību.

Turpinājās Torņakalna filiālbibliotēkas iekārtošanas darbi, tajā skaitā bibliotēkas norāžu sagatavošana. Torņakalna filiālbibliotēka tika atvērta 2023. gada 21. aprīlī.

Turpinājās Čiekurkalna filiālbibliotēkas āra teritorijas attīstība, iesaistot vietējos iedzīvotājus tika izveidota ziemciešu dobe/zona.

Telpu paplašināšana vai bibliotēku pārvietošana uz citām telpām, kā arī jaunu ēku būvniecība

Līdz 2023. gada jūlijam ēkas jumta un iekštelpu renovācijai tika sagatavota Bolderājas filiālbibliotēka. Jūlijā pilnībā tika atbrīvotas bibliotēkas telpas: demontētas un uz citu struktūrvienību telpām pārvietotas mēbeles, biroja tehnika, datortehnika un bibliotēkas krājums. Tika izstrādāti telpu funkcionālie plāni,

*Labiekārtošanas darbi
Čiekurkalna filiālbibliotēkas dārzā*

mēbeļu specifikācija, pabeigts mēbeļu un aprīkojuma iepirkums. RCB Bolderājas filiālbibliotēkas atvēršana tiek plānota 2024. gada vasarā.

2023. gadā RVP pieņēma lēmumu par ēkas Brīvības ielā 49/53 pilnīgu renovāciju, kā arī par papildus telpu piešķiršanu CB vajadzībām. Visa gada garumā tika organizētas darba grupas CB vajadzību apzināšanai, telpu funkcionālo plānu izstrādei, finansējuma tāmes apspriešanai u. c.

Ilguciema filiālbibliotēka

Tika izstrādāts jauns Ilguciema filiālbibliotēkas telpu funkcionālais plāns, kā rezultātā plašākas telpas ieguva bērnu nodaļa, iekārtota telpa pašiem mazākajiem lasītājiem, iegādātas mēbeles darbinieku telpu aprīkošanai.

Iekārtas, aprīkojums (t. sk. IKT nodrošinājums), situācijas raksturojums

RCB lietošanā esošie stacionārie datori

	2021. gada beigās	2022. gada beigās	2023. gada beigās
Datori līdz 5 gadiem	187 (182 – darbiniekiem 5 - lietotājiem)	196 (185 – darbiniekiem 11 - lietotājiem)	26 (10 – darbiniekiem 16 - lietotājiem)
Datori no 6 līdz 10 gadiem	120 (lietotājiem)		186 (182 – darbiniekiem 4 - lietotājiem)
Vecāki par 10 gadiem	63 (lietotājiem)	195 (lietotājiem)	168 (lietotājiem)

2023. gadā tika veikts apjomīgs visu RCB struktūrvienību/filiālbibliotēku IKT resursu audits. Tika izveidoti saraksti, kuros uzskaitīti visi IKT resursi katrā RCB struktūrvienībā/filiālbibliotēkā un norādīta to piederība (RCB vai RDA). Notika apjomīga datu salīdzināšana ar RDA. Tika norakstīta novecojusī datortehnika, no filiālbibliotēkām uz ISAN telpām tika pārvietoti mazpieprasītie lietotājiem paredzētie datori.

2023. gadā veikta BIS ALISE (skolu) SQL datubāžu servera migrācija uz RDA *SQL cluster* un ar to saistītās infrastruktūras izmaiņas. SQL serveri tagad nodrošina RDA un tas ievērojami uzlabojis BIS ALISE (skolu) veikspēju.

RDA nodrošina ar RDA korporatīvo tīklu saistīto tehnisko iekārtu apkopi, bojātās datortehnikas vietā nodrošina līdzvērtīgu tehniku, sniedz informatīvos pakalpojumus.

Visus iepirkumus IKT jomā veic RDA, kas nodrošina saskaņotu un centralizētu informācijas sistēmu, programmatūras, datubāzu, datortehnikas un biroja tehnikas, vizuālās tehnikas, datu pārraides tīkla iekārtu u. c. tehnisko līdzekļu iepirkumu procedūru, izstrādi, ieviešanu, ekspluatāciju un administrēšanu, neparedzot struktūrvienību patstāvīgi veiktu iepirkumu organizēšanu informācijas tehnoloģiju un telekomunikāciju jomā.

RCB izmanto RDA tiešsaistes informatīvās sistēmas: grāmatvedības, vienotās lietvedības, darbinieku uzskaites un personāldaļas informācijas programmas, IT pasūtījumu sistēmu, darbinieku universālo darba vietu administratīvo funkciju veikšanai un dokumentu saskaņošanai.

RCB sadarbojas ar RDA tā pārstāvēto nozaru informācijas tehnoloģiju un telekomunikāciju attīstības stratēģijas izstrādē, veicot savas darbības optimizācijas iespēju izpēti un gatavojot priekšlikumus par veicamajiem pasākumiem.

Bezmaksas publiskā interneta tīkla izmantošanu un uzturēšanu nodrošina KISC atbalsta dienests.

Tehnisko problēmu risināšanai, kā arī sistēmu darbības uzlabošanai tika organizētas darba grupas un apspriedes, kurās piedalījās RCB ISAN speciālisti, RDA speciālisti, SIA "TietoEVERY Latvia" speciālisti.

2023. gadā par RCB budžeta un papildus piešķirtajiem līdzekļiem iegādātais inventārs:

- Bolderājas filiālbibliotēkai tika iegādāti septiņi 2023. gadā ražoti datori un monitori (darbiniekiem un lietotājiem), videonovērošanas sistēmas iekārtas;
- citām RCB struktūrvienībām/filiālbibliotēkām iegādāts: 6 A4 melnbaltās daudzfunkcionālās iekārtas, 5 A4 krāsu daudzfunkcionālās iekārtas, TV (informatīvs monitors), projektors un pārnēsājamais ekrāns pasākumu nodrošināšanai, 9 portatīvie datori, 15 2D svītrkodu skeneri;
- iegādāti papīra smalcinātāji 12 RCB struktūrvienībām.

Problēmas un to risinājumi materiālā un tehniskā stāvokļa jomā

Datortehnika ātri noveco kā morāli, tā fiziski, tāpēc lietotājiem paredzētās datortehnikas stāvoklis vērtējams kā apmierinošs - tās veikspēja atbilst tikai minimālām prasībām, ietekmējot un samazinot sniegto pakalpojumu kvalitāti (izņēmums ir Āgenskalna, Torņakalna un Bolderājas filiālbibliotēka un RCB PLN četri datori).

Brīvības ielā 49/53 nedarbojās panorāmas lifts, kas būtiski apgrūtināja bibliotēkas apmeklētāju nokļūšanu CB telpās. Kaut arī ēkā darbojās citi lifti, ar tiem iespējams nokļūt tikai 6. un 7. stāvā, kur atrodas Bērnu literatūras nodaļa un nozaru literatūras krājums. Ēkas otrajā stāvā esošais daiļliteratūras krājums, pasākumu un izstāžu telpa ir sasniedzama tikai ar panorāmas liftu vai pa kāpnēm, kas nozīmē, ka visu gadu

šīs telpas nebija pieejamas jaunajām māmiņām un cilvēkiem ar pārvietošanās grūtībām. Šī iemesla dēļ nenotika vairāki plānoti pasākumi, kā arī daļa apmeklētāju izvēlējās apmeklēt citas RCB filiālbibliotēkas.

4. Personāls

Personāla raksturojums (skaits, slodzes, izglītība, izmaiņas personāla sastāvā u. c.)

2023. gada beigās RCB strādāja 226 darbinieki, no kuriem 160 bija bibliotekārie darbinieki (140 - pilna laika slodzes darbinieki, 5 darbinieki strādāja 0,75 darba slodzi, 15 - pusslodzi). Visi 160 bibliotekārie darbinieki RCB strādāja pamatdarbā. No 226 darbiniekiem 207 bija sievietes (92 %) un 19 vīrieši (8 %). Darbinieku sadalījums pēc vecuma: 20–24 gadi - 10 (4 %), 25–39 gadi - 26 (11 %), 40–59 gadi - 99 (44 %), virs 60 gadiem 91 (41 %).

Bibliotekāro darbinieku izglītība

Bibliotekāro darbinieki kopskaits	160
Ar bibliotekāro izglītību	79
t.sk. ar maģistra grādu (arī pielīdzinātie maģistri)	18
t.sk. ar bakalaura grādu	18
t.sk. ar 1. līmeņa profesionālo augstāko jeb koledžas izglītību	9
t.sk. ar augstāko izglītību (līdz 1993.g)	3
t.sk. ar III profesionālo kvalifikācijas līmeni	31
Ar izglītību citās jomās	55
t.sk. ar maģistra grādu (arī pielīdzinātie maģistri)	14
t.sk. ar bakalaura grādu	17
t.sk. ar 1. līmeņa profesionālo augstāko jeb koledžas izglītību	6
t.sk. ar augstāko izglītību (līdz 1993.g)	18
Zinātņu doktori	1
Ar vispārējo vidējo vai profesionālo izglītību	25

2023. gadā darbā RCB pieņemti 37 darbinieki, no kuriem 23 bija bibliotekārie darbinieki. Pieņemto darbinieku vidū darba tiesiskās attiecības ir noslēgtas ar četriem Ukrainas civiliedzīvotājiem (četri tehniskie darbinieki). Kopā RCB nodarbināti 6 Ukrainas civiliedzīvotāji.

Atlaistie darbinieki 2023. gadā

Atlaišanas iemesls	Kopā	No tiem bibliotekāri
Darbinieka uzteikums	28	16
Darba devēja uzteikums	0	0
Darbinieka un darba devēja vienošanās	5	2
Uz noteiktu laiku noslēgta darba līguma izbeigšanās	3	2
Nav izturēts pārbaudes laiks	0	0
Darbinieku skaita samazināšana	1	0
Darbinieka nāve	0	0
Kopā	37	20

Personāla mainība (dažādu iemeslu dēļ) attiecībā uz darbinieku kopskaitu 2023. gadā bija 33 %.

Uz esošajām vakancēm tiek meklēti atbilstoši pretendenti.

2023. gadā deviņi RCB darbinieki uzsāka vai turpināja mācības dažādās studiju programmās.

2023. gada sākumā notika RCB Torņakalna filiālbibliotēkas personāla atlase un sagatavošana. Darbam šajā filiālbibliotēkā pieņemts viens jauns darbinieks, savukārt divi darbinieki pārcelti Torņakalna filiālbibliotēkā no citām filiālbibliotēkām.

No 2023. gada jūnija Āgenskalna un Torņakalna filiālbibliotēku vada viena vadītāja.

Apbalvojumi un pateicības

"Baltais zvirbulis" - RCB Bibliotēku dienesta galvenā eksperte bibliotēku jomā Zane Ramiņa

RVP IKSD gada balvu "Baltais zvirbulis" par Āgenskalna un Torņakalna filiālbibliotēkas telpu funkcionālo plānu izstrādi un darbu šo bibliotēku iekārtošanā saņēma RCB Bibliotēku dienesta galvenā eksperte bibliotēku jomā Zane Ramiņa.

Finansējums profesionālās pilnveides pasākumu apmeklējumam (semināri, kursi, apmācības) gan bibliotekāriem, gan citam personālam 2023. gadā bija 300 EUR. RCB darbinieki galvenokārt apmeklēja bezmaksas nodarbības un seminārus, ko organizēja RCB,

LNB un citas iestādes / organizācijas.

Dažādu profesionālās pilnveides pasākumu apmeklējumu skat. pielikumā [RCB darbinieku apmeklētie citu institūciju organizētie profesionālās pilnveides pasākumi 2023. gadā](#).

RCB darbinieki tiešsaistē apmeklēja tikšanās ar autoriem, kā arī piedalījās grāmatu atvēršanas pasākumos, sekoja līdzī un noklausījās dažādas ar bibliotēku darbu, literatūru u. c. saistītas konferences, seminārus, lekcijas, prezentācijas. Pieredzes iegūšanai tika izmantota iespēja sekot līdzī citu Latvijas bibliotēku un institūciju tiešsaistē organizētajiem pasākumiem.

Atkārtoti tika izmantota iespēja pilnveidot elektroniskā paraksta izmantošanu Latvijas Valsts radio un televīzijas centra rīkotajās nodarbībās.

RCB darbinieki pilnveidoja savas zināšanas tīmekļsemināros "EBSCO datubāzu resursi un informācijas meklēšana", Digitālās nedēļas tiešsaistes semināros, Bibliotēku nedēļas pasākumos u. c.

Profesionālās pilnveides pasākumi ir nozīmīgi ne tikai bibliotekāriem, bet arī citu jomu speciālistiem. Zināšanas tika papildinātas darba drošības jautājumos ("Arodfekcijas, tai skaitā, vīrusu infekcijas darba vidē", "Gandrīz noticis nelaimes gadījums - no teorijas uz praksi", "Kā inovatīvi organizēt darbinieku instruktāžas un praktiskās apmācības ugunsdrošībā?", "Darbinieku riska tolerance un riska grupas",

“Elektrodrošība publiskās telpās/vidēs”), apmeklēti kursi nepieciešamo sertifikātu iegūšanai dažādu iekārtu apkalpošanai u. c.

RCB darbinieki piedalījās LNB organizētajos semināros un stāstīja par RCB pieredzi:

- RCB direktore Dzidra Šmita konferencē “Izdevējdarbība un nācija” iepazīstināja ar RCB organizētajiem pasākumiem ciklā “Latviešu grāmatai 500”, bibliotēku direktoru pavasara sanāksmē
- RCB direktora vietniece Vineta Baško Latvijas skolu bibliotekāru seminārā stāstīja par RCB un Rīgas skolu sadarbību, Latvijas akadēmisko, speciālo un publisko bibliotēku direktoru rudens sanāksmē iepazīstināja klātesošos ar IFLA Metropoļu bibliotēku sekcijas konferencē dzirdēto;
- RCB Bibliotēku dienesta vadītāja Aiga Balode seminārā reģionu galveno bibliotēku metodiķiem dalījās ar iespaidiem par IFLA 88. ģenerālkonferenci Roterdamā (Nīderlande);
- Čiekurkalna filiālbibliotēkas vadītāja Aija Namavīra Liepājas pilsētas Centrālās zinātniskās bibliotēkas rīkotajā tiešsaistes pieredzes apmaiņas seminārā stāstīja par Čiekurkalna filiālbibliotēkas sadarbību ar apkāmes nevalstiskajām organizācijām un iestādēm.

Latvijas Bibliotēku portālā publicētas intervija ar RCB direktori Dzidru Šmitu “[Sarunāties, sadarboties un nenogurstoši strādāt](#)” un RCB Bibliotēku dienesta galveno ekspertu, arhitektūras zinātni doktoru Zani Ramiņu “[Publiskā bibliotēka ir sabiedrības spogulis](#)”.

RCB direktore Dzidra Šmita ir Latvijas Bibliotēku padomes priekšsēdētāja, Nacionālās kultūras padomes locekle, Bibliotēku akreditācijas komisijas priekšsēdētāja, kā arī Latvijas Bibliotēku portāla redkolēģijas locekle. Direktore bija LKA LKK profesionālās kvalifikācijas eksāmenu komisijas priekšsēdētāja studiju programmā “Bibliotēku informācijas speciālists”.

RCB direktore Dzidra Šmita un RCB direktora vietniece Vineta Baško ir Bibliotēku akreditācijas ekspertu komisijas sastāvā.

RCB Bibliotēku dienesta galvenā eksperte bibliotēku jomā Gida Zepkāne ir LNB profesionālās kvalifikācijas eksāmenu komisijas sastāvā.

RCB Bolderājas filiālbibliotēkas vadītāja Zinta Haļzova ir LKA LKK vieslektore.

5. Pakalpojumu piedāvājums un pieejamība

2023. gadā CB un filiālbibliotēkās joprojām vērojama Covid-19 un ar to saistīto ierobežojumu ietekme uz bibliotēkas pakalpojumu izmantošanu, jo šajā laikā mainījušies cilvēku lasīšanas un informācijas meklēšanas paradumi. Salīdzinot ar 2020.–2022. gadu izmantojuma rādītāji ir pieauguši, taču tie nav sasnieguši 2019. gada līmeni.

Bibliotēkas pamatrādītāji

	2021	2022	2023	% salīdzinot ar iep. gadu
Lietotāju skaits	32 344	39 083	41 434	+17 %; +6 %
<i>t. sk. bērni</i>	8086	10 550	11 213	+23 %; +6 %
Jauni reģistrēti lietotāji	4256	8303	9014	+49 %; +9 %
Fiziskais apmeklējums	426 726	524 720	591 588	+19 %; +13 %
<i>t. sk. bērni</i>	74 916	115 761	135 535	+35 %; +17 %
Virtuālais apmeklējums	540 450	610 000	1 895 242*	dati nav salīdzināmi
Fiziskā krājuma izsniegums kopā	861 866	940 499	982 605	+8 %; +4 %
<i>t. sk. grāmatas, audiovizuālie u. c. informācijas resursi (bez periodikas)</i>	807 266	885 899	928 237	+9 %; +5 %
<i>t. sk. periodiskie izdevumi**</i>	54 600	57 556	54 368	+5 %; -6 %
<i>t. sk. bērniem</i>	130 792	179 662	198 213	+27 %; +10 %
Bibliotekārais aptvērums % no iedz. skaita Rīgā	4,8 %	6,5 %	6,3 %	+17 %; -3 %
<i>t. sk. bērni</i>	7 %	10 %	9 %	+22 %; -10 %
Iedzīvotāju skaits Rīgā	674 852	605 802	656 003***	+1 %; +8 %
<i>t. sk. bērni</i>	117 350	109 168	126 550***	+2 %; +16 %

Piezīme. Bērni ir personas vecumā līdz 18 gadiem

Piezīme. RCB struktūrvienību pamatrādītājus skat. pielikumā [“RCB un filiālbibliotēku izmantojuma rādītāji 2023. gadā”](#)

* Saskaņā ar Kultūras datu portālam iesniedzamajiem statistikas datiem 2023. gadā pie virtuālā apmeklējuma uzrādīti: RCB tīmekļvietnes apmeklējums, tiešsaistes kataloga izmantošana, sociālo mediju profilu apmeklējums, datubāzu apmeklējums un citu digitālo pakalpojumu izmantošana.

** RCB tiek uzskaitīts tikai iepriekšējā kalendārā gada žurnālu izsniegums izmantošanai ārpus bibliotēkas, kalendārā gada periodisko izdevumu izmantošana uz vietas bibliotēkā netiek uzskaitīta.

*** Oficiālās statistikas portāla datubāze [Iedzīvotāji pēc dzimuma un vecuma grupām reģionos, novados, pilsētās, pagastos, ciemos \(atbilstoši robežām 2024. gada sākumā\), apkaimēs un blīvi apdzīvotās teritorijās](#)

Pakalpojumu attīstība, jauninājumi

- Domājot par drošu, ērtu un ātru lasītāju apkalpošanu, no 1. decembra ikvienam RCB lietotājam ir pieejama elektroniskā lasītāja karte izmantošanai viedierīcē. Elektroniskā lasītāja karte tiks sagatavota un nosūtīta uz lietotāja norādīto e-pastu trīs bibliotēkas darba dienu laikā.
- No 2023. gada maija RCB vienotā krājuma efektīvākai izmantošanai darba procesā tiek lietots BIS ALISE SBA modulis, kas nodrošina informācijas resursu izsniegumu un virzības pārraudzību.
- Uz vienu gadu RCB ieguva bezmaksas piekļuvi "Delfi Abonements" publicētajiem rakstiem portālā Delfi.

3td e-grāmatu bibliotēka

Arī 2023. gadā RCB lietotāji turpināja izmantot “3td e-grāmatu bibliotēkas” sniegtās iespējas – salīdzinājumā ar iepriekšējo gadu, pieaudzis gan gadā reģistrēto lietotāju, gan izsniegumu skaits. Filiālbibliotēkas turpina informēt savus lietotājus un popularizēt “3td e-grāmatu bibliotēku”. Piemēram,

Sarkandaugavas filiālbibliotēkā grāmatas no “3td e-grāmatu bibliotēkas” tika demonstrētas pasākumā “Ceļojums medijpratībā”. Filiālbibliotēkā “Avots” bibliotēku nedēļas ietvaros pasākumā “Digitālās prasmes bibliotēkā” visi interesenti tika aicināti uz praktiskām nodarbībām “3td e-grāmatu bibliotēkas” izmantošanā. Īpaši lietotājiem ieteikts izmantot šo pakalpojumu grāmatām, uz kurām filiālbibliotēkās izveidojusies rinda.

3td e-grāmatu bibliotēkas statistikas dati

	2021	2022	2023
Lietotāju/autorizēto lietotāju skaits <u>kopā</u>	3781	4245	4864
Lietotāju/autorizēto lietotāju skaits <u>pārskata periodā</u>	970	464	619
Izsniegums <u>kopā</u>	27 815	35 776	44 301
Izsniegums <u>pārskata periodā</u>	11 625	7961	8525

Sabiedrības, lietotāju viedokļa izzināšana par bibliotēkas darba kvalitāti, to rezultāti (pētījumi, aptaujas, anketas u. tml.); jaunu lietotāju piesaiste

2023. gadā RCB netika izstrādātas lietotāju centralizētas aptaujas vai pētījumi, tomēr CB un filiālbibliotēkas aizvadītajā gadā turpināja izzināt lietotāju viedokli, analizēt atteikumus un izmantojuma rādītājus, noskaidrot izmaiņas lietotāju sastāvā, veikt datu salīdzinājumu ar iepriekšējiem gadiem, analizēt izmaiņas un to ietekmējošos faktorus. Pirms periodisko izdevumu abonēšanas filiālbibliotēkas analizē lasītāju pieprasījumus.

RCB darbiniekiem tika organizēta aptauja “2022. gada labākā bērnu grāmata”. Balsojumā tika noteikta labākā latviešu autoru veidotā bērnu grāmata - par to kļuva Agijas Stakas “Āpsēns Pēcis un brīnumbrilles”, ar kuru tika papildināta RCB izstāde “100+ grāmatas bērniem”.

Ārējie apkalpošanas punkti kā pakalpojums

Bibliotekāro pakalpojumu nodrošināšanai iedzīvotājiem ierobežotas piekļuves vietās – VSIA BKUS, Rīgas patversmes Dienas centrā, Ieslodzījuma vietu pārvaldes Rīgas Centrālcietumā – ir izveidoti RCB ĀAP. To darbību nosaka sadarbības līgumi.

ĀAP “Saulaino dienu bibliotēka” BKUS aizvadītajos gados apkalpoja slimnīcas pacientus, pacientu vecākus, slimnīcas personālu, kā arī sadarbojās ar BKUS Pedagoģijas dienestu - interešu izglītības pedagogiem. Bibliotēkas krājums tiek komplektēts par budžeta līdzekļiem un ietilpst vienotajā RCB krājumā (tajā skaitā abonēti periodiskie izdevumi, kam 2023. gadā atvēlēti 699,51 EUR). 2022. gadā slimnīcas remontdarbu un būvniecības laikā bibliotēka tika slēgta uz nenoteiktu laiku. 2023. gadā apmeklētāju apkalpošana klātienē tika nodrošināta divas reizes mēnesī slimnīcas Ārstu mājas foajē. Regulāri tika sagatavotas grāmatu kopas, ko piedāvāt klātienē apmeklētājiem - galvenokārt BKUS personālam. Pakalpojumu nodrošina RCB darbinieki.

ĀAP Rīgas patversmes Dienas centrā krājumu veido no RCB krājuma norakstītajiem dubletiem vai lietotāju dāvinājumiem, par RCB līdzekļiem tiek abonēti periodiskie izdevumi (2023. gadā periodikai tika atvēlēti 696 EUR). Apmeklētāju apkalpošanu veic filiālbibliotēkas “Rēzna” darbinieki. Pārskata gadā Dienas centrā tika organizēti vairāki pasākumi tā apmeklētājiem (skat. [pakalpojumi bezdarbniekiem](#)).

ĀAP Ieslodzījuma vietu pārvaldes Rīgas Centrālcietumā bibliotēkai RCB nodrošina metodisko palīdzību, informācijas resursu pieejamību (krājums tiek veidots no RCB krājuma norakstītajiem dubletiem vai lietotāju dāvinājumiem), t. sk. periodisko izdevumu abonēšanu (2023. gadā periodikai tika atvēlēti 634 EUR). Lietotāju apkalpošanu veic Rīgas Centrālcietuma algots profesionāls bibliotekārs.

Pakalpojumu sniegšanas vieta kā pakalpojums

RCB Pedagoģiskā literatūras nodaļa ir RCB Bibliotēku dienesta struktūrvienība, jo daļa tās funkciju saistītas ar izglītības iestāžu bibliotēku metodisko vadību un kvalitātes kontroli. Lasītavā pieejami informācijas resursi par pedagoģiju, pedagoģisko metodiku, bibliotēku un informācijzinātni, psiholoģiju, skolu un bērnu psiholoģiju, kā arī vispārizglītojošo skolu programmu priekšmetu apgūšanas un pasniegšanas metodiku. Bibliotēkas pakalpojumi pieejami ikvienam interesentam, apkalpošana notiek saskaņā ar RCB lietošanas noteikumiem. Tā atvērta trīs dienas nedēļā (pirmdienās, otrdienās un trešdienās). Šeit Rīgas vispārizglītojošās skolas saņem centralizētos dāvinājumus savām bibliotēkām.

Pludmales lasītavas atklāšana

RCB Pludmales lasītava Lucavsalašas atpūtas parkā darbojas vasarā (jūnijs–augusts) īpaši bibliotēkas vajadzībām iekārtotā teltī un tās tiešā tuvumā. Lasītava piedāvā izklaidējošu un izzinošu satura grāmatas no bibliotēkas dāvinājumu un dubletu krājuma, daudzveidīgu kalendārā gada un iepriekšējo gadu žurnālu klāstu lasīšanai pludmalē, brīvā laika pavadīšanas iespējas, pasākumus. Apmeklētāju apkalpošanu lasītavā nodrošina RCB struktūrvienību darbinieki.

2023. gadā sadarbībā ar kultūrpunktu “Strops” Pludmales lasītavas tuvumā nedēļas nogalēs bija pieejamas dažādas brīvā laika pavadīšanas iespējas. Vasaras mēnešos apmeklētāji varēja klausīties koklētāja Anša Jansona koncertu, vēdiskā filozofa Uģa Kuģa lekciju, piedalīties zumbas treniņā, kā arī Vasaras saulgriežos noskatīties filmu “Limuzīns Jāņu nakts krāsās” brīvdabas kino.

Augustā Ilģuciema filiālbibliotēka sadarbībā ar literatūrzinātnieci un dzejnieci Sandru Ratnieci Pludmales lasītavā organizēja tikšanos ar Latvijas Rakstnieku savienības jauniešu literārā konkursa un vasaras semināru "Aicinājums" dalībniekiem un literatūras cienītājiem.

Bibliotēkas pieejamība un pakalpojumi personām ar īpašām vajadzībām

2023. gadā tika atjaunota sadarbība ar invalīdu biedrībām, Rīgas Sociālā dienesta Dienas centriem, pensionāru, aprūpes centriem un speciālajām skolām, kas bija ierobežota vai praktiski pārtraukta Covid-19 laikā, sekmīgi nodrošinot pakalpojumus personām ar īpašām vajadzībām.

Čiekurkalna filiālbibliotēka katru otro nedēļu organizēja grāmatu izsniegšanu rehabilitācijas centrā "Mēs esam līdzās" jauniešiem un bērniem ar īpašām vajadzībām, savukārt filiālbibliotēka "Rēzna", turpinot ilggadīgo sadarbību ar sociālo māju (Mazā Lubānas iela 8), nodrošināja ar lasāmvielu cilvēkus, kuri nespēj paši pārvietoties. Arī Juglas filiālbibliotēkas darbinieki diviem lasītājiem viņu dzīvesvietā piegādāja grāmatas.

Lietotājiem ar uztveres grūtībām CB un filiālbibliotēkās bija pieejami RCB lietošanas noteikumi vieglajā valodā. Cilvēkiem ar redzes traucējumiem tiek piedāvātas lupas un RCB lietošanas noteikumi palielinātā drukā. Visās bibliotēkās izvietoti "Ābolu plaukti" ar informatīviem izdevumiem par sociālo aprūpi un rehabilitāciju. RCB tīmekļvietnē sadaļā [Bibliotēku pieejamība](#) iegūstama informācija par filiālbibliotēku telpu pieejamību cilvēkiem ar kustību traucējumiem, kas palīdz izvēlēties savām iespējām ērtu un piekļūstamu filiālbibliotēku. Filiālbibliotēkās, kuru telpas nav speciāli iekārtotas un aprīkotas, cilvēkus ar kustību traucējumiem apkalpo 1. stāva telpās. Aizvadītā gada nogalē Ilģuciema filiālbibliotēkas foajē notika divi pasākumi, lai tos varētu apmeklēt ikviens, kuram kāpnes var būt nepārvarams šķērslis. Jaunajā Torņakalna filiālbibliotēkā ir speciāli ierīkota papildus ieeja personām ar īpašām vajadzībām. Par būtisku šķērslī bibliotēkas pieejamībai var minēt visu gadu remonta stāvoklī esošo panorāmas liftu CB ēkā Brīvības ielā 49/53.

Ja lietotājam ir kustību, redzes vai citi funkcionālie traucējumi, viņš var saņemt RCB pakalpojumus mājās bibliotēkai piešķirto pašvaldības budžeta līdzekļu ietvaros. Pakalpojums lietotājam jāpiesaka, iesniedzot pieteikumu par pakalpojumu saņemšanu dzīvesvietā (RCB lietošanas noteikumu 23. punkts).

CB un filiālbibliotēku sadarbība ar Rīgas Sociālā dienesta Dienas centriem pilngadīgām personām un Kopienas centriem. 2023. gadā CB PLN galvenā bibliotekāre Renāte Šidlovska sadarbībā ar drāmas kopu "Saulespuķe" apmeklēja pansionātus un dienas centrus, organizējot teatrālus uzvedumus. Informāciju par bibliotēkas pakalpojumiem un sniegtajām iespējām Bišumuižas filiālbibliotēka gada nogrieznī piegādājusi apkaimes sociālajai mājai (Ziepju ielā 13), kā arī izveidojusi sadarbību ar Latvijas Evaņģēliski luteriskās Baznīcas Diakonijas centra Atbalsta centru bērniem un ģimenēm „Sirdsgaisma”. Daugavas filiālbibliotēka

piegādājusi informāciju par bibliotēkas pasākumiem Dienas centram “Ķengarags”, filiālbibliotēka “Pārdaugava” aktuālāko informāciju sniedza Kurzemes rajona Politiski represēto kluba apmeklētājiem.

Drāmas kopa “Saulespuķe” Dienas aprūpes centrā “Duntes ozoli”

Pārskata gadā, kad tika popularizēta Helmara Rudzīša personība un apgāda “Grāmatu Draugs” trimdas kolekcija, filiālbibliotēka “Avots” Dienas centrā senioriem “Ābeļzars” organizēja divas ar šo notikumu saistītas aktivitātes, prezentējot gan virtuālo izstādi par Helmara Rudzīša lasītavu, gan lasījumu no Indras Gubiņas stāstu krājuma. Digitālās nedēļas ietvaros filiālbibliotēka “Rēzna” ĀAP Dienas centrā novadīja pasākumu par drošību internetā, kura laikā tika pilnveidotas apmeklētāju zināšanas un rosinātas diskusijas par pieredzi interneta lietošanā. Ilģuciema filiālbibliotēka turpināja sadarbību ar dienas aprūpes centru “Kopā”, savās telpās eksponējot radošo darbu izstādes, ko veidojuši cilvēki ar garīga rakstura traucējumiem. Latvijas Sieviešu invalīdu asociācija “Aspazija” Grīziņkalna filiālbibliotēkas telpās rīkoja rokdarbu izstādi. Imantas filiālbibliotēka atjaunoja sadarbību ar Dienas centru “Mēs” un novadīja literāri tematisku pasākumu, kas veltīts Starptautiskajai sieviešu dienai. Filiālbibliotēka “Vidzeme” informēja Valsts sociālās aprūpes centra „Rīga” filiāli „Jugla” par pasākumiem un iespēju tajos piedalīties, kā arī informācija par bibliotēkas pakalpojumiem tika nosūtīta uz Dienas centriem Purvciemā un Teikā. Savukārt filiālbibliotēka “Strazds” Rīgas sociālās aprūpes centra “Mežciems” iemītniekiem piegādāja pieprasīto literatūru un nosūtīja jaunieguvumu sarakstus, tādējādi piesaistot jaunus lasītājus. Turpinoties Sarkandaugavas filiālbibliotēkas un Dienas aprūpes centra “Duntes ozoli” sadarbībai, notika savstarpēja apmaiņa ar informatīviem materiāliem, kā arī centra telpās novadīti vairāki tematiski pasākumi: dekupāžas darbnīca, svētku koncerts ar Bērnu un jauniešu centra “Laimīte” piedalīšanos u. c. Invalīdu apvienība “Aizvējš” filiālbibliotēkas “Zemgale” telpās aizvadītajā gadā aicināja uz kopīgām sarunām ikvienu personu ar īpašām vajadzībām, kā arī ģimenes, kurās aug bērni ar garīga rakstura vai fiziskiem traucējumiem.

Pielāgotās literatūras pakalpojums reģionā

(Noteiktu darbu izmantošana tādu personu vajadzībām, kuras ir neredzīgas vai ar citādām lasīšanas grūtībām ([Autortiesību likums \(22.1 pants\)](#)))

RCB lietotājiem ir pieejama pielāgotā literatūra - grāmatas palielinātā drukā, grāmatas vieglajā valodā, arī audiogrāmatas. Nepieciešamības gadījumā lietotāji var izmantot arī lupas lasīšanai. Lietotājiem tiek

sniegta informācija par iespējām saņemt Latvijas Neredzīgo bibliotēkas pakalpojumus, tur pieejamajiem informācijas resursiem.

Pielāgotā literatūra bibliotēkas krājumā

	Grāmatu skaits
Grāmatas palielinātā drukā	114 (4 nosaukumi)
Grāmatas vieglajā valodā	169 (11 nosaukumi)

16. maijā CB notika Jena Ahlboma stāsta [“Jonotans no Kaiju kalna” adaptācijas vieglajā valodā lasījums](#), ko organizēja Viegļās Valodas aģentūra sadarbībā ar Latvijas Neredzīgo bibliotēku. Lasījumam bija nodrošināts arī tulkojums zīmju valodā.

Pakalpojumi un pasākumi atsevišķām lasītāju mērķgrupām (uzņēmēji, bezdarbnieki, imigranti, mājsaimnieces, seniori, ģimenes u. c.)

Filiālbibliotēkas spēja nodrošināt daudzveidīgus pakalpojumus **ģimenēm** ar bērniem. CB BLN piedāvāja dažādas aktivitātes un radošās darbnīcas gan sestdienās, gan skolēnu brīvdienās visa gada garumā. Sadarbībā ar interešu grupu "Mazie, lielie ceļotāji" norisinājās ekskursija profesionāla gida vadībā, kuras programmā tika iekļauta CB BLN kā interesants objekts Rīgā. Ģimenes tika iepazīstinātas ar RCB sistēmu, pakalpojumiem, piedalījās radošajos uzdevumos, viktorīnās un meistarklasēs.

Ģimeņu dienas Sarkandaugavas filiālbibliotēkā un filiālbibliotēkā “Vidzeme”

Čiekurkalna filiālbibliotēkas dārzā vasaras mēnešos kultūrpunktā “Strops” tika piedāvāta plaša pasākumu programma, kas sastādīta, ņemot vērā ģimeņu ar bērniem intereses. Jaunciema filiālbibliotēka un vietējā apkaimes biedrība organizēja pastalu darināšanas meistardarbnīcu par godu Dziesmusvētku ieskandināšanai. Filiālbibliotēkā “Pūce” notika pasākums “Līgojam, dziedam un dejojām”, kuru apmeklēja ģimenes, iesaistoties viktorīnā par Dziesmu un deju svētku vēsturi. Drošākie dalībnieki demonstrēja savas prasmes gan dziesmā, gan dejā. Arī filiālbibliotēka “Zemgale” sadarbībā ar Tautas lietišķās mākslas studiju “Rezēda” jūnijā aicināja visus interesentus uz pasākumu “Labas pamācības Jāņu ielīgošanā”, kurā bija iespēja apgūt Jāņu vainagu pīšanu un ziedu pušķu rotājumu veidošanu. “Ģimenes dienās “Strazdā”” bērni ar vecākiem kopā lasīja grāmatas un spēlēja galda spēles. Gada izskaņā Sarkandaugavas filiālbibliotēka

aicināja ģimenes ar bērniem uz ikgadējo Ziemassvētku pasākumu, kurā bija skatāmi cirka studijas “Active Kids” priekšnesumi un notika citas aktivitātes. Filiālbibliotēka “Vidzeme” organizēja ģimeņu sestdienas, kurās norisinājās dažādas aktivitātes - bērnu izrādes, radošās darbnīcas un mīklu minēšana. Ģimenēm notika tematisks pasākums par pasaku meistarū Šarlu Perro, kurā tika lasīti autora darbi un apmeklētāji iepazīstināti ar viņa biogrāfiju. Decembrī ģimenes priecēja svētku izrāde [“Grinča Ziemassvētki”](#), ko iestudēja Rīgas 84. vidusskolas audzēkņi.

CB un filiālbibliotēkas senioriem savu iespēju robežās sniedza konsultācijas bankas pakalpojumu, elektronisko pakalpojumu portālā Latvija.lv un e-veselība izmantošanā, rēķinu apmaksā, medicīnas pakalpojumu meklēšanā u. c. Bibliotēku nedēļas ietvaros CB PLN tika sniegtas datorkonsultācijas gados vecākiem cilvēkiem. Filiālbibliotēkā “Avots” aizvadītajā gadā vairākkārt aicināti un konsultēti seniori par iespējām lasīt Latvijas periodiskos izdevumus un lietot drošus Latvijas ziņu portālus un tīmekļvietnes, savukārt Biķernieku filiālbibliotēka novērojusi, ka senioru vidū pieprasītākais pakalpojums bijis dokumentu izdruka. Juglas filiālbibliotēka sniegusi informāciju senioriem par neformālās izglītības kursiem Rīgā un Juglas Attīstības biedrības aktivitātēm, kā arī par bezmaksas fizisko nodarbību grupām un pārgājieniem tuvākajā apkaimē.

Ņemot vērā gados vecāku cilvēku vēlmes, Čiekurkalna filiālbibliotēka organizēja jaunieguvumu sarakstu apskatus, kā arī rezervēja pieprasīto literatūru. Turpinājās attālinātais darbs ar Sietlas grāmatu draugu klubu, kā arī vienu reizi mēnesī organizētajās “Kultūras trešdienās” piedalījās seniori. Savukārt augustā, RCB sadarbojoties ar Rīgas domes Labklājības departamentu, seniori tika aicināti uz semināru “Mans ķermenis ir mana pils”, kas norisinājās sertificētas ārstes un fizioterapeita vadībā. Bišumuižas filiālbibliotēkā izveidojies lasītāju klubs “Strops”, kura dalībnieki pārsvarā ir gados vecāki cilvēki. Līdztekus

*Sarkandaugavas filiālbibliotēka ciemos
pie apkaimes senioriem*

pārrunām par izlasīto, viņi dalās iespaidos par notikumiem kultūrā, politikā un pieredzi ikdienā. Tā kā pakalpojumi senioriem ir svarīga sociāla darba forma, kas gados vecākiem cilvēkiem kļūdē vientulību, sagādā dzīvesprieku, palīdz iekļauties mūsdienu mainīgajā ikdienā, CB un filiālbibliotēkas labprāt savās telpās aicina un piedāvā dažādus pasākumus gados vecākiem cilvēkiem. Piemēram, senioru klubs “Saulīte” Grīziņkalna filiālbibliotēkā nosvinēja savu 30 gadu pastāvēšanu un veiksmīgo sadarbību ar bibliotēku. Drāmas kopa “Saulespuķe” CB telpās un citās filiālbibliotēkās sniedza literāri izklaidējošus priekšnesumus gan senioriem, gan citiem interesentiem. Apkaimes svētkos Sarkandaugavas filiālbibliotēkas darbinieki

devās uz dienas aprūpes centru "Duntes ozoli", lai radītu svētku noskaņojumu arī savas apkaimes senioriem. Tika lasīti novadnieku dzejoļi un stāstu fragmenti, runāts par kino klasiku un lomām, kurās redzami sarkandaugavieši, radošajā darbnīcā veidota kolāža ar Sarkandaugavas apkaimes biedrības logo. Arī pārskata gadā filiālbibliotēkai sadarbojoties ar Latvijas Nacionālo operu un baletu, tika organizēti trīs izrāžu apmeklējumi aktīvākajiem bibliotēkas lietotājiem-senioriem. Filiālbibliotēka "Vidzeme" senioriem individuāli sūtījusi informatīvus jauno grāmatu sarakstus.

Mājsaimniecēm filiālbibliotēkās tika atlasīta informācija par rokdarbiem, kulināriju un citiem vaļaspriekiem, kā arī tika piedāvāta iespēja izmantot *Flipster* datubāzi, lai ielūkotos digitālo žurnālu kolekcijās par populāriem tematiem.

Pedagogiem un pedagoģijas studentiem noderīgi resursi, mācību literatūra un līdzekļi vienkopus pieejami Pedagoģiskās literatūras nodaļā, kas ir vērtīgs atbalsts šīs mērķauditorijas apkalpošanai. Pedagogiem un pedagoģijas studentiem atlasītas informācijas nesēju kopas par pieprasītajām tēmām.

*Igora Kudrjavceva lekcija
ĀAP Rīgas patversmes Dienas centrā*

Bezdarbniekiem tika piedāvātas individuālas konsultācijas datoru izmantošanā, par interneta resursu iespējām darba meklēšanā, piedāvāti tīmekļvietņu saraksti ar padomiem darba, kā arī dzīvesvietas meklētājiem, informatīvās mapes ar dažādu dokumentu iesniegumu paraugiem (CV, iesniegumu paraugi sociālajiem dienestiem), veiktas izdrukas. ĀAP Rīgas patversmes Dienas centrā katru trešdienu tika sniegtas datorkonsultācijas apmeklētājiem, kā arī rīkoti dažādi pasākumi: *ci-gun*

praktiķa un skolotāja Igora Kudrjavceva lekcija, Dienas centra "Ķengarags" kora "Optimisti" koncerts, [Lieldienu sagaidīšana](#) ar ģimenes folkloras kopu "Berendejka", [Ziemassvētku noskaņām](#) veltīts koncerts ar VEF Kultūras pils ansambli "Kaleido" un Digitālās nedēļas ietvaros organizēts pasākums par drošību internetā. Āgenskalna filiālbibliotēkā, kas atrodas vienā ēkā ar Rīgas Sociālo dienestu, bija vērojams liels pieprasījums pēc datorpakalpojumiem, kā arī dažādu izziņu sagatavošana.

Kopš Krievijas izvērstās militārās agresijas pret **Ukrainas iedzīvotājiem** CB un filiālbibliotēkas sniedz atbalstu ikvienam patvēruma meklētājam. Atskaites gadā CB PLN lasītāju klubam, kurā pulcējas patvēruma meklētāji no Ukrainas, novadījusi vairākas ekskursijas, stāstot par Rīgas bulvāru loku un Vecrīgas baznīcām. Čiekurkalna filiālbibliotēkā bija iespēja iepazīties ar literatūras sarakstu un izstādi par grāmatām ukraiņu valodā. Augustā bibliotēkas zālē bija apskatāma ukraiņu mākslinieka Ivana Vitjuka

gleznu izstāde, kuras atklāšanā pulcējās arī Ukrainas valstspiederīgie. Filiālbibliotēkā "Vidzeme" tika sagatavots informatīvs stends ar praktisku informāciju un veidotas literatūras izstādes.

Uzziņu un informācijas darbs

Bibliotēkas tiek uzskatītas par drošas un uzticamas informācijas iegūšanas vietu, kaut arī sabiedrībā aizvien vairāk tiek izmantotas viedierīces, kas sniedz iespēju iegūt informāciju dažādos resursos.

*CB PLN rīkotā ekskursija
pa Rīgas centru*

Pārskata periodā RCB turpināja attīstīt vienu no nozīmīgākajiem bibliotekārajiem pakalpojumiem - uzziņu un informācijas darbu. Lai uzlabotu pakalpojuma kvalitāti, bibliotekāri papildināja savas zināšanas dažādos LNB organizētajos profesionālās pilnveides pasākumos, piemēram, "Finanšu prātība, medijprātība un bibliotēkas", "Latvijas kultūras kanons 8 nozarēs" un citu organizāciju piedāvātajos mācību semināros, piemēram, VARAM organizētajā seminārā par digitālās vides piekļūstamību. Iegūtās zināšanas tika izmantotas, palīdzot lietotājiem orientēties daudzveidīgās iespiestās un digitālās informācijas klāstā, kā arī sniedza konsultācijas iedzīvotājiem digitālā satura izmantošanā.

Lietotāji tika konsultēti par bibliotēkas piedāvātajiem pakalpojumiem un tiešsaistes kataloga izmantošanu, informācijas atlases un apkopošanas iespējām, par e-pakalpojumu "Mana bibliotēka" un citām iespējām izmantot bibliotēkas pakalpojumus klātienē un attālināti. Tāpat informācija tika meklēta LNB kopkatalogā un sniegtas konsultācijas par piekļuvi LNB veidotajām datubāzēm, kā arī par digitālo kultūras mantojuma platformu "Digitalabiblioteka.lv". Lietotāji tika informēti par iespēju lasīt grāmatas "3td e-grāmatu bibliotēkā".

Palielinoties pakalpojumu daudzveidībai, palielinās arī lietotāju nezināšanas apjoms. Lietotājiem tika piedāvātas konsultācijas par dažādiem jautājumiem, piemēram, par noderīgām interneta vietnēm, dažādām mobilajām lietotnēm, e-pakalpojumiem saziņai ar valsts iestādēm un dažādu digitālo rīku izmantošanu, dokumentu sagatavošanu un iesniegšanu elektroniski, kā arī darbam ar biroja programmām, fotogrāfiju apstrādi u. c. Konsultācijas ir pieprasītas visās filiālbibliotēkās. Pārsvarā šo pakalpojumu izmanto seniori un bezdarbnieki. Kā piemēru var minēt Āgenskalna filiālbibliotēku, kurā konsultācijas par datoru lietošanu visbiežāk tika sniegtas Pilsonības un migrācijas lietu pārvaldes Rīgas 3. nodaļas apmeklētājiem, jo tā atrodas vienā ēkā ar bibliotēku. Datorkonsultācijas tiek sniegtas ikdienas lietotāju apkalpošanas procesā, kā arī pēc iepriekšēja pieraksta ilgstošākā laika periodā tiek sniegtas konsultācijas par aktuālajiem lietotāja jautājumiem. Vispieprasītākie konsultāciju jautājumi: RCB katalogs un citas datubāzes, darbs ar VID Elektronisko deklarēšanās sistēmu, informācijas meklēšana valsts pārvaldes

pakalpojumu portālā Latvija.lv, elektroniskās valsts veselības aprūpes informācijas sistēmas E-veselība pakalpojumi, par pašvaldības portālu riga.lv, rēķinu apmaksa u. c.

Pirmā konsultācija par RCB elektroniskā kataloga un bibliotēkā pieejamo datubāzu lietošanu tiek sniegta ikvienam lietotājam jau reģistrējoties bibliotēkā. Visās RCB filiālbibliotēkās tika sniegtas individuālas konsultācijas RCB tīmekļvietnes lietošanā, par dažādiem jautājumiem saistībā ar medijpratību, drošu interneta vietņu un pārbaudītas informācijas izmantošanā. Augusi interese par jautājumiem, kas saistīti ar viedtālruna izmantošanu, tāpēc, ievērojot personas datu aizsardzības prasības, lietotāji tika informēti par noderīgām aplikācijām un citām ierīces funkcijām.

Uzziņu darbs aizvien bija tematiski daudzveidīgs. Jau tradicionāli vispopulārākās arī šajā gadā bija tematiskās uzziņas. Lietotājus interesēja informācija par Dziesmusvētkiem, latvju zīmēm (piemēram, spēka zīmēm), simboliku. Sarežģītākās un arī interesantākās uzziņas atskaites gadā: “Kristus otrās atnākšanas atspoguļojums 21. gadsimta latviešu daiļliteratūrā”, “E-cigarešu ietekme uz veselību”, “Pauls Stradiņš un viņa vārdā nosauktā slimnīca”, “Migrācijas un patvēruma politika Latvijā”. Pārskata periodā vērojama pastiprināta bibliotēkas apmeklētāju interese par valsts valodas apguvi, kā arī par migrācijas un patvēruma politiku Latvijā. Tika ieteiktas tīmekļvietnes maciunmacies.lv, valoda.lv, integration.lv. Tikpat aktuālas tēmas bija par veselību un labklājību, saskarsmi, piemēram, “Vientulība - drauds veselībai”, “Veģetatīvā distonija - mīti un patiesība”, “Saskarsmes problēmas ar autiskā spektra traucējumiem”.

Lai informētu lietotājus par informācijas daudzveidību, RCB tīmekļvietnē tika piedāvātas tematiskas un daiļliteratūras virtuālās izstādes, kuras papildināja bibliogrāfiskie saraksti par atbilstošo tematu un saites uz tiešsaistes katalogu. Bibliotēkās datoru tuvumā tika novietoti tīmekļvietņu saraksti par dažādiem aktuāliem tematiem.

Kā biežāk izmantotās uzziņu darba formas var minēt jaunieguvumu sarakstus un informācijas resursu apskatus.

Lai informētu bibliotēkas lietotājus par ES aktualitātēm, CB atrodas ESIP stands. Notiek regulāra sarakste par ESIP darba koordināciju RCB un ES aktualitāšu saņemšanu no Eiropas Kustības Latvijā biroja. Regulāri četras reizes mēnesī tiek saņemti elektroniski mēnešraksti no Eiropas Parlamenta informācijas biroja, kas ir pieejami ikvienam bibliotēkas apmeklētājam. Informācija stendā par aktualitātēm tiek atjaunota divas reizes mēnesī. Šie materiāli tiek izmantoti uzziņu darbā un lietotāju iesaistei aktivitātēs.

Bibliogrāfija. RCB ir ilggadīga bibliogrāfisko sarakstu un rādītāju sastādīšanas pieredze. Pārskata periodā turpinājās darbs lasītāju informēšanā ar jaunieguvumu un tematiskajiem sarakstiem. Tie bija pieejami bibliotēkās, kā arī tika nosūtīti e-pastā lietotājiem un sadarbības partneriem. Informācijas resursu saraksti visu pārskata gadu papildināja virtuālās izstādes vai tika sūtīti sadarbības partneriem. To tematika galvenokārt veltīta ievērojamu rakstnieku, mākslinieku un kultūras darbinieku jubilejām, vēsturiskiem

notikumiem vai novadpētniecības u.c. tematiem. Piemēram, novadpētnieciska rakstura saraksts papildināja virtuālo izstādi "Torņakalns - Pārdaugavas senākā apkaime", kas piedāvā iepazīt apkaimes vēsturi, dabas objektus un ievērojamus cilvēkus. Filiālbibliotēka "Vidzeme" virtuālo izstādi par Vispārējiem latviešu Dziesmu un Deju svētkiem papildināja ar plašu informācijas resursu sarakstu. Raksti no periodiskajiem izdevumiem, kā arī kvalitatīvi interneta resursi apkopoti sarakstos, kas papildināja dzejnieku, sabiedrisko darbinieku Imanta Ziedoņa un Ojāra Vācieša 90. jubilejai veltītās virtuālās izstādes "Ziedonis un laikmets" un "Dzejot kā elpot un dzīvot". Bibliogrāfiskie saraksti apkopo noderīgus informācijas resursus un izmantojami ne tikai virtuālās izstādes publicēšanas brīdī. To nozīme ir saglabājusies un sniedz plašākas iespējas lasītājiem iepazīties ar interesējošo tematu.

Bibliotēkas izglītojošā darbība

RCB neveic izglītojošo darbību iedzīvotājiem, rīkojot plānveida nodarbības, seminārus, kursus, bet nodrošina mūžizglītības iespējas rīkojot tematiskus pasākumus, radot iespēju tikties interešu grupām, popularizējot bibliotēku krājumus, iesakot kvalitatīvus informācijas avotus un izglītojot medijpratībā. Pieaugušo neformālo izglītību Rīgas iedzīvotājiem īsteno Rīgas Izglītības un informatīvi metodiskais centrs, piedāvājot plašu nodarbību klāstu gan valodu apguvē, gan profesionālos jautājumos (grāmatvedība, datorzinības u. c.), gan hobiju īstenošanā. RCB reizi ceturksnī saņem RIIMC sastādīto kursu grafiku, kas bibliotēkās un RCB tīmekļvietnē pieejams visiem interesentiem.

Medijpratība (mērķauditorija, pasākumi, izglītojošā darbība, analīze)

Medijpratības jautājumiem pārskata periodā tika pievērsta liela uzmanība. Lai veicinātu medijpratības apguvi, RCB bibliotekāri tika informēti par *Very Verified* tiešsaistes kursu medijpratībā, ko īsteno globālā attīstības un izglītības organizācija IREX. Lai kvalitatīvāk integrētu medijpratību bibliotekārajā darbā un palīdzētu darbiniekiem orientēties medijos un informācijas resursos, viens darbinieks apguva padziļinātas zināšanas medijpratībā LNB BAC organizētajā programmā "Medijpratības meistari". Otrajā "Medijpratības meistari" mācību ciklā piedalās divi RCB bibliotekāri, kuru darba pienākumi ir tieši saistīti ar lietotāju apkalpošanu.

Nepatiesas informācijas riskiem visvairāk pakļauti vecāka gadagājuma cilvēki. Zems medijpratības līmenis bieži ir saistāms ar nepietiekamām datorprasmēm. Lai veicinātu lietotāju prasmi kritiski izvērtēt informāciju, visās filiālbibliotēkās darbinieki sniedza individuālas konsultācijas lietotājiem par drošu datoru lietošanu, uzticamu mediju un informācijas resursu atlasīšanu, informācijas kritisku izvērtēšanu. Tāpat tika popularizētas video apmācības par dažādu tehnoloģiju pielietojumu ikdienā vietnē esidross.lv un izglītojošajā kanālā resume.lv, kā arī par informācijas iegūšanu, izmantojot virtuālos asistentus portālā Latvija.lv un citās platformās. Visa gada laikā bibliotēkās notika pasākumi par jomām, kas saistītas ar iedzīvotāju mediju satura lietošanas paradumiem. Kā veiksmīgs piemērs minams ĀAP Rīgas patversmes

Dienas centrā novadītais pasākums "Es - interneta lietotājs". Pasākuma apmeklētāji tika informēti par drošu interneta lietošanu un pazīmēm, kas palīdz atšķirt uzticamu informāciju no maldinošas. Apmeklētāji diskutēja par interneta pozitīvām un negatīvām pusēm, dalījās pieredzē par interneta lietošanas riskiem, atbildību un piesardzību.

Arī bērniem nav pietiekami nostiprinājusies kritiskā domāšana. Pārskata periodā RCB tika izstrādāts un atbalstīts medijpratības projekts "Pratīgs skolēns informācijas plašumos" (skat. [9. Finansējuma piesaiste projektos](#)).

Secinājums - ir jāturpina apgūt jaunus veidus un formas, lai pilnveidotu bibliotekāru medijpratību, kas sekmētu medijpratības nodošanu dažāda vecuma lietotājiem.

Pašvaldības, valsts institūciju un nevalstisko organizāciju sagatavoto informāciju RCB saņem centralizēti. Drukātie materiāli, kuru skaits gan ar katru gadu samazinās, tiek izvietoti bibliotēkas apmeklētājiem redzamā vietā lasīšanai uz vietas vai līdzņemšanai. Aktuālā informācija bibliotēkām tiek sūtīta e-pastā, darbinieki saņem RVP Komunikācijas pārvaldes sagatavotās ziņas pašvaldības darbiniekiem "Daļa Rīgas", kurā apkopotā informācija ir noderīga arī apmeklētāju informēšanai, bibliotēku darbinieki ir informēti, ka visa aktuālā pašvaldības informācija tiek publicēta un pieejama RVP portālā riga.lv.

Sadarbībā ar RVP IKSD Kultūras pārvaldi, pašvaldības un citām kultūras iestādēm bibliotēkās tiek izvietotas afišas par dažādiem pasākumiem un aktuāliem notikumiem.

2023. gadā apmeklētājiem vienmēr bija pieejama aktuālā informācija par pašvaldībā pieejamo atbalstu, atbalstu Ukrainai un tās civiliedzīvotājiem - Ukrainas bēgļiem.

Elektroniskais katalogs kā pakalpojums

E-pakalpojuma "Mana bibliotēka" izmantošana

	2021	2022	2023	% salīdzinājumā ar iepriekšējo gadu
Aktīvie lietotāji kopā	32 344	39 083	41 434	+17 %; +6 %
Autorizētie lietotāji pārskata periodā	15 014	17 832	20 094	+15 %; +9 %
piešķirti autorizācijas dati	4128	4841	5347	+15 %; +11 %
Sistēmā pasūtīti izdevumi	81 069	57 646	58 214	-40 %; +10 %
Sistēmā pieprasīti pagarinājumi	76 657	88 420	94 025	+13 %; +13 %

RCB elektroniskais kopkatalogs aptver informāciju par CB un tās filiālbibliotēku krājumos esošajiem informācijas resursiem (bez periodikas), par to atrašanās vietu un to pieejamību.

Veidojot tiešsaistes katalogu, tiek izmantots BIS ALISE Pamatkonfigurācijas modulis, kas nodrošina datu ievadi, to strukturēšanu un izguvi, izdevuma reģistrāciju, iegādātā izdevuma konkrētā eksemplāra

reģistrāciju, summāro un individuālo uzskaiti, informāciju par katra eksemplāra atrašanās vietu, kā arī atskaišu veidošanu un statistisko datu apkopošanu.

RCB kopkatalogs kalpo ne tikai kā palīgs informācijas izgūšanai CB un tās filiālbibliotēku apmeklētājiem, bet arī kā serveris Z39.50 protokolam, ar kura palīdzību jebkura Latvijas vai ārvalstu bibliotēka var lejupielādēt RCB KAN veidotos bibliogrāfiskos ierakstus, tā atvieglojot un paātrinot savu katalogizēšanas darbu.

Tiešsaistes katalogā tiek ievadīti ne tikai jaunie bibliogrāfiskie ieraksti, bet arī regulāri papildināti un rediģēti agrāk ievadītie ieraksti. RCB KAN darbinieki regulāri strādā pie Autoritatīvo ierakstu datubāzes papildināšanas.

Iekšzemes starpbibliotēku abonements (SBA)

SBA rādītāji

	2021	2022	2023
No citām Latvijas bibliotēkām saņemto dokumentu skaits	48	175	151
Uz citām Latvijas bibliotēkām nosūtīto dokumentu skaits	1	0	0

2023. gadā kopsummā no CB un filiālbibliotēkām saņemti 166 pieprasījumi, no tiem 15 atteikti, bet 151 pieprasījums izpildīts. Visaktīvākā sadarbība SBA pieprasījumu izpildē veidojusies ar LNB. 12 pieprasījumu izpildei izmantoti LU bibliotēkas krājums. Visvairāk SBA kārtā joprojām tiek pieprasīta latviešu daiļliteratūra – retāk izdoti mazāk pazīstamu autoru darbi, iepriekšējo gadu trimdas autoru izdevumi, autoru pašizdevumi. Tāpat SBA kārtā pieprasīti dažādu Latvijas reģionu novadpētniecības un vēstures izdevumi, kā arī profesionālie bibliotēkzinātnes izdevumi.

6. Krājums

Krājuma komplektēšanas politika un organizācija:

- krājuma komplektēšanas un organizācijas prioritātes pārskata periodā**

RCB kā lielākajai Latvijas publiskajai bibliotēkai, pirmkārt, jānodrošina lietotājus ar plašāko latviešu oriģinālliteratūras klāstu. Krājums tiek komplektēts, ievērojot šādus atlases kritērijus: informācijas resursa izziņas un informācijas vērtība, tā nozīmīgums Latvijas valsts, tās tautsaimniecības, izglītības un kultūras attīstībā. Krājuma komplektēšanā tiek ievērots reģionālais un valodu aspekts. RCB komplektē informācijas resursus latviešu valodā, tās dialektos, Latvijā dzīvojošo mazākumtautību valodās un citās pieprasītākajās svešvalodās.

Bibliotēkas pakalpojuma un krājuma kvalitātes celšanai nozīmīga ir pieprasītāko informācijas resursu pieejamības nodrošināšana. Tā tiek nodrošināta ar ikmēneša iepirkumam sagatavoto nosaukumu un eksemplāru sarakstu izvērtēšanu RCB Krājuma komplektēšanas padomē.

- informācija par krājuma komplektēšanas politikas dokumentu

Pārskata gadā komplektēšanas darbs tika veikts saskaņā ar dokumentu "RCB Krājuma komplektēšanas koncepcija 2020.–2024. gadam".

Krājuma komplektēšanas finansiālais nodrošinājums (EUR)

	2021	2022	2023
Finansējums krājuma komplektēšanai	274 336	221 615	262 010
t. sk. pašvaldības finansējums	274 336	221 615	262 010
grāmatām	217 003	206 189	221 545
t. sk. bērnu grāmatām*	30 296	35 755	51 649
Periodiskajiem izdevumiem	56 109	40 000	40 000
Finansējums krājumam uz vienu iedzīvotāju Rīgā (pašvaldības finansējums)	0,41	0,37	0,40

Piezīme: rindā "bērniem" 2021. gada rādījumos ir norādīts B un J informācijas resursu skaits (pirmsskolas un sākumskolas bērniem). 2022. un 2023. gada rādītājos ir arī grāmatas 5.–9. klasei

Krājuma komplektēšanas finansiālais nodrošinājums

2023. gadā no RD apstiprinātā RCB budžeta informācijas resursu iegādei izlietoti 262 010 EUR:

- Krājuma papildināšanai ar jaunām grāmatām un citiem informācijas resursiem (neskaitot periodiku) – 222 010 EUR (1487 EUR papildus līdzekļi, veicot iekšējos budžeta grozījumus, un 7448 EUR no ieņēmumiem). Salīdzinot ar iepriekšējiem gadiem, tas ir par 40 395 EUR vairāk nekā 2022. gadā (181 615 EUR) un par 3783 EUR vairāk nekā 2021. gadā (218 227 EUR).
- Periodikas abonēšanai 2023. gadā izlietoti 40 000 EUR, kas ir tikpat, cik 2022. gadā, bet, salīdzinot ar 2021. gadu, summa ir par 16 109 EUR mazāka. Finansējuma samazinājums saistīts ar to, ka netiek abonēti Krievijā izdotie periodiskie izdevumi un krājuma papildināšanai tiek iepirkti informācijas resursi ar ilglaicīgu vērtību.
- RCB krājums papildināts ar bezatlīdzības izdevumiem un dāvinājumiem 27 887 EUR vērtībā.

Informācijas resursu iegādei izlietoti 0,40 EUR uz vienu Rīgas iedzīvotāju. LR MK noteikumos Nr. 415 pašvaldības bibliotēkās grāmatu un periodisko izdevumu iegādei paredzēti 0,43 EUR uz vienu iedzīvotāju (Centrālās statistikas pārvaldes dati: 01.01.2024. Rīgā ir 656 003 iedzīvotāji). Tā kā RCB izmantojuma rādītāji nav sasnieguši līmeni, kādi tie bija 2019. gadā pirms Covid-19 pandēmijas, finansējums krājuma komplektēšanai ir pietiekams.

Krājuma rādītāji (jaunieguvumi, apgrozība u. c.)

Noslēdzot 2023. gadu, RCB un filiālbibliotēku **kopējo krājumu veidoja 635 725 informācijas resursi**. Bilancē esošo 586 761 eksemplāru summa ir 3 962 421 EUR. Salīdzinot ar krājuma apjomu gada sākumā, tas samazinājies par 33 256 eksemplāriem (skat. [RCB un filiālbibliotēku krājums](#)).

Krājuma rādītāji

	2021	2022	2023
Saņemtie informācijas resursi	53 270	40 975	40 027
<i>t. sk. pirktie jaunieguvumu skaits</i>	21 897	16 625	19 835
<i>t. sk. periodika (laikraksti un žurnāli)</i>	24 118	20 372	14 880
<i>t. sk. nepirktie (bezatlīdzības izdevumi un bibliotēkas nodod viena otrai)</i>	7 255	3 978	5312
<i>t. sk. grāmatas</i>	28 630	23 063	24 914
<i>t. sk. latviešu daiļliteratūra</i>	5 611	5 730	6111
<i>t. sk. bērniem</i>	9 367	8586	8730
<i>t. sk. jaunieguvumu skaits katalogā</i>	28 153	20 603	24 994
Krājuma kopskaits	683 185	668 981	635 725
<i>t. sk. periodika (laikraksti un žurnāli)</i>	49 347	47 789	38 488
<i>t. sk. pārējie informācijas resursi</i>	633 838	621 192	597 237
<i>t.sk .bērniem</i>	83 132	132 684	112 308
Krājuma apgrozība	1,3	1,4	1,5
Grāmatu un pārējā krājuma apgrozība	1,3	1,4	1,6
Periodisko izdevumu apgrozība*	1,1	1,2	1,4

Piezīme: rindā "bērniem" 2021. gada rādījumos ir norādīts B un J informācijas resursu skaits (pirmsskolas un sākumskolas bērniem). 2022. un 2023. gada rādītājos ir arī grāmatas 5.–9. klasei

* RCB tiek uzskaitīts tikai iepriekšējā kalendārā gada žurnālu izsniegums izmantošanai ārpus bibliotēkas, kalendārā gada periodisko izdevumu izmantošana uz vietas bibliotēkā netiek uzskaitīta.

Salīdzinot ar 2022. un 2021. gadu, saņemto informāciju resursu skaits ir samazinājies. Izteiktāks samazinājums ir salīdzinājumā ar 2022. gadu, ko ietekmējis cenu pieaugums (periodikas komplektēšanai piešķirtā summa ir vienāda, bet eksemplāru skaits ir par 5492 mazāks). Neskatoties uz to, ka pirktu un nepirktu jaunieguvumu skaits 2023. gadā ir palielinājies, starpība ir saglabājusies. 2021. gadā tika piešķirts papildus finansējums Āgenskalna filiālbibliotēkas krājuma komplektēšanai, līdz ar to jaunieguvumu skaits ir mazāks.

Jaunieguvumu skaits RCB filiālbibliotēkās skatāms pielikumā [RCB un filiālbibliotēku jaunieguvumi 2023. gadā](#).

Kā liecina summārās uzskaites dati, kopkatalogā bibliotēkas lietotājiem pieejamo eksemplāru kopskaits pa gadiem ir gan palielinājies, gan samazinājies. Salīdzinoši - 2022. gadā krājuma kopskaits ir par 7 375 eksemplāriem mazāks nekā 2020. gadā un par 14 204 mazāks nekā 2021. gadā. Arī RCB tiešsaistes kopkatalogā bibliotēkas lietotājiem pieejamo eksemplāru skaits pa gadiem ir samazinājies. 2023. gadā krājuma kopskaits ir par 33 256 eksemplāriem mazāks nekā 2022. gadā un par 47 460 mazāks nekā 2021. gadā. Arī 2023. gadā turpinājās darbs pie krājuma izvērtēšanas un atjaunošanas - tika veiktas krājuma inventarizācijas un izvērtēts krājuma nolietojums un eksemplaritāte, kas veicināja mazpieprasīto un nolietoto informācijas resursu norakstīšanu. Norisinājās darbs pie ĀAP "Saulaino dienu bibliotēka" krājuma. Ņemot vērā, ka 2024. gadā pēc remonta tiks atvērta Bolderājas filiālbibliotēka, tika izvērtēts tās

krājuma stāvoklis – nolietotie informācijas resursi tika izslēgti, krājumā tika reģistrēti jaunieguvumi. Saistībā ar Krievijas agresiju Ukrainā un sekojot LR KM norādījumiem, CB un filiālbibliotēkās turpinājās nopietna krievu literatūras izvērtēšana, norakstot daiļliteratūru un nozaru literatūru, kura satur manipulatīvu, agresīvu, Krievijas militāro varenību slavinošu un mūsu valstij naidīgu vēstījumu. Lai neatbalstītu Krievijas izdevniecības, netika iepirkti to izdevumi. Līdz ar to CB un filiālbibliotēku kopējais krājums 2023. gadā samazinājās par 33 256 eksemplāriem. Informācija par izslēgtajiem informācijas resursiem un to izslēgšanas iemesliem ir atrodama pielikumā [RCB un filiālbibliotēku 2023. gadā izslēgtie informācijas resursi](#).

Krājuma sadalījums pa valodām un dokumentu veidiem

	2021	2022	2023
Krājuma kopskaits	683 185	668 981	635 725
Valodas			
latviešu valodā	485 286	482 181 (72 %)	467 401 (74 %)
krievu valodā	155 846	144 593 (21,6 %)	127 479 (20 %)
angļu valodā	30 389	30 051 (4,5 %)	29 127 (4,6 %)
vācu valodā	4 994	4 877 (0,7 %)	4 539 (0,7 %)
citās svešvalodās	6 760	7 369 (1,1 %)	7 179 (1,2 %)
Informācijas resursu veidi			
grāmatas	591 846	582 643 (87 %)	560 029 (88 %)
seriālizdevumi / žurnāli	49 347	47 789 (7 %)	38 488 (6 %)
audiovizuālie materiāli	25 294	24 238 (3,6 %)	24 821 (4 %)
elektroniskie dokumenti	0	0	0
nošizdevumi	1 368	1 327 (0,2 %)	1 221 (0,2 %)
kartogrāfiskie dokumenti	522	502 (0,08 %)	454 (0,07 %)
attēlizdevumi	242	248 (0,04 %)	236 (0,04 %)
pārējie dokumenti	12 579	11 908 (1,8 %)	10 476 (1,7 %)

Atskaides gadā RCB krājumā ir saņemti 5312 (par 1334 vairāk, salīdzinot ar 2022. gadu) dāvinājumi un bezatlīdzības izdevumi no 65 dažādiem piegādātājiem un dāvinātājiem. Lielākais skaits ir bibliotēkas lietotāju dāvinājumi (2490 eksemplāri). Kā dāvinājumi saņemtas 1040 grāmatas latviešu valodā, 1177 krievu, 226 angļu, 11 vācu un 36 grāmatas citās valodās. No visiem bezatlīdzības izdevumiem 1357 eksemplāri ir daiļliteratūra un 735 eksemplāri ir literatūra bērniem. Saņemtie dāvinājumi palīdz atjaunot vai papildināt pieprasīto vai nolietoto krājuma daļu. RCB Repozitārija apmaiņas krājumā esošie izdevumi veic RCB krājuma papildināšanas un atjaunošanas funkciju. Atskaides gadā no RCB Repozitārija apmaiņas krājuma tika saņemti 777 grāmatu eksemplāri, no kuriem 587 bija daiļliteratūra, 327 eksemplāri latviešu valodā. Lielākā daļa tika izmantoti Torņakalna un Juglas filiālbibliotēkas krājumu atjaunošanai un papildināšanai.

Ievērojams un vērtīgs papildinājums RCB krājumam tika saņemts programmas "Grāmatu iepirkums publiskajām bibliotēkām" ietvaros - 343 eksemplāri par 4 618,55 EUR. Lasīšanas veicināšanas programmas "Bērnu, jauniešu un vecāku žūrija" ietvaros RCB saņēma trīspadsmit grāmatu komplektus (kopā 312 eksemplārus).

Krājuma pārbaudes (inventarizācijas)

Pārskata periodā notikušas 3 kārtējās krājuma inventarizācijas - Imantas filiālbibliotēkā, Ķengaraga filiālbibliotēkā un Ziemeļblāzmas filiālbibliotēkā. Nozīmīgākā problēma - iztrūkums pārsniedz LR MK noteikumos Nr. 317 noteikto pieļaujamo iztrūkumu - 0,3 % no bibliotēkas krājuma vērtības uz kārtējā saimnieciskā gada sākumu. Visvairāk brīvpieejas apstākļos zudušas daiļliteratūras un grāmatas bērniem. Iztrūkums konstatēts arī nozaru literatūras krājumā.

Datubāzes

- **abonētās tiešsaistes datubāzes (t. sk. ar piekļuvi ārpus bibliotēkas telpām)**

KISC projekta „Elektroniskās publikācijas Latvijas bibliotēkās” ietvaros pārskata periodā tika nodrošināta bezmaksas pieeja Letonika.lv resursiem no bibliotēkas lietotāju datoriem un attālināti un portālam News.lv (Lursoft laikrakstu bibliotēka). RCB tika abonēti autorizētās EBSCO datubāzes produkti:

- EBSCOhost e-grāmatu kolekcija publiskajām bibliotēkām “e-Book Public Library Collection”. Kolekcijā pieejamas vairāk nekā 40 000 grāmatas angļu u. c. valodās - daiļliteratūra un dažādu nozaru literatūra.
- EBSCOhost e-žurnālu kolekcija “Flipster”. Pārskata periodā no šīs kolekcijas tika abonēti 12 žurnāli radošai brīvā laika pavadīšanai un dažādām interesēm. Lietotājiem pieejams arī iepriekšējos gados abonēto žurnālu arhīvs no 2016. gada.

EBSCO datubāzes pieejamas bibliotēkās, kā arī personīgajos datoros un viedierīcēs, izmantojot attālinātās piekļuves paroli, lietotāji var izmantot aplikāciju.

Uz vienu gadu RCB ieguva bezmaksas piekļuvi "Delfi Abonements" publicētajiem rakstiem portālā Delfi. Pēc KISC statistikas datiem datubāzes Letonika.lv attālinātās piekļuves izmantojums ir lielākais no visām bibliotēkām valstī. Salīdzinājumā ar iepriekšējo periodu kopējais Letonika.lv izmantojumu skaits palielinājies. Palielinājies arī lejuplādēto materiālu skaits attiecībā pret pieslēgumiem, kas norāda uz to, ka vienā pieslēgšanās reizē datubāzei lietotāji rod lielāku skaitu sev noderīgas informācijas. Statistikas dati liecina, ka lietotāju interese arī par attālināti izmantojamiem informācijas resursiem ir kļuvusi lielāka.

Analizējot datubāzu izmantojuma statistiku, redzams, ka portāla News.lv lietojums ir samazinājies. To var skaidrot ar iespēju bibliotēkas datoros piekļūt rakstiem portālā Delfi, izmantojot bezmaksas Delfi Abonementu. Datubāzes EBSCO izmantojums ir krities galvenokārt tādēļ, ka pārskata periodā vairs netika abonēta EBSCO publikāciju datubāze. Nedaudz sarucis arī EBSCO e-grāmatu izmantojums. Salīdzinoši vienmērīgais e-grāmatu izmantojums liecina, ka lasītāji ir pozitīvi novērtējuši e-grāmatu kolekciju un tās

priekšrocības, ko sniedz attālinātā piekļuve informācijas resursiem sev vēlamajā laikā un ierīcē. 2023. gadā samazinājies e-žurnālu datubāzes *Flipster* izmantojums. Pieprasījums pēc datubāzes resursiem mazinājās, jo, attīstoties video koplietošanas tīmekļvietnēm, ir iespēja piedalīties meistarklasēs un apgūt prasmes, kā arī piekļūt labākas kvalitātes materiāliem, nekā piedāvāts minētajā resursā.

Bibliotēkā pieejamo datubāzu izmantojums

Dabubāze	2021	2022	2023
Letonika			
lejuplādes	263	51 178 (1336)	63 083 (1658)
pieslēgumi	183	12 324 (761)	12 851 (774)
News.lv	930	2828	955
EBSCO datubāzes kopā	4098	5941	3250
t.sk. Flipster	938	1360	290
t.sk. EBSCO e-grāmatas	-	1475	1414

* Piekļuves sesiju skaits – uzskaita sekmīgi īstenotos pieslēgumus bibliotēkas elektroniskajiem pakalpojumiem (apmeklējums). Lejuplāžu skaits (t. sk. atvērti pilnie teksti) – uzskaita veiksmīgi lejuplādēto saturvienību kopskaitu, kas pieprasītas no bibliotēkas piedāvātajām datubāzēm (izsniegums).

Uzziņu darbā tradicionāli tiek izmantotas LNB nacionālās bibliogrāfijas datubāzes, kā arī jaunā digitālā kultūras mantojuma platforma Digitālā bibliotēka.

RCB veidotās datubāzes

Datubāzē [“RCB periodisko izdevumu datubāze”](#) apkopota informācija par žurnālu un laikrakstu pieejamību RCB un filiālbibliotēkās. Meklēšana datubāzē iespējama gan pēc filiālbibliotēkas nosaukuma, gan pēc izdevuma nosaukuma. Pārskata gadā datubāzē pieejamas ne tikai ziņas par kalendārajā gadā abonētajiem periodiskajiem izdevumiem RCB filiālbibliotēkās, bet tā papildināta ar ziņām par saglabātajiem iepriekšējos gados abonētajiem periodisko izdevumu komplektiem. Katru gadu informācija tiek atjaunota.

[Novadpētniecības datubāzē](#) apkopotas bibliogrāfiskas ziņas par rakstiem no grāmatām, laikrakstiem un žurnāliem, kuros atrodama ar nozīmīgiem Rīgas pilsētas kultūrvēsturiskiem objektiem saistīta informācija - par vēsturiskiem namiem un arhitektūras pieminekļiem, kultūras, izglītības u. c. iestādēm, parkiem, tiltiem, salām, ūdenskrātuvēm dažādās Rīgas apkaimēs, kā arī pilsētas attīstību. CB un filiālbibliotēku darbinieki datubāzi regulāri papildināja ar jauniem ierakstiem, kā arī tika veikta senāko ierakstu rediģēšana un piekļuves saišu atjaunināšana kopumā 210 ierakstiem. Kopumā pārskata gadā pievienoti 337 jauni ieraksti.

Krājuma un datubāzu popularizēšana

2023. gadā RCB un tās filiālbibliotēkas turpinājušas aktīvi strādāt pie krājuma popularizēšanas. Viena no svarīgākajām krājumu popularizēšanas jomām ir jaunieguvumu popularizēšana. Tam filiālbibliotēkas

izvēlas dažādas darba formas – jaunieguvumu izstādes, jaunieguvumu apskatus, jaunieguvumu sarakstus un slaidrādes.

Piemēram, filiālbibliotēkā “Strazds” katra mēneša pēdējā piektdienā tiek veidota jaunieguvumu izstāde. Savukārt filiālbibliotēkā “Pārdaugava” katru mēnesi tiek veidoti jaunieguvumu apskati. Filiālbibliotēka “Vidzeme” jaunieguvumu popularizēšanai organizē “Jauno grāmatu dienas”, kurās ietilpst izstāde, jaunieguvumu saraksti (nozaru literatūra, daiļliteratūra), jaunieguvumu slaidrāde, kuru lietotāji var saņemt savos e-pastos vai lietotnē WhatsApp.

Tomēr var novērot, ka prioritāte ir ātrāka jaunieguvumu nonākšana pie lietotājiem. Tāpēc liela daļa filiālbibliotēku ir atteikušās no jaunieguvumu uzkrāšanas un prezentācijas īpašos pasākumos, tā vietā priekšroku dodot jaunieguvumu sarakstu veidošanai un pašu jaunieguvumu ātrākai nodošanai lietotājiem (Āgenskalna filiālbibliotēka, filiālbibliotēka “Kurzeme” u. c.). CB PLN izveidots aktuālās informācijas stends “Literatūras jaunumi zinātkāram lasītājam”, kurā var iepazīties ar CB jaunieguvumu sarakstu un ar “TOP 10” mēneša lasītāko grāmatu sarakstu, populārāko grāmatu anotācijām, gaidāmajiem notikumiem, grāmatu atvēršanām u. c.

Sērijas “Es esmu...” izstāde

Tāpat filiālbibliotēkas turpinājušas savu krājumu popularizēšanu ar dažādām daiļliteratūras un nozaru literatūras izlasēm. Pēdējos gados filiālbibliotēkas iecīnījušas ciklus pēc kādas kopējas iezīmes vai tēmas. Juglas filiālbibliotēkā - atsevišķu izdevniecību un apgādu izstādes, filiālbibliotēkā “Pārdaugava” ikmēneša izstādes “Svinam, pieminam, atzīmējam, atceramies”, kurās lietotāji informēti par mēneša

jubilāriem, svētkiem un atceres dienām. Šampētera filiālbibliotēka veidojusi ārzemju daiļliteratūras izlases ciklu “Ar grāmatu apkārt pasaulei”, katrā izstādē izceļot atsevišķas valsts literatūru. Savukārt Sarkandaugavas filiālbibliotēka nozaru literatūru popularizējusi ciklos: “Teātra leģendas”, “Brīnišķīgie uztura izaicinājumi”, “Radošie dzīves mirkļi”.

Filiālbibliotēku darbinieki arī novērojuši, ka savu popularitāti saglabā tā sauktie stendi “Steidzīgiem lasītājiem”, kuri tika ieviesti Covid-19 ierobežojumu laikā un kuros izvietota konkrētu žanru literatūra - detektīvi, fantastika, romantiskie romāni, ceļojumi u. c.

Visas filiālbibliotēkas krājumu popularizēšanai veidojušas izstādes, kas veltītas ievērojamu personību jubilejām: Imantam Ziedonim, Ojāram Vācietim, Ārijai Elksnei, Rūdolfam Blaumanim, Inesei Zanderei, Kārlim Zālem, Jāzepam Vītolam un daudziem citiem.

Vairākas filiālbibliotēkas, apkopojot lietotāju pieprasījumus un intereses, izveidojušas arī “Pieprasītāko grāmatu” izlases, ar kurām iepazīstināti arī lietotāji – CB PLN, Daugavas filiālbibliotēkā, Juglas filiālbibliotēkā, Bišumuižas filiālbibliotēkā.

Arī 2023. gadā turpinājās darbs pie virtuālo krājuma izstāžu veidošanas – kopā publicētas 24 izstādes. To veidošanā iesaistīti visu filiālbibliotēku darbinieki un RCB Bibliotēku dienesta speciālisti. Virtuālo izstāžu veidošanai arī 2023. gadā tika izveidots grafiks un noteikta par konkrēto izstādi atbildīgā filiālbibliotēka. Virtuālās izstādes veidotas gan daiļliteratūras, gan nozaru literatūras popularizēšanai, īpašas izstādes bērnu un jauniešu auditorijai, nozīmīgiem notikumiem, kā arī bibliotēku jubilejām un novadpētniecībai. 2023. gadā krājuma popularizēšanai filiālbibliotēkas izmantojušas dažādas darba formas un metodes, īpašu uzmanību veltot konkrētas mērķauditorijas vajadzībām.

Lai veicinātu **datubāzu izmantošanu**, informācija par RCB pieejamajām datubāzēm atrodama tīmekļvietnē, CB un filiālbibliotēku telpās informācija izvietota plakātu veidā pie lietotāju datoriem, informācijas stendos un monitoros. Lietotāju informēšana notiek reģistrēšanās laikā bibliotēkā, individuālajās datorkonsultācijās un nodarbībās, bibliotēkārājās stundās, kā arī E-prasmju nedēļā gan bērnu, gan pieaugušo auditorijai.

Pārskata periodā RCB lietotājiem piedāvāja iepazīties un izvērtēt trīs citus EBSCO produktus: CAB Abstracts with Full Text (pilntekstu kolekcija no humanitāro zinātņu nozaru žurnāliem), Veterinary Source (pilntekstu kolekcija no zinātniskiem žurnāliem un žurnāliem, kas veltīti dzīvnieku veselības aprūpes aspektiem) un Central@Eastern European Academic Source (pilntekstu zinātnisko žurnālu daudznozaru un daudzvalodu datubāze aptver daudzus priekšmetus, tostarp uzņēmējdarbību, ekonomiku, vēsturi un tiesības; tā satur materiālus, kas publicēti Centrāleiropas un Austrumeiropas valstīs). Izmēģinājums ilga sešus mēnešus. Vislabākās lietotāju atsauksmes saņēma Central@Eastern European Academic Source.

Datubāzu un citu resursu popularizēšana notika gan klātienē, gan attālināti. Arī 2023. gadā lietotāji tika informēti par priekšrocībām, izmantojot Letonika.lv un EBSCO datubāzes attālināto piekļuvi, piekļuves iespējām viedtālrunos.

Programma “Grāmatu iepirkums publiskajām bibliotēkām”

RCB iepirkumu programmas ietvaros saņēma 343 eksemplārus par 4618,55, kas bija nozīmīgs papildinājums CB un filiālbibliotēku krājumam.

Darbs ar parādniekiem

Darbā ar parādniekiem vispopulārākā metode ir atgādinājumu sūtīšana elektroniski, izmantojot BIS ALISE iespējas. Parādniekiem regulāri tiek sūtīti atgādinājumi, kā arī zvanīts. Bibliotēku darbinieki atzīst, ka tieši telefonu zvani ir visefektīvākā metode un pēc šiem zvaniem izdevies atgūt vērtīgus un pieprasītus izvedumus. Tāpat darbinieki novērojuši, ka vislielākais parādnieku pieplūdums vērojams mēneša pēdējā

sestdienā, kad nav jāmaksā kavējuma nauda par laikā nenodotajiem informācijas resursiem. Lielākā problēma darbā ar parādniekiem ir nepareizi norādīta kontaktinformācija.

Ar bibliotēkas krājumu saistītās problēmas un to risinājumi, vajadzības

2023. gadā nav konstatētas īpašas ar krājumu saistītas problēmas. Darba pārskatos uzsvērts - krājums tiek optimāli komplektēts un nodrošina lietotāju pieprasījumu. Lielākās problēmas atskaites gadā radušās ar informācijas resursu krievu valodā komplektēšanu – tās nepieciešamību uzsvē visas filiālbibliotēkas. Tāpat filiālbibliotēkas novērojošas, ka trūkst mācību līdzekļi latviešu valodas apguvei gan bērniem, gan pieaugušajiem. Vairākas filiālbibliotēkas izteikušas nepieciešamību pēc izdevumiem lielajā drukā, kā problēmu minot arī faktu, ka daļai izdevumu ir samazinājies burtu lielums.

7. Darbs ar bērniem un jauniešiem

Darba ar bērniem un jauniešiem pamatrādītāji

	2022		2023		
	Bērni līdz 18 gadiem	% no kopskaita	Kopskaits RCB	Bērni līdz 18 gadiem	% no kopskaita
Lietotāju skaits	10 550	27 %	41 434	11 213	27 %
Apmeklējumu skaits	115 761	22 %	591 588	135 535	23 %
Izsniegums	179 662	19 %	982 605	198 213	20 %

Bērnu un jauniešu skaits pa vecuma grupām

Vecuma grupa	2021	2022	2023		
			Skaits	Salīdzinājumā ar 2022. gadu	% no kopskaita (bērni līdz 18 gadiem) 11 213
Pirmsskolas vecuma bērni	578	893	905	+ 12	8 %
1.–4. klašu skolēni	2245	3410	3892	+ 482	35 %
5.–9. klašu skolēni	4156	4932	5000	+ 102	45 %
10.–12. klašu skolēni	1107	1315	1417	+ 102	12 %
Kopā (līdz 18 gadiem)	8086	10550	11 213	+ 663	
Kopā (līdz 9. klasei)*	6978	9235	9796	+ 561	

* Bērnu nodaļu apmeklētāji

2023. gadā bērnu un jauniešu apmeklējums CB un filiālbibliotēkās pieauga, pateicoties iespējai strādāt un darboties bez jebkādiem ierobežojumiem. Par prioritāti izvirzot bērnu un vecāku apmeklējuma pieaugumu, bibliotēkas aktīvi plānoja pasākumus. Piedāvājot interesantas un saistošas bibliotekārās stundas, filiālbibliotēkas sadarbojās ar apkaimju vispārizglītojošajām skolām un PII. Kā viens no aizvadītā gada bibliotēku apmeklējuma veicinošajiem faktoriem jāmin integrācijas projekts "[Pratīgs skolēns informācijas plašumos](#)". Projekta ietvaros RCB filiālbibliotēkas noorganizēja ap 30 pasākumiem medijpratības jomā, pulcējot teju 800 bērnus.

Projekts "Pratīgs skolēns informācijas plašumos"

CB BLN

Metodiskā un konsultatīvā darba organizācija darbā ar bērniem un jauniešiem 2023. gadā bibliotekāri regulāri aicināti piedalīties dažādos LNB tīmekļsemināros un tiešsaistes pasākumos, kur sniegta informācija par jaunāko literatūru bērniem, lasītveicināšanas programmām, medijpratību un citiem aktuāliem jautājumiem. Arī pārskata periodā RCB Bibliotēku dienests koordinēja lasīšanas veicināšanas programmu BJVŽ 2023 un, sadarbojoties ar LNB Atbalsta biedrību, četrās RCB filiālbibliotēkās realizēja projektu "Grāmatu starts". Ziemeļvalstu literatūras nedēļas ietvaros sūtīta nepieciešamā informācija un metodiskie norādījumi. Tika koordinēts, noorganizēts un novadīts Nacionālās skaļās lasīšanas Rīgas reģionālais fināls.

Projekta "Pratīgs skolēns informācijas plašumos" realizācijas gaitā RCB Bibliotēku dienests sniedza konsultatīvo atbalstu un novadīja klātienē nodarbību "[Medijpratības pasākumu organizēšana skolēniem](#)", kurā tika aplūkoti noderīgi resursi, sniegti piemēri, kā arī iepazīstināts ar projektā iegūtās tehnikas pielietojuma iespējām.

2023. gadā RCB Bibliotēku dienests palīdzēja Torņakalna filiālbibliotēkas iekārtošanas darbos jaunajās telpās. Bērnu literatūras nodaļas krājumam tika sagatavoti jauna dizaina plauktu daleņu uzraksti un sniegtas konsultācijas krājuma izkārtojumā.

Atskaitei gadā apmeklētās Daugavas, Jaunciema, Ziemeļblāzmas filiālbibliotēkas, kā arī filiālbibliotēkas, kas tika sagatavotas akreditācijām. Filiālbibliotēka "Vidzeme" tika apmeklēta kopā ar LNB BAC nozares speciālisti darbā ar bērniem un jauniešiem Madaru Freivaldi, pārrunājot aktuālos jautājumus ar bērnu nodaļu speciālistiem, uzklusot viedokļus, vēlmes un idejas.

Tradicionāli tika organizētas [nodarbības jaunajiem RCB darbiniekiem](#), kuriem darba stāžs mazāks par gadu. Nodarbības notika Daugavas filiālbibliotēkā, iepazīstinot ar galvenajiem virzieniem darbā ar bērniem un citām lasītāju grupām.

CB un filiālbibliotēku rīkotās aktivitātes un veidotās virtuālās izstādes tika atspoguļotas [RCB tīmeklīvietnē sadaļā “Bērniem”](#), kuras pārraudzību un satura veidošanu koordinēja RCB Bibliotēku dienests.

Bibliotēku krājuma veidošana un papildināšana, alternatīvo lietu komplektēšana (spēles, puzzles u. c.)

RCB bērnu nodaļu krājums veidots atbilstoši “RCB krājuma attīstības un komplektēšanas koncepcijai 2020.–2024. gadam”. RCB Komplektēšanas padomes sēdēs tika izvērtēta informācijas resursu nepieciešamība, atbilstība koncepcijai un vecuma grupai, kā arī optimālais eksemplāru skaits sistēmā. Informācijas resursi bērniem un jauniešiem tika apzināti un iepirkti lielākajās grāmatu izdevniecībās Latvijā, tajā skaitā svešvalodās. Sākoties Krievijas iebrukumam Ukrainā, tika pievērsta liela uzmanība izdevumiem krievu valodā, to nepieciešamībai un skaitam, tika pārtraukta sadarbība ar agresorvalsts izdevniecībām. Pārskata periodā Bērnu nodaļās krājumu papildināja dāvinājumi - grāmatas ukraiņu valodā: izdevniecības “Mediju Tilts” grāmatas “Meitene, kura turēja acis vaļā” 35 eksemplāri latviešu un 35 eksemplāri ukraiņu valodā, SIA “Baltais valis” grāmata “Латвія” 33 eksemplāros, kā arī privātpersonas 11 dažādu bērnu grāmatu dāvinājums.

2023. gadā CB un filiālbibliotēkās kopumā tika abonēti 32 periodisko izdevumu nosaukumi bērniem un jauniešiem. Vairākas filiālbibliotēkas iepirka dažādas attīstošās un galda spēles: “Mysterix”, “Polyssimo”, “Jungle panic”, “Totem Zen”, “Aquarium Logic”, “The Challenge of T”, “Scrabble” un “Uno”, kā arī attīstošo rotaļu “Tērpi”, pirkstu spēli “Tangled fingers!” un loģikas spēli “Cubologic 9”. Sarkandaugavas filiālbibliotēka saņēma jaunu rotaļu māju Pasaku istabā. Lai pievērstu lielāku uzmanību galda spēlēm, Biķernieku filiālbibliotēka tās izkārtoja lietotājiem ērti pieejamā plauktā, bet Daugavas filiālbibliotēka rīkoja galda spēļu turnīrus.

Krājuma bērniem proporcionālā atbilstība lietotāju skaitam 2023. gadā (izmantoti BIS ALISE dati pēc kritērijiem - eksemplāru atlase pēc plaukta indeksa)

Gads	Lietotāju skaits	Bērni līdz 9. klasei	Bērni % no lietotāju kopskaita	Krājums	Bērniem līdz 9. klasei*	Bērniem % no krājuma kopskaita
2023	41 434	9796	24 %	635 725	146 655	23 %
2022	39 083	9235	25 %	668 981	149 714	22 %
2021	32 344	6978	22 %	683 185	153 884	23 %

* Krājums, kas izvietots bērnu literatūras nodaļās/zonās

2023. gadā krājums bērniem un jauniešiem tika veidots, rūpīgi izvērtējot pieprasījumu CB un filiālbibliotēkās, pievērsta uzmanība izdevumu sērijām, korekti papildinātas un iedalītas jaunākās izdevumu daļas. Sekots līdzi CB un filiālbibliotēku pieprasījumiem un atjaunoti fiziski nolietotie izdevumi. Atskaites gadā vērojams bērnu un jauniešu krājuma pieaugums. Kopš atcelti visi Covid-19 pandēmijas ierobežojumi, bibliotēku apmeklējums palielinājies, tādēļ iepirkto informācijas resursu skaits palielināts

atbilstoši pieprasījumam. Grāmatu cenu sadārdzinājums mazina cilvēku pirkjspēju, tādēļ bibliotēka ir alternatīva, kur iegūt nepieciešamo literatūru, un arī tas kalpo par iemeslu lielākam pieprasījumam pēc dažādiem informācijas resursiem.

Uzziņu darbs, pakalpojumi, prasmju un iemaņu attīstīšana, pasākumi dažādām vecuma grupām

Veidojot interesantas bibliotekārās stundas, veiksmīgi turpināta sadarbība gan ar vispārizglītojošajām skolām un pirmsskolas izglītības iestādēm, gan interešu izglītības centriem. Bibliotēku darbinieki turpināja sazināties ar bērniem, viņu vecākiem, pedagogiem un skolu bibliotekāriem, elektroniski sūtot jaunāko informācijas resursu apskatus, izzināja un apkopoja interesējošos tematus un atlasīja grāmatu kopas. Aizvadītajā gadā turpināts darbs pie Bērnu nodaļu krājuma popularizēšanas, veidojot tematiskos plauktus un krājuma atklāsmes. Daudzas filiālbibliotēkas atsevišķi izveidojušas dzejas plauktus, filiālbibliotēka "Vidzeme" lasītavas krājumu pārvietoja uz brīvpieejas krājumu, citās bibliotēkās izveidots plaukts ar grāmatām, kas paredzētas lasītprasmes veicināšanai.

Arī 2023. gadā bibliotēkas veidojušas jaunieguvumu slaidrādes, kas sūtītas sadarbības partneriem, kā arī rūpīgi strādāts, veidojot virtuālās izstādes. RCB tīmekļvietnē sadaļā "Bērniem" kopumā publicētas 12 virtuālās izstādes, aptverot tādas tēmas kā drošība interneta vidē, tīrība un higiēna, draudzība, profesijas, ūdeņu bagātā pasaule, dēkas un piedzīvojumi, latviešu tautas pasakas, palīgs valodas un lasītprasmes apguvei, Imants Ziedonis bērniem, igauņu kaimiņš Andruss Kivirehks u. c. Tāpat tīmekļvietnē ievietota informācija par gaidāmajiem pasākumiem filiālbibliotēkās, par BJVŽ, kā arī fotogalerijas par interesantām bibliotekārājām stundām un lasītveicināšanas aktivitātēm.

*Nacionālo skaļās lasīšanas sacensību
Rīgas reģionālā fināla uzvarētāja
Margrieta Šmite ar atbalsta komandu*

Pārskata periodā RCB turpināja koordinēt, organizēt un novadīt ["Nacionālo skaļās lasīšanas sacensību"](#) Rīgas reģionālo finālu. Lasīšanas sacensībās piedalījās 5. klašu skolēni no deviņām Rīgas skolām, pulcējot lielu skatītāju un atbalstītāju skaitu. Sacensību gaitā tika noskaidrots uzvarētājs, un pārstāvēt Rīgu Nacionālajā finālā LNB devās piektklasniece Margrieta Šmite no Rīgas Igaunų pamatskolas. Organizatorisko atbalstu pasākumam sniedza RCB Bibliotēku dienesta eksperti, ISAN darbinieki,

CB darbinieki, RCB administrācija un Daugavas filiālbibliotēkas bibliotekāri.

Aizvadītajā gadā četras RCB filiālbibliotēkas piedalījās LNB Atbalsta biedrības lasīšanas veicināšanas projektā ["Grāmatu starts"](#). Ar Rīgas valstspilsētas pašvaldības līdzfinansējumu filiālbibliotēkas "Pūce", "Pārdaugava", kā arī Ilģuciema un Torņakalna filiālbibliotēkas uzņēma pirmsskolas vecuma bērnus, novadot radošus pasākumus un aktivitātes. Mazie lasītāji iepazinās ar filiālbibliotēku "Pūce" un,

izmantojot “burvju” atslēgu, atklāja grāmatu pasauli, gāja rotaļās, būvēja grāmatu pili un iepazinās ar dažādiem grāmatu varoņiem. Ilģuciema filiālbibliotēkā bērni ar vecākiem spēlēja izglītojošas spēles, uzzināja par interesējošo literatūru, par Latviju un valsts svētkiem. Torņakalna filiālbibliotēkā Grāmatu rūķis uzaicināja Rīgas 209. PII “Bitītes” bērnus uz bibliotekāro stundu, kuras laikā tika gan vingrots, gan krāsotas grāmatas un minētas dažādas skaņas no skaņu grāmatām. Savukārt filiālbibliotēkā “Pārdaugava” mazajiem lasītājiem parādītas grāmatas par pūcēm, priekšā lasīts stāsts par putniem un aplūkoti dažādi attēli. Katrs dalībnieks izgatavoja savu pūcīti, izmantojot jau sagatavotos šablonus – pūcītes vēderu, knābi, acis, kājas. Visi projekta dalībnieki saņēma balvas, kurās ietilpa mugursomiņa, rotaļlieta, izglītojoša brošūra vecākiem, bilžu lasāmgrāmata - Inese Zandere un Rūta Briede "Vai grāmatai ir knābis?".

*Bērnu, jauniešu un vecāku žūrija
Imantas filiālbibliotēkā*

LNB organizētajā lasītveicināšanas programmā **“Bērnu, jauniešu un vecāku žūrija 2023”** piedalījās CB un 14 filiālbibliotēkas: Daugavas, Biķernieku, Imantas, Torņakalna, Mežciema, Ķengaraga, Ziemeļblāzmas un Jaunciema filiālbibliotēkas, kā arī filiālbibliotēka “Avots”, “Vidzeme”, “Zemgale” un “Pārdaugava”, savukārt kā atbalsta bibliotēkas darbojās “Pūce” un Juglas filiālbibliotēka. Bibliotekāri strādāja pie tā, lai dalībnieki saņemtu jaunāko informāciju par programmas norisi.

Lasītveicināšanas popularizēšanai BJVŽ kolekcija izvietota atsevišķos plauktos, ievietota informācija RCB tīmekļvietnē, kā arī RCB profilos sociālajos medijos. Oktobrī [Imantas filiālbibliotēkā notika pasākums](#), kurā bērni apsprieda kolekcijā iekļauto grāmatu “Skeleta Juhana gaitas”, pētīja cilvēka skeleta kaulus attēlos citās grāmatās, veica radošus uzdevumus un spēlēja spēles. Čaklākos lasītājus sveica un apbalvoja filiālbibliotēkā “Pūce”, kur Mazā raganiņa Bērnu žūrijas dalībniekus rosināja vēlreiz skaļi nolasīt kādu fragmentu no žūrijas grāmatas. Pasākumu kuplināja Rīgas Latviešu Biedrības bērnu vokālā studija “Knīpas un Knauķi”. Tā kā BJVŽ kolekcijas grāmatas bieži vien tiek iekļautas skolu ieteicošās literatūras sarakstā, tad, īpaši vasaras mēnešos, uz grāmatām veidojās rindas lielā pieprasījuma dēļ. Arī aizvadītajā gadā vērojama tendence, ka kolekcijas grāmatas tiek lasītas CB un filiālbibliotēkās, bet anketas lielākoties aizpildītas skolās. Ar programmas atbalstu RCB saņēma 15 grāmatu kolekcijas komplektus, pārējās grāmatas iepirkta visās filiālbibliotēkās par RCB budžeta līdzekļiem.

Ziemeļvalstu literatūras nedēļā CB un filiālbibliotēkas rosināja bērnus iepazīties ar šo valstu rakstniekiem un viņu populārākajiem darbiem, izmantojot tam speciāli paredzētos metodiskos norādījumus. Šampētera filiālbibliotēka PII “Daugaviņa” bērnus iepazīstināja ar Ziemeļvalstu tradīcijām, stāstīja par elfiem un rūķiem. Filiālbibliotēkā “Vidzeme” tika izveidota tematiskā izstāde “Viesi no Ziemeļvalstīm” un kopā ar

bērniem lasīta Svena Nurdkvista grāmata “Petsona Ziemassvētki”. Apmeklējot filiālbibliotēku “Pūce”, bērni lasīšanu apvienoja ar RCB kataloga apguves iemaņām, kuras izmantoja, lai atrastu plauktos nepieciešamo informāciju par Ziemeļvalstīm, to simboliem, vēsturi, kā arī pārskata gada lasīšanai piedāvāto daiļliteratūru. Filiālbibliotēkā “Pārdaugava” tika eksponēta Ziemeļvalstu autoru bērnu literatūra, kuru papildināja krāsojamās lapas ar grāmatu galveno varoņu attēliem, savukārt Imantas filiālbibliotēkā norisinājās “Rīta stundas lasījums” pirmsskolas bērniem no Tūves Jānsones grāmatām par Trollīti Muminu, pasākuma laikā tika izmantota slaidrāde “Ziemeļblāzmai pa pēdām”. Daugavas filiālbibliotēkā norisinājās pasākums “Atklāj pasauli. Ziemeļi un Ziemassvētku tradīcijas”, kura laikā tika izmantotas enciklopēdijas, globuss, kartes un citi uzskates materiāli, lai bērniem pastāstītu par ziemeļu zemēm un tajās mītošo balto lāci. “Rīta stundas lasījumā” Čiekurkalna filiālbibliotēkā piedalījās PII “Liepziedīņi” audzēkņi, kuri klausījās fragmentu no Astridas Lindgrēnas “Lennebergas Emīla”. Torņakalna filiālbibliotēkā uz Ziemeļvalstu literatūras nedēļas [“Rītausmas sundas” lasījumu](#) ieradās Rīgas Katoļu ģimnāzijas bērnudārza audzēkņi. Akcentējot nedēļas tēmu “Ziemassvētki Ziemeļvalstīs”, Biķernieku filiālbibliotēkā tika radīta svētku noskaņa, izdekorējot pasākuma telpu un cienājot Montessori pirmsskolas audzēkņus ar piparkūkām. Fragmentu lasīšana tika papildināta ar jautājumiem bērniem gan par izlasīto, gan Ziemassvētku svinēšanu pašu mājās, gan labo darbu nozīmi mūsu dzīvē.

[“Lasīšanas stafete”](#) ir apgāda “Zvaigzne ABC” organizēta lasīšanas veicināšanas programma bērniem un jauniešiem, kuras mērķis ir popularizēt grāmatu lasīšanu, kā arī veicināt sarunas par grāmatām bērnu un jauniešu vidū. Pārskata periodā CB BLN un filiālbibliotēka “Pūce” piedalījās konkursā, iekļūstot populārāko bibliotēku sarakstā, un augustā devās uz konkursa apbalvošanas ceremoniju kinoteātrī “Splendid Palace”.

*Bērni un jaunieši filiālbibliotēkas “Pūce”
organizētā ekskursijā*

Veiksmīgākās lasīšanas veicināšanas aktivitātes. Janvārī Imantas filiālbibliotēkā norisinājās pasākums “Šarla Perro pasaku pasaulē”, kurā bērni iepazinās ar pasaku “Runcis zābakos” un noskatījās nelielu teatrālu iestudējumu. Bibliotekāri bērnus iesaistīja spēlēs un rotaļās. Jūlijā filiālbibliotēka noorganizēja pasākumu [“Notikums pilī”](#), kurā meitenes bija pārtapušas galma iemītniecēs, klausījās atraktīvu pasakas stāstījumu un spēlējās saliktajā kartona pilī ar papīra princesēm. Pēc tam visus vienoja radoši uzdevumi un rotaļas. Filiālbibliotēka “Pārdaugava” novērojusi, ka popularitāti atguvuši gadskārtu svētki un atzīmējamās dienas, kurās bērni piedalās radošajās aktivitātēs, izkopjot savas prasmes, iegūstot jaunas iemaņas un izglītojošu informāciju. Tā, piemēram, sagaidot Mārtiņdienu bērni veidoja papīra gaiļus ar

dažādu materiālu astēm, klausoties bibliotekāra stāstījumā par svētku dienas tradīcijām. Filiālbibliotēka "Pūce" noorganizēja pašu skolēnu ierosinātu pasākuma tēmu "Skaļā lasīšana. Šausmu stāsti". Pirms lasīšanas bērni darbojās pie datoriem un, izmantojot RCB katalogu, meklēja informāciju par šausmu stāstiem. Atrodot vajadzīgo literatūru grāmatu plauktā, tika skaļi lasīti fragmenti pēc iespējas izteismīgāk un baisāk. Atmosfēras radīšanai lasīšana notika puskrēslā. Tematiskajā pasākumā "Ziedu pilna pasaulīte" filiālbibliotēkā "Vidzeme" tika izveidota interaktīva grāmatu izstāde. Pasākuma laikā bibliotekāres bērniem lasīja Margaritas Stārastes pasaku par pieneni un pastāstīja dažādus interesantus faktus par ziediem. Radošajā darbnīcā bērni izgatavoja ziedu savām māmiņām. Savukārt Dzejas dienās filiālbibliotēku apmeklēja privātās sākumskolas "Namiņš" 5. klases audzēkņi un klausījās stāstījumā gan par dzejniekiem, gan dzejas žanriem un izteiksmes formām. Bērni izteismīgi lasīja dzejoļus un paši sacerēja dzejas rindas ar atskaņām. Kad audzēkņi apmeklēja bibliotēku atkārtoti, viņi prezentēja pašu radītus dzejoļus gaumīgi noformētā [grāmatā dzejoļu krājumā "Sviestmaizes"](#).

Kā vienu no interesantākajām lasītveicināšanas aktivitātēm var minēt Jaunciema filiālbibliotēkas "Veidosim teātra skatuvi". Vairākās radošajās darbnīcās bērni veidoja teātra skatuves ar savu mīļāko pasaku tēliem. Gatavās skatuves tika izstādītas vietējās PII telpās, un gada garumā ar tām izspēlētās

Radošā darbnīca Jaunciema filiālbibliotēkā

nelielas ludziņas. Sarkandaugavas filiālbibliotēkā norisinājās radošais lasīšanas cikls pirmsskolas vecuma bērniem, kas veltīts rakstniekiem-jubilāriem. Pasākumā "Ziedoņa krāsainajā pasaulē" - Imanta Ziedoņa grāmatu apskats un skaļās lasīšanas aktivitāte, "Krāsaino pasaku" lasījums, ziepju burbuļu pūšana, muzikālās rotaļas un kopdarbā tapis Zilais cerību zirgs. Par godu Ojāra Vācieša jubilejai tapis pasākums "Viena kāja. Divas kājas. Cilvēks gatavs ir. Pieliec klāt vēl divas kājas, aizaulekšo zirgs", kurā demonstrēta slaidrāde, skaļi lasīti autora dzejoļi, izspēlētas teatrālas lomu spēles, kā arī organizēta dzejoļu krāsošanas darbnīca. Ineses Zanderes jubilejai par godu pasākumā "Lido

burtu bari, un tu arī līdzī lasīt vari" bērniem piedāvātas radošās darbnīcas, ar rokas lellēm izspēlēti stāsti, kā arī kopīgi skatīta multiplikācijas filma "Lupatiņi".

Konkrētus lasītveicināšanas un bibliotekāro stundu piemērus skatīt pielikumā ["Interesantāko lasītveicināšanas aktivitāšu piemēri"](#).

Bibliotekārajās stundās gaidīti bija gan pirmsskolas un sākumskolu audzēkņi, gan vecāko klašu skolēni, kuri tika iepazīstināti ar bibliotēkas pakalpojumu daudzveidību un RCB lietošanas noteikumiem. Bērni mācījās meklēt informāciju bibliotēkas un interneta resursos, izmantojot RCB katalogu un pieejamās

datubāzes, piedalījās konkursos, spēlēs un viktorīnās. Aprunājoties ar skolu un pirmsskolu pedagogiem, bibliotekāri uzzināja saistošākos bibliotekāro stundu tematus. Filiālbibliotēkas “Avots” pieredze rāda, ka pieprasītākie temati bijuši par dzīvniekiem, ielu satiksmes noteikumiem, Latviju, gadalaikiem, gadskārtu ieražām, dabu u. c. Secināts, ka bieži pēc bibliotekārās stundas apmeklējuma bērni ierodas atkārtoti kopā ar vecākiem, lai reģistrētos kā bibliotēkas lietotāji. Arī filiālbibliotēka “Zemgale” ekskursiju un iepazīšanos ar bibliotēku vērtē kā populārāko pasākuma formu 2023. gadā. Filiālbibliotēkā, atbilstoši katrai vecumgrupai, tika sniegts ieskats grāmatniecības vēsturē, stāstīts par informācijas apmaiņu senatnē un mūsdienās, pārrunāti droša interneta lietošanas pamatnoteikumi. Ilģuciema filiālbibliotēka bibliotekārājās stundās sagatavoja darba lapas un dažādus uzdevumus, kuri jāizpilda pēc tam, kad iepazīts bibliotēkas krājums, tā izvietojums un RCB katalogs. Atzīmējot Valentīndienu, filiālbibliotēka aicināja skolēnus pārrunāt tradīcijas un kopā lasīt dzeju par mīlestību. Juglas filiālbibliotēkā bibliotekāro stundu apmeklētāji iepazinās ar enciklopēdijām, grāmatām un žurnāliem par dzīvnieku valsti, kā arī uzzināja interesantu un noderīgu informāciju par tuvākās apkaimes dabu un apskates objektiem. Augusts Pļavnieku filiālbibliotēkā aizritēja kaķu tematikā, piedāvājot bērniem krustvārdu mīklu minēšanu, akmens apgleznošanu un kaķu masku darināšanu.

Pārskatā gadā bibliotēkas bērniem un jauniešiem noorganizēja dažādas tikšanās ar interesantām personībām. Aprīlī, Bibliotēku nedēļas ietvaros, CB BLN viesojās grāmatas “Nepaklausīgais vectēvs” autore Rebeka Lukošus, kuras stāstījumu klausījās Rīgas 49. vidusskolas 2. klases audzēkņi. Pasākumā bija iespēja iepazīties ar bibliotēku, uzdot sev interesējošus jautājumus rakstniecei un piedalīties “Lasīšanas kori”. Vēlāk [autore ciemojās arī Daugavas filiālbibliotēkā](#). Rīgas 22. vidusskolas audzēkņiem [CB BLN bija iespēja tikties ar grāmatas “Rīgas ēdampasakas” autori Jeļenu Skuratovu un mākslinieci Jeļenu Ternikovu](#) un uzzināt kā tapusi grāmata. Mākslinieces viesojās arī Daugavas, Ķengaraga un Sarkandaugavas filiālbibliotēkās. Oktobrī Rīgas Lietuviešu vidusskolas audzēkņi [Daugavas filiālbibliotēkā tikās ar rakstnieci Luru Vinogradovu](#), kura bērnus iesaistīja jautrā, radošā spēlē un kopīgi tika sacerēts interesants stāsts. [Dzejnieks Harijs Krūze Imantas filiālbibliotēkā](#) par radošiem procesiem sarunājās ar Rīgas 34. vidusskolas skolēniem. Rīgas Mākslas un mediju tehnikuma jauniešiem bija iespēja satikt dzejnieci Ingu Pizāni filiālbibliotēkā “Kurzeme”, savukārt Ilģuciema filiālbibliotēkā bērnus un jauniešus pulcēja dzejniece un izdevēja Inese Zandere. Turpinot Ilģuciema filiālbibliotēkas pasākumu ciklu “Durvis” aprīlī Rīgas Ilģuciema pamatskolā notika literārs pasākums, kurā skolēniem bija iespēja tikties ar jaunajām autorēm Daci Znotiņu un Eviju Zandbergu. Biķernieku filiālbibliotēka Rīgas 64. vidusskolā noorganizēja tikšanos ar dzejnieci Ēriku Bērziņu. Māksliniece Agija Staka viesojās filiālbibliotēkā “Vidzeme” un dalījās pieredzē, stāstot par grāmatu ilustrēšanu, kā arī atbildēja uz bērnu jautājumiem par interesanto grāmatu ilustratora profesiju.

Bibliotēkas sadarbības tīkls bērnu un jauniešu apkalpošanā, nozīmīgākie partneri, vērtējums. CB un katra filiālbibliotēka turpināja sadarbību ar savā apkaimē esošajām **pirmsskolas izglītības iestādēm**, regulāri sazinoties ar bērnudārzu vadību un pedagogiem, rosinātas tikšanās, bibliotekārās stundas un ekskursijas, kas veicināja jaunu lietotāju reģistrēšanos, kā arī skaitlisku dinamiku bibliotēku statistikā. Pirmsskolas vecuma bērniem galvenokārt piedāvāts iepazīties ar bibliotēku un

Radošo darbu stūrītis "Vidzemē"

tās krājumu, atrast savam vecumam atbilstošas grāmatas, priekšā lasīti grāmatu fragmenti, kā arī rīkotas jautājumu un atbilžu viktorīnas par dzirdēto, organizēti dažādi radošo aktivitāšu stūrīši atbilstoši bērnu vecumam un prasmēm. Filiālbibliotēkā "Avots" interesanta izvērtās bibliotekārā stunda Rīgas 68. PII bērniem, atzīmējot Dzejas dienas. Bērnudārza audzēkņiem tika uzdoti uzdevumi atrast grāmatu plauktos noslēptās lietas un, lai nokļūtu pie nākamā slepenā uzdevuma, viņiem bija jānoskaita dzejolis, tā parādot savas apgūtās prasmes. Filiālbibliotēku "Pūce" pirmo reizi apciemoja Rīgas 258. PII, bērni tika iepazīstināti ar krājumu, ar to, kā iegūt pašiem savu lasītāja karti, par uzvedību bibliotēkā, kā arī par saudzīgu attieksmi pret grāmatu. Audzēkņi un viņu vecāki bija sagatavojuši bibliotēkai pārsteigumu - veltījumu 25 gadu jubilejā - no ekoloģiskiem materiāliem veidotu Ziemassvētku eglīšu izstādi "EKO eglītes". Sarkandaugavas filiālbibliotēkai aizvadītajā gadā kopumā izdevies noorganizēt 27 bibliotekāros pasākumus pirmsskolas iestāžu audzēkņiem. Tematiskajā pasākumā "Latvijas gada dzīvnieks ķirzaka" piedāvāts apskats gan par ķirzakām dabā, gan par tām stāstos un pasakās. Nobeigumā organizēta veidošanas un zīmēšanas radošā darbnīca. Pasākumā "Ceļojums teātra aizkulisēs" bērni ar bibliotekārēm aprunājās par profesijām teātrī un teātra veidiem. Radošajās aktivitātēs tika izspēlēts ēnu teātris "Krokodils un saule", kā arī pirkstiņleļļu teātris "Eži un lielpilsēta". Tāpat nepamanīta nepalika hokeja pasaule. Par godu pasaules hokeja čempionātam tika pārrunāta Latvijas komandas uzvara un noorganizēta radošā darbnīca "Hokeja slidas". Projekta "Pratīgs skolēns informācijas plašumos" ietvaros Šampētera filiālbibliotēku apciemoja PII "Māja" audzēkņi, kuri atraktīvā veidā iepazinās ar bibliotēku, izspēlējot meklēšanas spēli "Atrodiet bibliotēkas peles". Bērni meklēja aploksnes ar mīklām un uzdevumiem, bet peles tika atrastas gan pie periodikas, grāmatām, audiogrāmatām un citur. Tā kā bija atrasta arī datorpele, tika noskaidrots, vai bērni lieto datorus un viedierīces. Ar lielu interesi bērni noklausījās Ričija Rū dziesmiņu par drošību internetā un pārrunāja arī citus ar drošību saistītus jautājumus. Uz tematisku pasākumu "Zanderes dzejoļu virpulī" Bišumuižas filiālbibliotēkā atnāca PII "Kastanītis" bērni, kuriem tika piedāvāts gan grāmatu apskats, dzejoļu lasījumi no grāmatas "Diegu burti", izspēlēta izzinošā spēle "Alfabēts", kā arī noorganizēta radošā

darbnīca, kurā bērni veidoja paši savas grāmatiņas "Bikibuks" formātā. Radošajā izstādē ["Ja man būtu sava pastkastīte"](#) Čiekurkalna filiālbibliotēka aicināja piedalīties arī PII "Liepziediņi" audzēkņus.

Sadarbība ar vispārizglītojošajām skolām

pārskata periodā vērtējama kā laba, ikvienai filiālbibliotēkai veidojot kontaktus ar tuvākās apkaimes skolām, piedāvājot daudz un dažādus bibliotekāros pasākumus. Rīgas Bolderājas Jaunā pamatskola, viesojoties Bolderājas filiālbibliotēkā, iepazinās ar izstādi ["Lelles apciemo bibliotēku"](#), bet decembrī bibliotēkas

Drošības dienas Daugavas filiālbibliotēkā

darbinieks piedalījās šīs skolas tradicionālajā deklamēšanas konkursā kā žūrijas komisijas pārstāvis. Ar moto "Piedzīvojums klasei - bibliotēkas apmeklējums" CB BLN apmeklēja Rīgas 10. vidusskolas audzēkņi, kuri ekskursijā iepazinās ar bibliotēku, izspēlēja orientēšanās spēli, piedalījās viktorīnā "Zini vai mini", tāpat turpinājās sadarbība ar Rīgas 15., 21. un 22. vidusskolu, kā arī sākumskolu "Valodiņa", kuras audzēkņi apmeklēja pasākumu "Cimos bibliotēkā". Ēnu dienās bibliotekāra profesiju iepazīna Ziemeļvalstu ģimnāzijas audzēknes, uzzinot, kā tiek organizēts darbs RCB, kādas zināšanas un prasmes ir nepieciešamas darbam bibliotēkā. Noslēgumā skolnieces veica dažādus praktiskus darbus. Čiekurkalna filiālbibliotēkai, uzturot veiksmīgu sadarbību ar Rīgas 45. vidusskolas pedagogiem, atskaides gadā izdevies noorganizēt 12 pasākumus – gan bibliotekārās stundas, gan pasākumus, kuros tika rādīta slaidrāde par Kārli Zāli, novadīts konkurss "Erudīts" un bibliogrāfiskā spēle "Enciklopēdists". Audzēkņi iesaistījās arī radošo darbu konkursā "Ja man būtu sava pastkastīte...". Līdzīga sadarbība izveidojusies ar Čiekurkalna pamatskolu. Savukārt J. G. Herdera Rīgas vidusskolas 11. klases skolēni Grīziņkalna filiālbibliotēkā ieradās uz tikšanos ar Sandru Papiņu, kura gājusi Santjago ceļu. Bērni ar interesi klausījās šī ceļa stāstā un iepazinās ar sagatavoto prezentāciju. Sadarbībā ar "Meteorītu muzeju" Rīgas Imantas vidusskolā notika Imantas filiālbibliotēkas organizēta un vadīta skolēnu tikšanās ar astronomu Kārli Bērziņu. Astronoms tikās ar 3. klašu skolēniem, stāstot par meteorītiem un citiem debess ķermeņiem, ļaujot apskatīt un aptaustīt arī dažus meteorītu paraugus. Pasākuma ievadā tika popularizētas arī bibliotēkas grāmatas bērniem par kosmosu un astronomiju. Rīgas Stila un Modes tehnikuma studenti Juglas filiālbibliotēku apmeklēja vairākkārt - gan bibliotekāro stundu un projekta "Pratīgs skolēns informācijas plašumos" ietvaros, gan aplūkojot tehnikuma audzēknes Līgas Gredzenas fotogrāfiju izstādi "Levitācija". Sadarbībā ar Andreja Pumpura Rīgas 11. pamatskolu filiālbibliotēka "Rēzna" rīkoja Karjeras dienu, kurā ar pieredzi dalījās Rīgas Mākslas un mediju tehnikuma, Rīgas Valsts tehnikuma, kā arī Tūrisma un radošās industrijas tehnikuma pārstāvji. Tāpat Karjeras dienās Ziemeļblāzmas filiālbibliotēku apmeklēja Rīgas Rīnūžu vidusskolas bērni,

lai iepazītos ar bibliotekāra profesiju. Pamatskolas BŪSIM audzēkņi tikai aicināti uz filiālbibliotēkas “Pūce” pasākumu “Sasmīdini mani!”, kura laikā skolēni iepazīna UDK sistēmu, kā arī RCB katalogā mēģināja atrast anekdotes bērniem. Lai pārliecinātos par katalogā sniegto informāciju, bērni grāmatas sameklēja bibliotēkas plauktos, kam sekoja skaļā anekdošu lasīšana. Sadarbībā ar Rīgas pašvaldības policijas Bērnu likumpārkāpumu profilakses nodaļu Daugavas filiālbibliotēkā apkaimes skolu audzēkņiem bija iespēja klausīties lekciju par drošību un iepazīties ar bibliotēkas piedāvātajām iespējām.

CB un filiālbibliotēkas 2023. gadā turpināja **sadarbību ar skolām, kas īsteno speciālās izglītības programmas**. Filiālbibliotēka “Zemgale” ik gadu organizē īpaši pielāgotus pasākumus bērniem ar dažādiem traucējumiem. Tikšanās reizēs ar Rīgas 3. pamatskolas, kā arī Rīgas Ēbelmuižas pamatskolas audzēkņiem un pedagogiem, uzsvars tika likts uz vizuālu informācijas attēlojumu un stāstījumu vieglajā valodā. Uz tikšanos ar slaveno latviešu

kinooperatoru Miku Zvirbuli filiālbibliotēka “Strazds” aicināja Rīgas Strazdumuižas vidusskolas-attīstības centra 8. klašu skolēnus. Rīgas 2. pamatskolas audzēkņi, atsaucoties uz filiālbibliotēkas “Rēzna” uzaicinājumu, apmeklēja bilingvāli organizētu pasākumu “Ne tik vieglā latviešu valodā”, kas saistīts ar mācību

Rīgas 3. pamatskolas audzēkņi filiālbibliotēkā “Zemgale”

vielu. Pasākuma mērķis bija pievērst bērnu uzmanību latviešu valodai, rosināt interesi par latviešu literatūru un kultūru. Stundas laikā bērni uzzināja, kā runāja senie latvieši, minēja latviešu tautas mīklas, atbildēja uz jautājumiem, spēlēja vārdu spēles. Rīgas Daugavas pamatskolas bērnu radošie darbi bija skatāmi Daugavas filiālbibliotēkā, savukārt Rīgas sākumskola “Valodiņa” pārskata periodā apmeklēja CB BLN. Latvijas ukraiņu mācību centra “Pērlīte” (“Perlina”) audzēkņi, apciemojot filiālbibliotēku “Pūce”, iepazīs gan ar bibliotēku, gan lietošanas noteikumiem. Nodarbība norisinājās bilingvāli, bet valodas zināšanu veicināšanai bibliotekāri bērniem mācīja Raiņa dzejoli “Visi desmit” latviski.

Sadarbībā ar mūzikas un mākslas skolām un izglītības centriem CB un filiālbibliotēkās tika izvietotas audzēkņu radošo darbu izstādes. Tā kā filiālbibliotēka “Zemgale” atrodas vienā ēkā ar Rīgas Pārdaugavas Mūzikas un mākslas skolu, turpināta pastāvīga sadarbība izstāžu izvietojumam bibliotēkā, kā rezultātā bija aplūkojama mākslas nodaļas audzēkņu veidotā grāmatīņu izstāde “Atver, pāršķir un padomā!” u. c. Arī filiālbibliotēkai “Pūce”, dalot telpas ar Praktiskās estētikas skolu, izveidojusies gadiem ilga sadarbība. Bija skatāma jaunrades centra audzēkņu izstāde “Pūču salidojums “Pūcē”” un Latvijas Neatkarības atjaunošanas gadadienai par godu skolēni filiālbibliotēkai dāvāja dažādās tehnikās veidotus darbus. Izstādes atklāšanas pasākumā piedalījās bibliotēkas lietotāji, darbu autori, skolas pedagogi un kā īpašie

viesi skolas bērnu vokālā grupa "Pīlādži". Turpināta sadarbība ar Valdlauču vizuālās mākslas studiju bērniem. Pēc vasaras brīvlaika rudens mēnešos Daugavas filiālbibliotēkā eksponēta bērnu mākslas studijas "Perspektivart" radošo darbu izstāde, kurā bija aplūkojamas audzēkņu atmiņas un iespaidi par vasarā pieredzēto. CB BLN bija lūkojamas vairākas bērnu radošo darbu izstādes, piemēram, tehniskās jaunrades nama "Annas 2" izstāde "Skaista ir mana Latvija" - glezniecības, datorgrafikas, fotogrāfijas u. c. Tehnikās darināti darbi.

Bibliotēku darbinieku profesionālās pilnveides vērtējums specializācijā

Darbā ar bērniem nozīmīgas ir psiholoģijas zināšanas, prasme pielietot dažādas darba metodes un formas. Bibliotekāriem nepieciešams pilnveidot ne tikai profesionālās zināšanas un prasmes, bet svarīga ir motivācija strādāt ar bērniem un realizēt jaunas idejas. Pārskata gadā filiālbibliotēku darbinieki gan attālināti, gan klātienē apmeklējuši dažādas profesionālās pilnveides nodarbības un seminārus, sevišķi medijpratības jomā, kas ļāvis vairāk izprast problēmu, kas saistās ar droša interneta lietošanu kā bērniem, tā pieaugušajiem.

Diemžēl, bērnu lasītprasmes līmenis Latvijā ir zems, tādēļ bibliotekāriem ir svarīgi sadarboties ar vecākiem, pirmsskolas izglītības iestādēm un skolām, īstenojot dažādus lasītveicināšanas pasākumus. Bibliotekāri norāda, ka profesionālās pilnveides ietvaros būtu nepieciešami semināri par ārzemju bibliotēku darba pieredzi, lasīšanas veicināšanas pasākumiem un idejām, kā arī pieredzes apmaiņa ar citu bibliotēku kolēģiem un citu jomu speciālistiem.

Lai noturētu bērnu uzmanību un veicinātu interesi, bibliotekāram daudz jāstrādā, jāpiedomā un jāmeklē dažādas pieejas. Pasākumiem jāklūst arvien interesantākiem, mūsdienīgākiem, ar interaktīviem materiāliem un šodienas tehnoloģiju izmantošanu. Sekmīgam darbam ar bērniem un jauniešiem liela nozīme ir bibliotekāra personīgai ieinteresētībai un prasmei strādāt ar bērnu un jauniešu auditoriju. Darbiniekiem nepieciešama nepārtraukta profesionālā pilnveide. Arī saspringtā politiskā situācija pasaulē rāda, ka bibliotekāram vairāk nekā jebkad ir nepieciešama savu personīgo resursu apzināšana, prasme strādāt stresa un krīzes situācijās, psiholoģiskā un emocionālā noturība.

Problēmas bibliotēku darbā ar bērniem un jauniešiem, to iespējamie risināšanas ceļi

2023. gadā bibliotekāri īpaši pievērsuši uzmanību tam, lai piesaistītu jaunus lietotājus un motivētu jau esošos turpināt apmeklēt bibliotēku un izmantot tās piedāvātos pakalpojumus. Lai arī skaitliskie rādītāji ir progresējoši, tomēr vecāko klašu skolēnus joprojām ir grūti motivēt apmeklēt bibliotēku. Tā, piemēram, Ilguciema filiālbibliotēka novērojusi, ka sadarbības aktivitāte atkarīga no skolu administrācijas un pedagogu atsaucības un ieinteresētības. Ja skolotājs pats ikdienā apmeklē bibliotēku un ir bibliotēkas lietotājs, tad arī skolēni tiks vesti uz pasākumiem un ekskursijām. Filiālbibliotēkas "Vidzeme" pieredze rāda, ka grūtāk ir pierunāt skolu audzēkņus, jo mācību plānā nav paredzēti bibliotēku apmeklējumi un ir

sarežģīti vienoties ar skolotājiem, lai mainītu vai atceltu vairākas mācību stundas. Arī novadīt pasākumus skolās ir samērā sarežģīti, jo visbiežāk mācību iestādēs svešas personas netiek ielaistas. Ideālajā variantā būtu, ja mācību plānos būtu paredzētas aktivitātes, kas saistītas ar bibliotēku - tas ilgtermiņā atstātu pozitīvu ietekmi uz bērnu lasītprasmi. Sarkandaugavas filiālbibliotēka norāda, ka pasākumus labprāt apmeklē sadarbības PII, kā arī ģimenes ar maziem bērniem. Sarežģītāk ir iesaistīt bibliotēkas pasākumos skolēnus kā interesentus ārpus skolas nodarbībām. Lai arī vasaras brīvlaikā tika piedāvāti interesanti un daudzveidīgi pasākumi, to apmeklējums bija mazāks nekā cerēts. Problēma vērojama arī bērna un pusaudža informācijas uztverē - pēc iespējas ātrāk sasniegt rezultātu, kā arī uzmanības noturības trūkumā. Bibliotekāriem, vadot pasākumus, jāpielāgojas jauniem apstākļiem, dažādojot piedāvātās aktivitātes un izmantojot daudz uzskatāmākus materiālus. Jāseko, lai piedāvājums bērniem būtu mūsdienīgs un saistošs: jāpapildina krājums ar dažādām grāmatām, arī atraktīvām, skanošām, ar digitālo papildsaturu, interesantiem grafiskiem risinājumiem u. tml.

8. Novadpētniecība

Novadpētniecības darba virzieni un pakalpojumi, pārskata perioda prioritātes.

2023. gadā RCB novadpētniecības darba virzieni īstenoti un pakalpojumi sniegti atbilstoši RCB noteiktajām darba prioritātēm un sabiedrības pieprasījumam pēc novadpētniecības pakalpojumiem, darbā izmantojot LNB izstrādātās "Latvijas bibliotēku novadpētniecības darba vadlīnijas".

Bibliotēkas lietotājiem tika piedāvāts klātienē un attālināti izmantot novadpētniecības krājumus, datubāzes, tematiskās mapes, bibliotēku sagatavotās bezmaksas ekskursijas un literārās pastaigas, piedalīties bibliotēku organizētajos novadpētniecības pasākumos, iepazīt novadpētniecības izstāžu materiālus, sadarboties bibliotēkas novadpētniecības krājuma papildināšanā, bibliotēkas vēstures un novada izzināšanā.

Pārskata gada novadpētniecības prioritātes bija novadpētniecības krājuma izpēte, sakārtošana un papildināšana, popularizēšana, sadarbība ar apkaimes iedzīvotājiem, apkaimes izpēte.

Novadpētniecības krājums

Novadpētniecības krājumā ietverto materiālu veidi: grāmatas, periodiskie izdevumi, audio un video materiāli, arhīvu dokumentu kopijas, kopijas no rakstiem periodiskajos izdevumos, studentu izstrādātie pētījumi, lietišķie materiāli, npublicētie dokumenti, mutvārdu vēsture, atmiņu pieraksti, bibliotēkas lietotāju personīgo arhīvu materiālu kopijas, fotogrāfijas, atklātnes.

Pārskata gadā tika turpināts sistemātisks darbs pie novadpētniecības mapju rediģēšanas, strukturēšanas, papildināšanas un vizuālā noformējuma uzlabošanas, kā arī jaunu mapju izveides. Piemēram, Āgenskalna

filiālbibliotēka krājumā pārņēma un rediģēja filiālbibliotēkas “Zvirbulis” novadpētniecības materiālus. Jaunas mapes bibliotēkās pārsvarā ir veidotas novadniekiem, novadnieku atmiņu stāstiem.

Novadpētniecības krājuma izmantošana

Filiālbibliotēkas “Pārdaugava” un Bišumuižas filiālbibliotēku rīkotās ekskursijas

Lielākā daļa bibliotēku atzīmē, ka interese par novadpētniecības materiāliem bibliotēkas lietotāju vidū ir neliela. Novadpētniecības krājumu galvenokārt izmantoja bibliotekāri, sadarbības partneri, skolēni un studenti mācībām, kā arī atsevišķi interesenti novada iepazīšanai un dzimtu izpētei, rakstnieki. Tā Ziemeļblāzmas filiālbibliotēkas novadpētniecības krājumu izmantoja Ilze Lecinska un Raimonda Strode, sagatavojot grāmatu "Ziemeļblāzmai 110". Bibliotēkās pieprasīti ir Latvijas Televīzijas raidījuma “Ielas garumā” ieraksti.

Zinātniski pētniecisko darbu veicēji, vēstures pētnieki un tūrisma gidi visbiežāk interesējas par Rīgas vēsturi, dažādiem objektiem, ievērojamiem cilvēkiem un notikumiem.

Bibliotekāri novadpētniecības krājumu izmanto literāro pastaigu, ekskursiju pa apkaimi, virtuālo izstāžu un bibliotēkas pasākumu sagatavošanai.

2023. gadā tika rīkotas novadpētnieciska rakstura ekskursijas:

- Čiekurkalna filiālbibliotēka projekta “Čiekurkalna stāsti” ietvaros sagatavoja un novadīja ekskursiju “Meklējot mākslu Čiekurkalnā”, kultūrpunkta “Strops” programmā bija "Iepazīšanās ekskursija pa Čiekurkalnu", Čiekurkalna apkaimes svētkos varēja izstaigāt divus maršrutus, projekta "Mazās BILDES Čiekurkalnā" ietvaros izstrādāts ekskursiju maršruts "Pastkastīšu ceļš" un rudenī novadīta ekskursija;
- Ukrainu lasītāju kluba dalībnieki varēja iepazīt Rīgas vēsturi, mītus un leģendas par Vecrīgu CB PLN rīkotajās ekskursijās “Aicinām iepazīt Rīgu!”;
- Bišumuižas filiālbibliotēka aicināja ekskursijā pa apkaimi un Bišumuižas pili;
- Šampētera filiālbibliotēkas dalībnieces septembrī novadīja divas literārās pastaigas “Šampēteri zīles krīt”;

- filiālbibliotēka “Pārdaugava” aicināja uz ekskursiju pa Švarcmuižu un Daugavgrīvas ielu, otrais maršruts bija pa Daugavgrīvas ielu posmā no Pulka ielas līdz Tvaikoņu ielai, sagaidot Lāčplēša dienu - ekskursijā uz Pulka sētu.

Novadpētniecības krājuma popularizēšana

Pārskata gadā novadpētniecības krājuma popularizēšanai viena no izmantotajām metodēm bija virtuālās izstādes: Grīziņkalna filiālbibliotēka sagatavoja izstādi “100 gadi kā viens mirklis: RCB Grīziņkalna filiālbibliotēkai 100 gadi”.

Novadpētniecības krājums tiek popularizēts bibliotēkas rīkotajos pasākumos gan bibliotēkā, gan ārpus tās. Piemēram, Sarkandaugavas filiālbibliotēka organizēja pasākumu Dienas aprūpes centra “Duntes ozoli” klientiem “Mana un tava Sarkandaugava”. CB PLN organizētajā pasākumu ciklā “Pēcpusdiena bibliotēkā” slaidrādēs un novadpētniecības materiālu izstādēs iepazīstināja ar Rīgas kultūrvēsturiskajām vietām, kā arī stāstīja par Vecrīgas ielām (Audēju ielu, Amatu ielu, Rozena ielu), Rīgas bruģi, Armijas ekonomisko veikalu, Lielo un Mazo ģildi, tēlnieku Kārli Zāli, Brīvības pieminekļa tapšanas vēsturi, savdabīgo Rīgas mākslinieku Voldemāru Irbi u. c.

Bibliotēkas vēstures izpēte

Līdztekus informācijas par ikdienas notikumiem fiksēšanai un saglabāšanai tika pētīti bibliotēku vēstures dokumenti bibliotēkas novadpētniecības krājumos un interneta resursos. Pārskata periodā bibliotēkas vēsture papildināta ar vairākām publikācijām “RCB gadagrāmatā 2022–2023”. Tajā tika publicēts LNB vadošās pētnieces Janas Dreimanes pētījums “Bibliotekāru atmiņas par Rīgas Centrālo bibliotēku padomju okupācijas laikā: Ieskats Rīgas Centrālās bibliotēkas gadagrāmatās” (2012–2022). Bibliotēku vēsturei tika veltītas četras publikācijas: Inta Sallinene “Rīgas Centrālās bibliotēkas bibliotekāri literāti (1906–1941)” un “Piektā simtgadniece - Grīziņkalna filiālbibliotēka”, Dzidra Gudļevska ““Pūces” ceturtdaļgadsimta lidojums”, Ivonna Naudiņa “Ieskats Mežciema filiālbibliotēkas vēsturē”. Ilģuciema filiālbibliotēkā tika atsākta novadnieku un lasītāju atmiņu stāstu apkopošana. Lasītāji tika aicināti dalīties ar savām atmiņām gan par senākiem, gan neseniem laikiem Ilģuciemā un par Ilģuciema filiālbibliotēku.

CB un filiālbibliotēkās tika veidotas jaunas un papildinātas esošās slaidrādes par bibliotēku vēsturi.

Novada izpēte

2023. gadā turpināta bibliotēkas apkaimes vēsturisko notikumu noskaidrošana, novadnieku, novada iestāžu apzināšana, novada vides, kultūras objektu, potenciālo sadarbības partneru apzināšana, novadpētniecības darba mērķauditorijas noteikšana un vajadzību izpēte, dažādu nozaru pētnieku ieinteresēšana un sadarbība.

Īpaša uzmanība tika pievērsta notikumiem, kas norisinājās apkaimēs, aktīvi sekots līdz ziņām, ko publicē apkaimju biedrības sociālo mediju platformās.

Viens no novada izpētes nozīmīgākajiem virzieniem, kas turpinās jau vairākus gadus, ir bibliotēku ēku vēstures izpēte.

Digitalizācija, digitālie resursi un to veidošana

Pārskata gadā RCB filiālbibliotēku darbinieki veikuši regulāru darbu ar jaunu materiālu aprakstu ievadīšanu RCB novadpētniecības datubāzē. Šo darbu koordinē Bibliotēku dienesta atbildīgais darbinieks. Pēc nepieciešamības tika sniegtas konsultācijas klātienē, pa tālruni vai e-pastā. Filiālbibliotēka "Rēzna" veica optimizētās Annas filiālbibliotēkas novadpētniecības materiālu skenēšanu, nodrošinot to attiecīgu saglabāšanu un pieejamību digitālā formātā.

Sadarbība novadpētniecības / bibliotēku vēstures jomā

Galvenie bibliotēku sadarbības partneri novadpētniecības jomā ir LNB, Rīgas skolas, Dienas centri, apkaimes biedrības, muzeji, arhīvi. Arvien ciešāka kļūst CB un filiālbibliotēku savstarpējā sadarbība bibliotēku novadpētniecības jomā. Aktīvi tika apmeklētas kolēģu organizētās ekskursijas pa apkaimi.

Jauninājumi novadpētniecības darbā

Pārskata gadā sagatavota un izdota divdesmitā gadagrāmata „Rīgas Centrālās bibliotēkas gadagrāmata 2022–2023”.

Novadpētniecības darba problēmas un to risinājumi

Novadpētniecības krājuma izdevumiem nereti nepieciešama atjaunošana un restaurācija, informācijas pārrakstīšana jaunākajos informācijas nesējos, kā arī piemēroti glabāšanas apstākļi.

Nepieciešamas atbilstošo speciālistu konsultācijas, pakalpojumu pirkšana, kvalitatīva aprīkojuma iegāde. Dažas filiālbibliotēkas atzīmē, ka sakarā ar personāla maiņu, slimībām vai neaizpildītām vakancēm novadpētniecībai pievērsta mazāka uzmanība, nekā būtu nepieciešams.

Atsevišķās filiālbibliotēkās galvenā problēma joprojām ir samērā nelielā apmeklētāju atsaucība un interese par bibliotēkas novadpētniecības krājumu. Kā risinājums tiek piedāvāta bibliotēkas lietotāju dalība un iesaiste dažādos ar novadpētniecību saistītos pasākumos, semināros, lekcijās (labas prakses piemēri citās bibliotēkās un prakse pasaulē, inovācijas, darba virzieni u. c.).

Publikācijas

Novadpētniecības darbs atspoguļots "RCB gadagrāmatas 2022–2023" publikācijās. Tradicionāla ir gadagrāmatas sadaļa "Bibliotēku vēsture", tajā publicēti pieci bibliotēku vēsturei veltīti raksti.

Secinājumi, nākotnes prognozes, vajadzības

Pārskata gadā novadpētniecības darbs CB un filiālbibliotēkās kopumā vērtējams kā veiksmīgs. Akcents tika likts uz novadpētniecības krājuma papildināšanu, sakārtošanu, izpēti un popularizēšanu. Bibliotēku novadpētniecības krājums ir papildināts ar jauniem izdevumiem, dokumentiem, marķēts ar RCB uzlīmēm, sakārtots un pārskatāmi izvietots.

Veiksmīgi risināti sadarbības jautājumi, meklētas jaunas sadarbības iespējas. Jāturpina sadarbība ar apkaimes iedzīvotājiem un biedrībām, iesaistot novada izpētē dažādas iedzīvotāju grupas. Jāveicina un jāmeklē iespējas novadpētniecības darba publicitātei.

Dažās bibliotēkās jāuzlabo novadpētniecības darba tehniskais aprīkojums, novadpētniecības krājuma glabāšanas apstākļi. Jāmeklē labākie risinājumi novadpētniecības krājuma fotogrāfiju saglabāšanai digitālā formātā.

RCB novadpētniecības darbs arī turpmāk būs viens no svarīgākajiem darba virzieniem, turpinās pastāvēt tradicionālajā un elektroniskajā vidē. Bibliotēku vēstures izpētē uzsvars tiks likts uz personībām, mutvārdu vēsturi. Novadpētniecības mapēs glabāsies arhīvu dokumentu kopijas, bibliotekāru rokrakstu paraugi un citi ekskluzīvi dokumenti un to kopijas. Turpinās iznākt RCB Gadagrāmata.

Bibliotēkas, kuras uzskata, ka pārskata gadā novadpētniecības krājums netika aktīvi izmantots, tomēr saskata tā nākotnes perspektīvas. Jāturpina darbs visos novadpētniecības virzienos, jāpadziļina sadarbība un jāveido publikācijas novadpētniecības jomā, jāiesaista dažādas iedzīvotāju grupas, jāorganizē vairāk ekskursijas jaunajai paaudzei.

9. Finansējuma piesaiste projektos

Izstrādātie un iesniegtie projektu pieteikumi

- **Projekts “Pratīgs skolēns informācijas plašumos”** (vairāk skat. [2023. gadā īstenotais projekts „Pratīgs skolēns informācijas plašumos”](#))

Projekta “Pratīgs skolēns informācijas plašumos” dalībnieki

Finansējums: RVP Centrālās administrācijas Rīgas pilsētas Apkaimju iedzīvotāju centra sabiedrības integrācijas un brīvprātīgā darba projektu konkurss RVP iestādēm un struktūrvienībām sabiedrības integrācijas projektu īstenošanai.

Finansējums: pieprasīti un saņemti 2500 EUR.

Projekta mērķis: pilnveidot Rīgas pilsētas vispārējās izglītības iestāžu - sākumskolas, pamatskolas un vidusskolas - audzēkņu zināšanas informācijpratībā un medijpratībā, uzlabot bibliotekāro darbu ar skolēniem, sekmēt bērnu un jauniešu iekļaušanos demokrātiskā sabiedrībā, veicināt viņu pilsonisko līdzdalību, kā arī stiprināt iestāžu savstarpējo sadarbību informācijpratības un medijpratības jomā.

RCB projektā īstenoja aktivitātes, kas uzlaboja izglītības iestāžu audzēkņu zināšanas informācijpratībā un medijpratībā. Bibliotēku darbinieki dalījās pieredzē, diskutēja par problēmām un meklēja risinājumus, tiekoties divos tiešsaistes semināros. Lai uzlabotu bibliotekāru zināšanas medijpratībā un prasmes šīs zināšanas nodot skolu audzēkņiem, notika trīs lekcijas RCB darbiniekiem, ko vadīja Latvijā zināmi medijpratības speciālisti: Klinta Ločmele (Komunikācijas zinātnes doktore, komunikācijas un medijpratības kursu pasniedzēja LU un Vidzemes Augstskolā), Vita Zelče (profesore, LU studiju virziena "Informācijas un komunikācijas zinātnes" vadītāja), Agnese Dāvidsone (Vidzemes Augstskolas rektore, asociētā profesore). Semināros un lekcijās iegūtās zināšanas tika izmantotas bibliotēku darbā: CB BLN un 20 filiālbibliotēkas organizēja 32 pasākumus par informācijpratību un medijpratību Rīgas skolu audzēkņiem, kuros piedalījās ap 800 dalībnieki.

Projekta rezultātā tika uzrunāta un sasniegta mērķgrupa, sekmēta tās informācijpratība, medijpratība un digitālā pratība.

Lekcijas RCB darbiniekiem projekta "Pratīgs skolēns" ietvaros

- **Projekta pieteikums "Ceļojošā izstāde "Helmara Rudzīša dzīves dēkas""** tika iesniegts Valsts kultūrkapitāla fondam, prasot finansējumu 2000 EUR. Lai godinātu ievērojamā latviešu grāmatizdevēja Helmara Rudzīša (1903–2001) piemiņu un atgādinātu sabiedrībai par viņa ieguldījumu latviešu grāmatniecībā, RCB sagatavotu ceļojošu izstādi "Helmara Rudzīša dzīves dēkas", kurā tiktu aptverts ievērojamā grāmatizdevēja darba mūžā paveiktais, kā arī atspoguļots viņa neparastais dzīves gājums.

Projekta pieteikums netika atbalstīts.

RCB atbalstīja Rīgas apkaimju biedrību iniciatīvas, iesaistoties kopīgu pasākumu rīkošanā un Rīgas iedzīvotāju informēšanā.

RCB kā sadarbības partneri piedalījās vairākos finansētos projektos:

- **Mūzikas un mākslas festivāla “Bildes” “Mazo bilžu” akcija**

Čiekurkalna filiālbibliotēka kā sadarbības partneris iesaistījās ČAB un mūzikas un mākslas festivāla “Bildes” iniciētā akcijā “Pastkastīte - mājas vizītkarte”, kurā radoši iesaistīja gan apkaimes iedzīvotājus, gan mācību iestādes. Tika apbalvoti labāko pastkastīšu autori un novadīta ekskursija pa jaunizveidoto “Mazo bilžu” miniatūro mākslas darbu taku.

- **Projekts “Čiekurkalna stāsti”**

Rīgas pilsētas Sabiedrības integrācijas programmas ietvaros tapis projekts, ko īstenoja biedrība “Esi radošs!”, un kura īstenošanā piedalījās ČAB un Čiekurkalna filiālbibliotēka. Projekts ir fotogrāfijas autorprojektu darbnīca, kas norisinājās vairāku mēnešu garumā. Tās mērķis bija iepazīt Čiekurkalnu un caur fotogrāfiju katram atklāt kādu tā stāstu. Lai izzinātu apkaimi, dalībnieki devās vairākās ekskursijās, kurās bija aicināti piedalīties arī citi interesenti. Notika lekcijas par dažādiem fotogrāfijas jautājumiem un apkaimes vēsturi.

Bibliotēkas dārzs Čiekurkalna svētkos

- **“Čiekurkalna apkaimes svētki”**

RVP finansētajā projektā piedalījās ČAB, LETMO un Čiekurkalna kultūras biedrība “Jugoli”, kā arī Čiekurkalna filiālbibliotēka, novadot divas ekskursijas “Meklējot mākslu Čiekurkalnā”. Visu vasaru bibliotēkas dārzā bija apskatāma apkaimes svētku plenērā tapusī izstāde “Gleznojam Čiekurkalna republiku”. Gada nogalē, izmantojot plenērā tapušos darbus, tapa mākslas kalendārs.

- **Projekts “Radoši - Aktīvi - Darbīgi - Izglītojoši - Ogres novadam”**

Projekta “R.A.D.I. - Ogres novadam” ietvaros LSIA „Aspazija” vadītāja Dace Grīnberga sadarbībā ar filiālbibliotēku “Zemgale” 10. novembrī rīkoja pasākumu “Piedzīvo Anša Cīruļa mākslas daudzveidību”. Sarunas par izcilo latviešu grafiķi, lietišķās mākslas meistarību, gleznotāju un Latvijas valsts karoga standarta autoru vadīja Dace Grīnberga. Pasākuma noslēgumā notika gleznošanas nodarbība, kurā dalībnieki zīmēja asociatīvus darbus, pētot mākslinieka īpašā stilā veidotās vāzes.

10. Publicitāte

Bibliotēkas tēla veidošana, publicitāte, sabiedrības informēšana par bibliotēkas funkcijām, pakalpojumiem

2023. gadā, tāpat kā citos gados, nozīmīga bija bibliotēku pakalpojumu un bibliotēku krājumos esošo informācijas resursu, kā arī bibliotēkas rīkoto pasākumu popularizēšana un informācija sabiedrībai par aktivitātēm un pasākumiem RCB realizēto projektu ietvaros.

RCB darba organizācija paredz, ka informāciju par RCB struktūrvienību pasākumiem vai citām aktualitātēm sagatavo šīs struktūrvienības atbildīgie darbinieki, bet tālāka informācijas izplatīšana notiek centralizēti – informācija tiek iesniegta RCB Bibliotēku dienestam, kas koordinē sabiedrības informēšanas darbu.

Nozīmīgāko pasākumu un citu aktivitāšu popularizēšanai tika sagatavota informācija nosūtīšanai plašsaziņas līdzekļiem un ievietošanai RCB tīmekļvietnē un sociālo mediju profilos. Sadarbībā ar RD un RVP IKSD sabiedrisko attiecību speciālistiem un IKSD Kultūras pārvaldes darbiniekiem informācija tāpat kā katru gadu regulāri tika ievietota [RVP IKSD tīmekļvietnes](#) jaunumu sadaļā, kā arī [RVP informatīvajā portālā](#). Izvērtējot potenciālo mērķauditoriju, informācija tika sūtīta sadarbības partneriem, plašsaziņas līdzekļiem. 2023. gada nozīmīgākās aktualitātes, kam tika veltīta īpaša uzmanība (informācijas ievietošana RCB tīmekļvietnē un sociālajos medijos, informācija plašsaziņas līdzekļiem, pasākumu norises fotografēšana un fotogaleriju veidošana), bija:

- Torņakalna filiālbibliotēkas atvēršana jaunās telpās;
- grāmatizdevēja [Helmara Rudzīša 120 gadu jubilejai veltītie pasākumi](#), kas notika norišu cikla “Latviešu grāmatai 500” ietvaros;
- pasākumi un aktivitātes RCB realizēto 2023. gadā finansējumu vai atbalstu saņēmušo projektu un sadarbības partneru īstenoto projektu ietvaros (skat. [Finansējuma piesaiste projektos](#));
- virtuālās izstādes;
- grāmatu un izstāžu atvēršanas pasākumi, tikšanās ar autoriem un māksliniekiem;
- RVP vasaras kultūras pasākumi kultūrvietās Čiekurkalna filiālbibliotēkas dārzā, kā arī Lucavsalas atpūtas parkā;
- RCB izdevums “Rīgas Centrālās bibliotēkas gadagrāmata 2022–2023”, kas bija gadagrāmatas divdesmitais - jubilejas izdevums;
- [RCB starptautiskās aktivitātes](#).

2023. gadā RCB un filiālbibliotēku pakalpojumu popularizēšanai tika izmantotas vienota stila informatīvās vienlapes. Izstrādāts un izgatavots RCB reklāmas stends (roll-up). Neliela izmēra afišas un informācijas lapiņas par bibliotēkās notiekošajiem pasākumiem tiek sagatavotas visās filiālbibliotēkās.

Reizi mēnesī tika aktualizēta un papildināta vienota parauga informatīva slaidrāde demonstrēšanai CB un 10 filiālbibliotēkās, kurās ir informatīvie TV monitori. Slaidrāde sagatavota, ievērojot Rīgas atjaunoto vizuālo identitāti, un satur svarīgāko informāciju par RVP, RCB un filiālbibliotēkām (kontakta informācija, darba laiks, aktualitātes, pasākumi, izstādes utt.).

RCB **reklāmas suvenīri** ar bibliotēkas simboliku: pildspalvas, mapes, auduma maisiņi, krekliņi, lietussargi, aproces, atstarotāji, krūzes.

Bibliotēkas informācija tīmeklī

- **RCB tīmekļvietne**

Sabiedrības informēšanai interneta telpā tiek uzturēta RCB tīmekļvietne rcb.lv. Svarīgākais tīmekļvietnes uzdevums ir atspoguļot aktuālās izmaiņas bibliotēku darbā un sniegto pakalpojumu pieejamībā. Lai atvieglotu pieeju informācijai un tā būtu pārskatāmāka, veiktas izmaiņas tīmekļvietnes struktūrā un informācijas izkārtojumā. Vienotajā tīmekļvietnes struktūrā iekļauta arī bērniem domātā informācija. 2023. gadā RCB tīmekļvietnē publicēts 469 ieraksti: aktualitātes, virtuālās izstādes un fotogalerijas.

- **Sociālie mediji**

RCB ir profili/lapas sociālajos medijos facebook.com/RigaCB, twitter.com/RigaCB, instagram.com/rigascb, kur tiek atspoguļota informācija par RCB un filiālbibliotēkām (RCB nodaļas un filiālbibliotēkas atsevišķus profilus neveido, informācija par visām struktūrvienībām tiek atspoguļota vienā kopīgā RCB kā iestādes profilā, ko uztur RCB Bibliotēku dienesta speciālisti). Sociālajiem medijiem ir liela nozīme sabiedrības informēšanā, jo cilvēki salīdzinoši bieži tos izmanto, līdz ar to informāciju saņem ātrāk. Dažādiem sociālajiem medijiem atšķirīga ir to auditorija, publicējot informāciju dažādos informācijas kanālos, tiek panākta lielāka sabiedrības informētība. Tāpēc izvērtēta RCB profila uzturēšana katrā no sociālajiem medijiem.

RCB lapas facebook.com/RigaCB sekotāju skaits pieaudzis (2023. gadā – 2487, 2022. gadā – 2071, 2021. gadā – 2118). Facebook uzskatāms par nozīmīgāko RCB informācijas un komunikācijas kanālu sociālajos medijos.

Sociālo mediju saturvienību skaits

	2023
Facebook	537
Instagram	385
Platforma X	164
YouTube	2

RCB profila sociālajos medijos Instagram instagram.com/rigascb un twitter.com/RigaCB sekotāju skaits ir mainīgs. Publicējot informāciju Instagram, īpaši jādoma par to, cik kvalitatīvus vizuālos materiālus spējam piedāvāt potenciālajai auditorijai. RCB profilā platformā X ievietota aktuālā

informācija ar atsaucēm uz citiem RCB tīmekļa resursiem. Profils tiek izmantots kā rīks bibliotēku nozarē un citās saskarnozarēs svarīgas informācijas apzināšanai un popularizēšanai.

- **Citas tīmekļvietnes**

- Informācija par RCB kā Rīgas valstspilsētas pašvaldības iestādi atrodama [RVP IKSD tīmekļvietnes iestāžu katalogā](#);
- Nozīmīgākā profesionālā informācija par RCB tika nosūtīta [Latvijas Bibliotēku portālam](#);
- Balstoties uz statistikas datu administrēšanas sistēmā ievadīto CB un visu filiālbibliotēku pamatinformāciju un statistikas datiem, šī informācija tiek atspoguļota [Latvijas Kultūras datu portālā](#);
- Informācija par pasākumiem RCB tiek ievietota portālā [Kultūras kalendārs](#).
- Google meklētājā un kartē tika atjaunota RCB nodaļu un filiālbibliotēku kontaktinformācija, kā arī veiktas izmaiņas bibliotēku darba laikā.

Veiksmīgākie bibliotēku popularizējošie pasākumi

Nozīmīgi visa gada garumā bija pasākumi RCB realizēto 2022. gadā finansējumu vai atbalstu saņēmušo projektu “Iekļaujošā bibliotēka” (skat. aprakstu pielikumā) un “Grāmatu starts” ietvaros (skat. “Darbs ar bērniem un jauniešiem”).

2023. gadā notika pasākumi sadarbībā ar grāmatu autoriem un izdevējiem, kas ir būtiski bibliotēku krājuma, literatūras un lasīšanas popularizēšanā:

- CB notika vairāku grāmatu atvēršanas pasākumi: mākslinieces Māras Rikmanes grāmatas “Sērgas laiki Latvijā. Karš Ukrainā” prezentācija, Guntas Celmas grāmatas “Rīga mana, Rīga tava” atvēršana, Eiropas Komisijas Tieslietu un patērētāju ģenerāldirektorāta izstrādātās grāmatiņas “Meitene, kura turēja acis vaļā” prezentācija, kas notika kampaņas par kara noziegumos cietušo cilvēku tiesībām ietvaros. Bibliotēkā notika tikšanās ar profesoru Anatoliju Danilānu.
- Daugavas filiālbibliotēkā viesojās rakstnieces Rebeka Lukošus un Laura Vinogradova.
- Ilģuciema filiālbibliotēka rīkoja [pasākumu ciklu “Durvis”](#), kurā piedalījās rakstnieces Ilga Liepiņa un Rolanda Bula, Ramona Indriksone, Vija Laganovska, jaunās latviešu rakstnieces Evija Zandberga un Dace Znotiņa, bibliotēkā viesojās dzejniece un izdevēja Inese Zandere, novembrī bibliotēkas darbinieki sadarbībā ar Latvijas Fantāzijas un Fantastikas biedrību CB rīkoja pasākumu “Roboti un mākslīgais intelekts dzīvē un fantastikā”.
- Imantas filiālbibliotēkā notika tikšanās ar rakstniecēm Evitu Hofmani, Rolandu Bulu un Viju Laganovsku.
- Juglas filiālbibliotēka aicināja uz sarunu ar literāti Kristu Annu Belševicu.
- Filiālbibliotēka “Kurzeme” aicināja uz tikšanos ar rakstnieci un bibliotekāri Evitu Hofmani, dzejnieci Ingu Pizāni, rakstniecēm Daci Vīganti, Ramonu Indriksoni, Maiju Krekli, Dženu Andersoni.

- Ķengaraga filiālbibliotēkā notika tikšanās ar rakstniekiem Mēriju Elizabeti Kalniņu, Gunti Tāleru, Dzintru Žuravsku, grāmatas "Rīgas ēdampasakas" autori Jeļenu Skuratovu un ilustratori Jekaterinu Ternikovu, žurnālisti, rakstnieci Maiju Miglu-Streiču, notika mūsdienu armēņu dzejnieka Anatolija Hovhannisjana krājuma "Dzejoļi" prezentācija.
- filiālbibliotēka "Rēzna" organizēja tikšanos ar rakstnieku Arno Jundzi Dienas centrā pilngadīgām personām "Kastanis".
- Šampētera filiālbibliotēka rīkoja tikšanos ar rakstnieku, žurnālistu un publicistu Aivaru Kļavi.
- filiālbibliotēkā "Vidzeme" notika tikšanās ar raidījumu cikla "Literatūra" vadītājiem un veidotājiem Martu Selecku un Gustavu Terzenu. režisori Ināru Kolmani, rakstnieci Lauru Vinogradovu, latviešu dainu atdzejotāju un tulkotāju Ievu Auziņu Sentivani (Szentivanyi), modes mākslinieci Elitu Patmalnieci.

CB PLN regulāri notika [pasākumi ciklā "Pēcpusdiena bibliotēkā"](#), kuri bija veltīti Rīgas novadpētniecībai, rakstniekiem un jaunajām grāmatām.

Reizi mēnesī latviešu un pasaules kultūras darbiniekiem un norisēm veltītas ["Kultūras trešdienas"](#) notika Čiekurkalna filiālbibliotēkā.

Visu gadu CB un filiālbibliotēkas pavadīja rokraksts ar [drāmas kopu "Saulespuke"](#), apmeklētājiem sniedzot iespēju noskatīties Jurim Kunnosam, Klāvam Elsbergam un Ārijai Elksnei veltītus dzejas uzvedumus, kā arī humoristiskus uzvedumus "Sveikas, omītes" un "Tuntuļu Jurītis".

Bibliotēku popularizēšanā īpaša vieta bija pasākumiem, kas notika Rīgas vienotās kultūrtelpas ietvaros. RVP atbalstītie vasaras [kultūrpunkti "Strops" darbojās Čiekurkalna filiālbibliotēkas dārzā](#), kur notika deviņi pasākumi, kuros apmeklētājiem bija iespēja iepazīt kultūras programmu, kurā notika koncerti un teātra izrādes gan bērniem, gan pieaugušajiem, gan meistarklases un lekcijas, kā arī Lucavsalā RCB Pludmales lasītavas tiešā tuvumā.

*Ilgūciema filiālbibliotēkā viesojas rakstniece Ramona Indriksone un Vija Laganovska
Filiālbibliotēkas "Vidzeme" tikšanās ar Martu Selecku un Gustavu Terzenu*

2023. gadā tika rīkotas novadpētnieciska rakstura ekskursijas, kam ir liela nozīme iedzīvotāju kopienā (skat. [Novadpētniecība](#)).

Arī 2023. gadā RCB un filiālbibliotēkas iespēju robežās piedalījās Latvijas un starptautiskajos projektos un akcijās: BJVŽ 2023, Digitālajā nedēļā martā, Bibliotēku nedēļā aprīlī, Ziemeļvalstu literatūras nedēļā novembrī. RCB notika arī Nacionālās skaļās lasīšanas sacensību Rīgas reģionālais fināls (skat. [Darbs ar bērniem un jauniešiem](#)).

Iecienīti CB nodaļās un filiālbibliotēkās bija pasākumi, kas organizēti dažādām lietotāju interešu grupām (skat. [Pakalpojumu piedāvājums un pieejamība](#)).

Tikšanās ar mākslinieci Artu Ozolu-Jaunarāju CB PLN

Neatņemama RCB pasākumu daļa ir apmeklētājiem piedāvātās mākslas un radošo darbu izstādes, kas regulāri bija apskatāmas CB nodaļās, filiālbibliotēkā „Avots”, “Pārdaugava”, „Vidzeme”, „Zemgale”, Čiekurkalna, Daugavas, Ilģuciema, Imantas filiālbibliotēkā, bet atsevišķas izstādes notikušas arī citās bibliotēkās. Daudzām izstādēm tika rīkoti atvēršanas pasākumi, kuros apmeklētāji varēja tikties ar izstāžu darbu autoriem. Katru mēnesi tika veidots plašā izstāžu piedāvājuma apkopojums [“Mākslas un radoši darbu izstādes \(mēnesis\)”](#) un publicēts RCB tīmekļvietnē.

Ar publicitātes darbu saistītās problēmas un to risinājumi

Joprojām aktuāli bija autortiesību jautājumi un tam atvēlētais finansējums. 2024. gadam noslēgts licences līgums ar biedrību AKKA/LAA par atļauju 2024. gadā RCB pasākumos publiskā izpildījumā izmantot muzikālos, literāros un horeogrāfiskos darbus.

Nepieciešams papildus finansējums autoratlīdzības samaksai.

Aktīvi norit darbs pie RCB aktuālās informācijas izplatīšanas internetā, sociālajos medijos, taču grūtāk ir sasniegt to sabiedrības daļu, kas internetu informācijas iegūšanai ikdienā neizmanto.

Bibliotēku vizuālā tēla veidošana pilsētvidē, izmantojot uzrakstus, attēlus, gaismas reklāmas elementus u. c., ne tikai atvieglo bibliotēkas atrašanu, bet veicinātu arī to atpazīstamību. Kā

Ilģuciema filiālbibliotēka

pozitīvu piemēru var minēt Ilģuciema filiālbibliotēka 1. stāva logu vizuālo noformējumu.

Nepieciešams arī turpmāk pilnveidot RCB darbinieku zināšanas un prasmes pasākumu organizēšanā virtuālajā vidē, video materiālu sagatavošanā, dažādu tiešsaistes platformu izmantošanā pasākumu rīkošanā, kā arī nepieciešams atbilstošs tehnoloģiskais nodrošinājums.

11. Sadarbības tīkla raksturojums

Sadarbība ar pašvaldību un pašvaldības institūcijām

RCB darbs ik gadu notiek aktīvā sadarbībā ar pārraugošo RVP IKSD, īpaši ciešā sadarbībā ar Kultūras pārvaldi un Izglītības pārvaldi. Dažādu darba jomu īstenošanā iesaistās arī citi RVP departamenti, piemēram, Attīstības departaments, Labklājības departaments, Īpašuma departaments. Sabiedrības informēšanas darbs notiek sadarbībā ar RVP sabiedrisko attiecību speciālistiem, RVP IKSD Kultūras pārvaldes Kultūras projektu un publisko pasākumu nodaļu un sabiedrisko attiecību speciālistiem.

RCB direktore Dzidra Šmita piedalījās RVP darba grupās, kur iepazīstināja ar RCB tīklu, paveikto un iecerēto bibliotēku tīkla attīstībā. Tāpat RCB direktore regulāri piedalījās RVP IKSD Kultūras pārvaldes organizētās kultūras iestāžu vadītāju sanāksmēs, kurās tika apspriesta iestāžu dalība Rīgas kultūras dzīves organizēšanā.

17. februārī CB apmeklēja un ar RCB administrāciju un speciālistiem tikās RD Izglītības, kultūras un sporta komitejas priekšsēdētāja Laima Geikina un deputāte Agnese Logina (tagad Kultūras ministre). Aktīva sadarbība ar RVP IKSD notika, realizējot Rīgas vispārējās izglītības iestāžu bibliotēku metodisko pārraudzību, īpaši risinot jautājumus, kas saistīti ar skolu bibliotēku krājumu pārbaudēm un izglītības iestāžu tīkla optimizācijas procesu ietekmi uz skolu bibliotēkām. Konsultācijas tika saņemtas un problēmsituācijas risinātas sadarbībā ar RVP IKSD Izglītības pārvaldi, Finanšu pārvaldi un RVP Finanšu departamentu (vairāk skat. "Metodiskais un konsultatīvais atbalsts izglītības iestāžu bibliotēkām").

RCB piedalījās pašvaldības izsludinātajā sabiedrības integrācijas projektu konkursā.

Nozīmīgi RCB sadarbības partneri ir:

- pašvaldības izglītības iestādes: Rīgas vispārējās izglītības iestādes (tai skaitā skolas, kas īsteno speciālās izglītības programmas) un PII, mūzikas un mākslas skolas (izstādes, pasākumi, skat. "Darbs ar bērniem un jauniešiem", konsultatīvais atbalsts bibliotēkām);
- interešu izglītības centri, Dienas centri bērniem un pilngadīgām personām (izstādes, pasākumi, skat. "Darbs ar bērniem un jauniešiem" un "Pakalpojumi un pasākumi atsevišķām lasītāju mērķgrupām");
- RVP Kultūras iestāžu apvienība un tās iestādes: Ziemeļrīgas kultūras apvienība (informācijas apmaiņa par pasākumiem, izstādes, vasaras pasākumu programma). Piemēram, VEF kultūras pils organizēja

vasaras kultūras programmu Čiekurkalna filiālbibliotēkas dārzā (vasaras kultūrpunkts “Strops”, XXVII Vispārējo latviešu Dziesmu un XVII Deju svētku Latvijas televīzijas tiešraižu un raidījumu publiskās skatīšanās), Kultūras un tautas mākslas centrs “Ritums” organizēja vasaras kultūrpunktu “Strops” pie RCB Pludmales lasītavas Lucavsālas atpūtas parkā.

- RVP Kultūras un tautas mākslas centri, tajās darbojošās tautas lietišķās mākslas, glezniecības, fotostudijas u. c. (izstāžu organizēšana bibliotēkās);
- RIIMC (informācija par pieaugušo neformālās izglītības iespējām Rīgas iedzīvotājiem).

RVP Labklājības departaments aicināja seniorus uz semināru “Mans ķermenis ir mana pils”, kurā tika aplūkoti jautājumi, kas saistīti ar novecošanas problēmām un demences profilaksi. Seminārs tika organizēts Čiekurkalna filiālbibliotēkā (18. augusts) un filiālbibliotēkā “Vidzeme” (29. septembris).

RVP aģentūra “Rīgas enerģētikas aģentūra” kopā ar IKSD 2023. gada sākumā sagatavojusi projekta “BalticCircularPlaces” pieteikumu, INTERREG BSR programmai. Projekta ietvaros plānots izveidot jaunu apkaimes kultūrvietu Bolderājas filiālbibliotēkas dārzā. Projektu plānots īstenot līdz 2026. gadam.

RCB atbalsta **Rīgas apkaimju biedrību** iniciatīvas, iesaistās kopīgu pasākumu rīkošanā, Rīgas iedzīvotāju informēšanā. 2023. gadā sadarbībā ar ČAB turpinājās Čiekurkalna filiālbibliotēkas teritorijas iekārtošana un attīstīšana par nozīmīgu apkaimes kultūrvietu. Āgenskalna un Torņakalna apkaimes biedrības bija nozīmīgi sadarbības partneri, kuru ieinteresētība veicināja RCB filiālbibliotēku atvēršanu un popularizēšanu šajās apkaimēs.

Rīgas Apkaimju iedzīvotāju centrs oktobrī organizēja līdzdalības budžeta konkursu, kurā iedzīvotājiem un biedrībām bija iespējas iesniegt savas idejas par vēlamo infrastruktūras objektu attīstīšanu apkaimēs. Balsošana notika tiešsaistē vai klātienē, kādā no Apkaimju iedzīvotāju centra punktiem. Rīgas apkaimēs, kurās nav apkaimju iedzīvotāju centru, balsošana notika RCB filiālbibliotēkās. Līdzdalības budžeta konkursa īstenošanā piedalījās Imantas un Ilģuciema filiālbibliotēkas.

Citi sadarbības partneri reģionā un Latvijā, veiktās sadarbības aktivitātes

Valsts kanceleja sadarbībā ar **biedrību “Latvijas Lauku forums”** Čiekurkalna filiālbibliotēkā (14. septembrī) un CB (2. oktobrī) rīkoja [“Dialoga apli” sarunas](#), kurās ar iedzīvotājiem tika diskutēts par uzticēšanos, izmantojot Somijā plašu ievērību guvušo *Time Out* metodi. Sarunu rezultāti un izteiktie viedokļi apkopotā veidā

“Dialoga apli” CB

27.oktobrī tika prezentēti konferencē un darbnīcā Saeimā, kas tika veltīta uzticēšanās veicināšanas jautājumiem Latvijas sabiedrībā.

Sadarbība ar **KISC**:

- RCB izmantoja un popularizēja KISC sadarbībā ar “Tietoevry Latvia”, Latvijas izdevniecībām un publiskajām bibliotēkām īstenoto projektu “3td e-grāmatu bibliotēka”;
- projekta “Elektroniskās publikācijas Latvijas bibliotēkām” realizācija un EBSCO datubāzu (Flipster, e-Book Public Library Collection), Letonika.lv, Lursoft datubāzes “Laikrakstu bibliotēka” abonēšana.

RCB visa gada garumā sadarbojās ar citām **Latvijas publiskajām bibliotēkām**, kuras regulāri izmantoja RCB Repozitārija apmaiņas krājumu, lai bez maksas saņemtu grāmatas savu krājumu papildināšanai. Latvijas bibliotēkās bija apskatāma RCB ceļojošā izstāde “100+ grāmatas bērniem”.

Novembrī RCB organizēja **Latvijas valstspilsētu publisko bibliotēku** direktoru sanākumi, lai pārrunātu bibliotēku nozares aktualitātes un svarīgus darba jautājumus.

2023. gadā RCB sadarbojās ar **LKA LKK un LU Sociālo zinātņu fakultāti, LU Humanitāro zinātņu fakultāti** un **SIA „FN-SERVISS”** Profesionālās tālākizglītības centru „Drošība” nodrošinot kvalifikācijas prakses vietas astoņiem studentiem Ķengaraga, Torņakalna, Sarkandaugavas filiālbibliotēkā un KAN.

Turpinājās bibliotēkas **sadarbība ar apgādiem**, rīkojot tikšanās ar grāmatu autoriem un tulkotājiem. Īpaši cieša sadarbība turpinājās ar izdevniecību “**Laika grāmata**” organizējot Helmara Rudzīša jubilejai veltītos pasākumus norišu cikla “Latviešu grāmatai 500” ietvaros.

Pārrobežu sadarbība, starptautiskā sadarbība

2023. gadā RCB īstenoja pārrobežu sadarbību, uzņemot ārvalstu viesus, dodoties pieredzes apmaiņas braucienos, apmeklējot starptautiskas konferences un piedaloties starptautiskās mācībās.

RCB direktore Dzidra Šmita 2.–6. maijā piedalījās **Lietuvas pašvaldību publisko bibliotēku asociācijas** organizētā starptautiskā konferencē “Bibliotēku pieredze klimatu pārmaiņu kontekstā”, kā arī apmeklēja publikās bibliotēkas Viļņā un Klaipēdā (Lietuva).

RCB direktore Dzidra Šmita 4.–6. decembrī apmeklēja **Helsinku pilsētas bibliotēku** (Somija). Vizītes mērķis bija iepazīties ar jaunākajiem publisko bibliotēku funkcionalitātes piemēriem.

RCB Bibliotēku dienesta vadītāja Aiga Balode, Personāla nodaļas vadītāja Sanita Lapiņa un direktora vietniece Vineta Baško 13.–15. decembrī apmeklēja **Tallinas Centrālo bibliotēku** (Igaunija), Kanukuke (Kännukuke) filiālbibliotēku, Pelgurana (Pelguranna) filiālbibliotēku un mobilo bibliotēku (bibliobusu). Apmeklējuma mērķis bija iepazīties ar Tallinas Centrālās bibliotēkas jaunajiem pakalpojumiem (bibliomāts, pašapkalpošanās iekārtas, mūzikas instrumentu, sporta aprīkojuma, dārza instrumentu īres iespējas, inovāciju laboratorija) un mobilās bibliotēkas iespējām bibliotekāro pakalpojumu sniegšanā pilsētas iedzīvotājiem.

RCB direktore Dzidra Šmita
Baltu vienības dienas pasākumā

Atzīmējot Baltu vienības dienu, RCB septembris tradicionāli tika pasludināts par lietuviešu literatūras mēnesi. 22. septembrī - Baltu vienības dienā CB apmeklētāji tika aicināti uz pasākumu, kas veltīts lietuviešu rakstniecēm Kristinai Sabaļauskaitei un Jurgai Ivanauskaitei. Savukārt **Viļņas Centrālā bibliotēka** (Lietuva) 22. septembrī [organizēja plašu kultūras programmu](#): Baltu vienības dienai veltītu konferenci un Lietuvas senās (13.-14.gs.) galvaspilsētas Kernaves arheoloģiskā kompleksa apmeklējumu. RCB

Lietuvā pārstāvēja RCB direktore Dzidra Šmita, direktora vietniece Linda Štamere, Bibliotēku dienesta galvenā eksperte bibliotēku jomā Gida Zepkāne, Biroja vadītāja Sigita Sīle.

RCB uzņēma sadarbības partnerus no citām valstīm:

- Jūlijā CB Dzejas lasītavā tika izvietota [Taivānas mākslas izstāde “Formosas čuksti: ikonas un ainavas”](#). Izstāde ir daļa no kultūras apmaiņas un mākslas tūres pa Austrumeiropas valstīm. RCB viesojās grupa Taivānas mākslinieku, ko vadīja profesors *Hsu Ming-Hsiung* no Taivānas Nacionālās mākslas universitātes. Izstādes atklāšanā piedalījās Taipejas misijas pārstāvis Latvijas Republikā (*Taipei Mission in the Republic of Latvia*) *Andrew H.C. Lee*, Taivānas un Latvijas mākslinieki un bibliotekāri.
- 10. augustā [RCB apmeklēja profesore Jošida Juko](#) (Yoshida Yuko) no Tsukubas Universitātes Japānā. Profesore tika iepazīstināta ar CB telpām un pakalpojumiem, viņa apmeklēja arī Āgenskalna, Torņakalna un Čiekurkalna filiālbibliotēku.
- 10. novembrī RCB saņēma augstvērtīgu [grāmatu dāvinājumu no Taivānas Nacionālās centrālās bibliotēkas](#). Dāvinājuma saņemšanas pasākumā piedalījās Taivānas Nacionālās bibliotēkas pārstāvji, Taipejas misijas Latvijas Republikā un Taipejas pārstāvniecības Polijā pārstāvji un citi.
- 19.–21. decembrī RCB viesojās un RCB gadagrāmatas atvēršanas svētku pasākumu apmeklēja **Viļņas Centrālās bibliotēkas** direktora vietniece Simona Žiliene un Lasītāju apkalpošanas nodaļas vadītāja Vaiva Jozaityte. S.Žiliene bija divu RCB gadagrāmatas rakstu (“Starptautiska konference “Bibliotēku

Taivānas Nacionālās centrālās bibliotēkas
dāvinājums

jaunā brīnišķīgā pasaule jeb Nenoteiktā rītdiena"" un "Starptautiska konference "Jauna bibliotēku pieredze vides pārmaiņu kontekstā"" autore.

2023. gadā RCB atsaucās LNB aicinājumam piedalīties Eiropas Komisijas programmas "EU4Dialogue" projekta **"EU4Dialogue: mazināt plaisas ar kultūras un izglītības palīdzību"** (*EU4Dialogue: improving exchanges across the divide through education and culture*) īstenošanā:

- 23. un 24. augustā LNB organizētās **EU4Dialogue Vasaras skolas "Bibliotēka kā kopienas kultūras telpa"** (*Library as a community cultural space*) dalībnieki – Moldovas, Azerbaidžānas un Gruzijas pārstāvji [apmeklēja CB, Torņakalna filiālbibliotēku un filiālbibliotēku "Vidzeme"](#). RCB direktora vietniece Vineta Baško vasaras skolas dalībniekiem lasīja lekciju par RCB krājuma organizāciju, bet RCB Bibliotēku dienesta galvenā eksperte bibliotēku jomā Zane Ramiņa lasīja lekciju par publiskas bibliotēkas telpu dizaina īpatnībām.

EU4Dialogue pārstāvji filiālbibliotēkā "Vidzemes" un Torņakalna filiālbibliotēkā

- 27. un 29. novembrī projekta ietvaros LNB organizētās **EU4Dialogue profesionālās prakses** programmas laikā CB, Bibliotēku dienestu, KAN, Pedagoģiskās literatūras nodaļu, filiālbibliotēku "Avots", "Vidzeme", Daugavas, Torņakalna filiālbibliotēku, ĀAP Rīgas patversmes Dienas centrā apmeklēja praktikante no Moldovas.

Visu gadu ar e-pasta starpniecību tika uzturēti kontakti ar ārvalstu sadarbības partneriem Viļņā (Lietuva), Tallinā, Pērnavā (Igaunija), Krakovā (Polija), Brēmenē (Vācija), Helsinkos (Somija).

12. Metodiskais un konsultatīvais darbs

Situācijas apraksts, kopaina, metodiskā un konsultatīvā darba prioritātes pārskata periodā

Metodisko darbu, konsultācijas, informatīvo atbalstu RCB nodaļām un filiālbibliotēkām sniedz Bibliotēku dienesta eksperti, KAN, ISAN speciālisti. Regulāri tiek aktualizētas koncepcijas, metodiskie materiāli, instrukcijas, iespēju robežās nodrošināta profesionālā pilnveide.

Metodiskā un konsultatīvā darba prioritātes 2023. gadā bija kvalitatīvu bibliotekāro pakalpojumu nodrošināšana, 14 RCB filiālbibliotēku akreditācija, RCB jaunie lietošanas noteikumi, kvalitatīvs darbs ar

BIS ALISE un tās sniegto iespēju izmantošana. Turpinājās digitālo informācijas resursu izmantošanas prasmju papildināšana darbiniekiem, notika RCB darbinieku konsultēšana darbam ar www.office.com un Microsoft Teams. Novembrī ISAN organizēja apjomīgu mācību ciklu CB un filiālbibliotēkās, kur katram RCB bibliotekārajam darbiniekam tika mācīta elektroniskās lasītāja kartes izgatavošana.

2022. gada rudenī notikusi RCB bibliotekāro darbinieku novērtēšana ļāva saprast vispārējo situāciju CB un filiālbibliotēkās, kā arī katra darbinieka prasmes, iemaņas, zināšanas un iespējas tās pilnveidot.

Reģiona galvenās bibliotēkas veiktie metodiskie pasākumi un konsultācijas, īstenotie profesionālās pilnveides un pieredzes apmaiņas pasākumi

RCB organizētie profesionālās pilnveides pasākumi

	Norises laiks	Pasākuma nosaukums, galvenās tēmas	Norises veids	Dalībnieku skaits
1.	18., 25.01.2023.	Nodarbība "Personas datu aizsardzība RCB"	Tiešsaistē	140
2.	02.03.2023.	Nodarbība "BIS ALISE starpbibliotēku abonements starp RCB struktūrvienībām"	Tiešsaistē	91
3.	13.03.2023.	Nodarbība Rīgas skolu bibliotekāriem "BIS ALISE (skolu) darba nianse"	Tiešsaistē	80
4.	14.03.2023.	Nodarbība Rīgas skolu bibliotekāriem "BIS ALISE (skolu). Komplektēšana"	Tiešsaistē	73
5.	15.03.2023.	Nodarbība Rīgas skolu bibliotekāriem "BIS ALISE (skolu). Katalogizācija"	Tiešsaistē	83
6.	16.03.2023.	Nodarbība Rīgas skolu bibliotekāriem "BIS ALISE (skolu). Starpbibliotēku abonements"	Tiešsaistē	74
7.	15.03.2023.	Nodarbība "EBSCO kolekcijas "e-Book Public Library Collection" un "Flipster""	Tiešsaistē	70
8.	22.03.2023.	Projekta "Pratīgs skolēns informācijas plašumos" 1. seminārs	Tiešsaistē	63
9.	29.03.2023.	Projekta "Pratīgs skolēns informācijas plašumos" 2. seminārs	Tiešsaistē	54
10.	12., 19.04.2023. 03., 17.05.2023.	Nodarbību cikls jaunajiem RCB darbiniekiem	Klātienē / Tiešsaistē	15
11.	26.04.2023.	Lekcija "Mākslīgais intelekts medijpratības kontekstā" (projekts "Pratīgs skolēns informācijas plašumos", lektore Klīta Ločmele)	Klātienē	32
12.	27.04.2023.	Nodarbība "Lasītāju karšu izsniegšanas un atjaunošanas kārtība RCB"	Tiešsaistē	64
13.	10.05.2023.	Lekcija "Medijpratība un atmiņas institūcijas. Kolektīvā atmiņa" (projekts "Pratīgs skolēns informācijas plašumos", lektore Vita Zelče)	Klātienē	29
14.	25.05.2023.	Lekcija "Dažādi rīki un metodes medijpratības apguvē" (projekts "Pratīgs skolēns informācijas plašumos", lektore Agnese Dāvidsone)	Klātienē	32

	Norises laiks	Pasākuma nosaukums, galvenās tēmas	Norises veids	Dalībnieku skaits
15.	06.06.2023.	Konference "Helmaram Rudzītīm 120"	Klātienē	65
16.	05.09.2023.	Nodarbība "Medijpratības rīki un to izmantošana darbā ar bērniem" (projekts "Pratīgs skolēns informācijas plašumos")	Klātienē	24
17.	23.10.2023.	Nodarbība Rīgas skolu bibliotekāriem "BIS ALISE (skolu) darba nianšes. Datoru izsniegšana skolēniem BIS ALISE"	Tiešsaistē	86
18.	24.10.2023.	Nodarbība Rīgas skolu bibliotekāriem "BIS ALISE (skolu). Komplektēšana"	Tiešsaistē	80
19.	25.10.2023.	Nodarbība Rīgas skolu bibliotekāriem "BIS ALISE (skolu). Cirkulācija"	Tiešsaistē	83
20.	26.10.2023.	Nodarbība Rīgas skolu bibliotekāriem "BIS ALISE (skolu). Statistika"	Tiešsaistē	84
21.	24., 28.11.2023.	Nodarbība "RCB lietošanas noteikumi"	Tiešsaistē	150
Dalībnieku skaits kopā				1472

RCB darbinieku profesionālās pilnveides ietvaros tradicionāli tika organizēts nodarbību cikls RCB darbiniekiem, kam stāžs RCB ir mazāks par vienu gadu. 4 dienu laikā tika noorganizētas 8 nodarbības par šādām tēmām: RCB struktūra un darbība, lietotāju apkalpošana, darbs ar BIS ALISE, RCB krājums, publicitāte, novadpētniecība u. c. Nodarbības notika gan klātienē, gan tika organizētas tiešsaistē MS Teams platformā.

*Nodarbības jaunajiem bibliotekāriem
RCB Bibliotēku dienestā*

RCB Bibliotēku dienesta **galvenie eksperti bibliotēku jomā koordinē RCB un filiālbibliotēku darbu visās bibliotekārā darba jomās**: konsultē par darbu ar krājumu, uzskaiti, lietotāju apkalpošanas jautājumos, par darbu ar datubāzēm un uzzīņu darbu, par novadpētniecības jautājumiem, rakstu sagatavošanu un iesniegšanu RCB sagatavotajiem izdevumiem, RCB īstenotajiem projektiem, publicitātes jautājumiem u. c.

RCB Bibliotēku dienesta speciālisti strādāja šādās jomās:

- bibliotēku pakalpojumi, lietotāju apkalpošana un informēšana;
- novadpētniecības datubāzes ierakstu rediģēšana;
- RCB realizēto projektu koordinēšana;
- starptautisko un nacionālo lasīšanas veicināšanas programmu - Ziemeļvalstu literatūras nedēļas, BJVŽ, "Skaļās lasīšanas sacensības" - koordinēšana RCB;
- RCB tīmekļvietnes rcb.lv satura veidošana un publicēšana;

- dažādu slaidrāžu par RCB sagatavošana;
- RCB 2022. gada darba pārskata, 2023. gada darba plāna sagatavošana;
- RCB skaitlisko rādītāju apkopošana un analīze, filiālbibliotēku statistikas datu kvalitātes pārraudzība Latvijas Kultūras datu portālā;
- RCB rīkojumu projektu sagatavošana par dažādiem bibliotekārā darba procesiem (lietotāju reģistrēšana, darbs ar personu datiem RCB lietotāju datubāzē, personas datu aizsardzība u. c.);
- dalība RCB lietošanas noteikumu, RCB maksas pakalpojumu cenrāža, RCB attīstības stratēģijas izstrādē;
- dalība RCB struktūrvienību reglamentu, darbinieku amata aprakstu sagatavošanā;
- RCB struktūrvienību telpu funkcionālo plānu, mēbeļu specifikācijas sagatavošana;
- mākslinieciskās noformēšanas darbi CB un filiālbibliotēkās, publicitātes materiālu vizuālo projektu, norāžu un izkārtņu skiču izstrādāšana;
- darbošanās RCB Komplektēšanas padomē, RCB krājumu komisijā, krājumu inventarizācijas komisijā;
- informācijas sagatavošana par RCB iesniegšanai pašvaldībā, LNB, LR KM;
- dalība atbildes vēstuļu projektu sagatavošanā RCB lasītājiem un iedzīvotājiem;
- SBA pakalpojumu nodrošināšana RCB.

RCB Bibliotēku dienesta eksperti ir vislielākajā mērā iesaistīti **RCB izdevējdarbībā**: 2023. gadā tika strādāts pie iecerētās publikācijas “RCB bibliotekāri literāti 1906–1945”, tika sagatavots un izdots ikgadējais profesionālais izdevums “[RCB gadagrāmata 2022–2023](#)”, sagatavots kataloga “Helmars Rudzītis un izdevniecības “Grāmatu Draugs” darbība trimdā” 2. papildinātais izdevums.

Metodiskais un konsultatīvais atbalsts izglītības iestāžu bibliotēkām

Metodisko un konsultatīvo atbalstu Rīgas vispārizglītojošo skolu darbiniekiem sniedz RCB Bibliotēku dienesta un ISAN speciālisti, kā arī nepieciešamības gadījumā citi speciālisti un RCB vadība. Pārskata periodā lielākoties konsultācijas sniegtas klātienē, attālināti pa telefonu, e-pastā un dažādās tiešsaistes platformās.

2023. gadā RCB organizēja 8 seminārus Rīgas vispārizglītojošo skolu bibliotekāriem (visi notika attālināti MS Teams platformā). Semināru tēmas un dalībnieku skaits skatāms RCB organizēto profesionālās pilnveides pasākumu tabulā.

CB telpās tika organizēta neformāla klātienes tikšanās ar Rīgas skolu bibliotekāriem. Tika pārrunātas skolas bibliotēkas darba aktualitātes: krājuma uzskaites jautājumi, centralizēto dāvinājumu saņemšana, plānotās krājumu inventarizācijas, bibliotēkas statistika, dalība lasīšanas veicināšanas programmās (BJVŽ, Skaļās lasīšanas sacensības, u.c.). Tikšanos apmeklēja 53 skolu bibliotekāri.

RCB veica centralizēto dāvinājumu saņemšanu un sadali skolu bibliotēkām, kā arī bija atbildīga par centralizēto dāvinājumu pavaddokumentu noformēšanu un apriti.

Rīgas skolu bibliotekāri izmantoja RCB Repozitārija apmaiņas krājumu, lai bez maksas saņemtu grāmatas savu skolu bibliotēku krājumu papildināšanai. RCB speciālisti sastādīja nepieciešamos dokumentus grāmatu nodošanai un sniedza konsultācijas pareizai šo dāvinājumu uzņemšanai skolas bibliotēkas krājumā.

RCB Bibliotēku dienests veica Rīgas vispārējās izglītības iestāžu bibliotēku statistikas datu kvalitātes pārraudzību Latvijas Kultūras datu portālā.

2023. gadā RCB speciālisti piedalījās Latvijas mēroga skolu bibliotēku metodiķu pieredzes apmaiņas pasākumos. 18. aprīlī Jūrmalas valsts ģimnāzijā notikušajā skolu bibliotekāru seminārā RCB direktora vietniece Vineta Baško un Rīgas Valsts 3. ģimnāzijas bibliotekāre Rūta Ramona Vanaga stāstīja par RCB un Rīgas skolu sadarbību.

Skolu bibliotēku jautājumi tika risināti sadarbībā ar LNB, LR KM un RVP IKSD un RVP Finanšu departamenta speciālistiem.

2023. gadā RCB veica 101 Rīgas vispārējās izglītības iestādes bibliotēkas metodisko pārraudzību. Pārskata gadā Rīgā izglītības iestāžu optimizācija netika veikta, skolu skaits visa gada garumā saglabājās nemainīgs. RCB ISAN veic Rīgas skolu bibliotēku kopkataloga datu kvalitātes pārraudzību un administrēšanu. 2023. gadā palielinājies to skolu skaits, kuras savā darbā izmanto BIS ALISE (skolu). Pārskata perioda beigās to kopskaits sasniedza 93. Palielinājās arī to skolu skaits, kas pilnvērtīgi izmanto BIS ALISE Cirkulācijas moduli.

Covid-19 radītie ierobežojumi rosināja arvien vairāk skolu bibliotēku savā darbā izmantot BIS ALISE (skolu), jo tādējādi bija iespēja daudzus bibliotēkas krājuma uzskaites procesus veikt attālināti. Skolu bibliotekāru attālināti veiktā darba rezultātā ir uzlabojusies Rīgas skolu bibliotēku kopkataloga kvalitāte, kā arī uzlabojušās bibliotekāru prasmes savā darbā izmantot BIS ALISE (skolu) piedāvātās iespējas. RCB ISAN vadītāja individuāli konsultēja katru skolu, kura strādā ar BIS ALISE (skolu). Konsultācijas tika sniegtas gan attālināti, gan klātienē, nepieciešamības gadījumā skolu bibliotekāriem tika sniegta arī praktiska palīdzība. Lielu atbalstu RCB darbā ar skolām sniedz RVP. Arī 2023. gadā tradicionālās klātienes sanāksmes, kurās piedalās RVP IKSD vadība un speciālisti, kā arī RCB administrācija, Bibliotēku dienesta un ISAN speciālisti, tika aizstātas ar individuālām konsultācijām un sarunām.

“RCB Gadagrāmatas 2022–2023” sadaļā “Viedokļos ieklausoties” publicēta intervija ar Rīgas Valsts 3. ģimnāzijas direktoru Andri Priekuli “Mīlēt savu darbu”.

Pārskata gadā veiksmīga sadarbība ar “TietoEVRY Latvia”, kas konsultē RCB un risina dažādus ar BIS ALISE (skolu) saistītus jautājumus. RCB turpināja sadarbību ar LNB BAC, LNB Kompetenču attīstības centru, kā arī ar LR KM Arhīvu, bibliotēku un muzeju nodaļu.

Sadarbība metodiskā, konsultatīvā u. c. profesionālo jautājumu jomā

Dažādu aktuālu jautājumu risināšanā RCB speciālisti konsultējās ar LNB BAC speciālistiem.

Veiksmīga sadarbība ar LNB BAC turpinājās, lai nodrošinātu ērtāku pieeju dažādiem bezatlīdzības izdevumiem Latvijas publisko bibliotēku krājumu papildināšanai, daļa LNB Brīvpieejas apmaiņas krājuma nodota RCB Repozitārija apmaiņas krājumam.

Metodiskā un konsultatīvā darba problēmas un to risinājumi, profesionālās pilnveides vajadzības

2023. gadā daudzus skolu bibliotekārus ietekmēja skolotāju skaita samazināšanās skolās. Bibliotekāri arvien vairāk tika iesaistīti mācību procesa nodrošināšanā (atbalsta sniegšanā pedagogiem, stundu vadīšanā, klašu audzināšanā un citos pedagoģiskajos darbos), lielās slodzes dēļ grūtāk bija atrast laiku bibliotekāro darbu veikšanai.

Bibliotekāro darbinieku lielā mainība skolu bibliotēkās 2023. gadā radīja papildus slodzi RCB darbiniekiem, mācot un atbalstot jaunus skolu bibliotekārus gan darbā ar BIS ALISE (skolu), gan stāstot par pareizu krājuma uzskaiti un dokumentu apriti skolas bibliotēkā.

Konsultējot skolu bibliotekārus, nepieciešama normatīvo dokumentu pārzināšana (valsts līmeņa bibliotēku un izglītības nozares dokumenti, RVP dokumenti) un prasme savas zināšanas nodot tālāk. Nepieciešamas prasmes iespējami īsā laikā atrisināt dažādas problēmas, kā arī komunicēt ar dažādiem cilvēkiem. Svarīga ir nepārtraukta profesionālā pilnveide un speciālistu pieredzes apmaiņa.

Profesionālās pilnveides jomā joprojām aktuāli autortiesību, kā arī psiholoģijas jautājumi. Nepieciešamas praktiskas nodarbības publiskās uzstāšanās iemaņu uzlabošanai, kā arī mūsdienīgu publicitātes materiālu sagatavošanai, jaunākās literatūras tematikai veltīti apskati.

Rīgas Centrālās bibliotēkas direktore
Dzidra Šmita

05.03.2023.

Rīgas Centrālās bibliotēkas un filiālbibliotēku 2023. gada izmantojuma rādītāji

	Lietotāju skaits	T. sk. bērni un jaunieši līdz 18 gadiem	Apmeklējumu skaits	T. sk. apmeklējums bērni un jaunieši līdz 18 gadiem	Izsniegums	T. sk. izsniegums bērniem un jauniešiem līdz 18 gadiem
CB	9733	1679	92020	13256	154723	28379
Āgenskalna filiālbibliotēka	2266	479	20242	6703	27726	7111
Filiālbibliotēka „Avots”	1413	243	14055	2003	21831	2915
Biķernieku filiālbibliotēka	1623	429	15442	3065	27577	5016
Bišumuižas filiālbibliotēka	795	214	11439	3693	17598	4519
Bolderājas filiālbibliotēka	937	227	6336	1152	11668	1913
Čiekurkalna filiālbibliotēka	1494	455	17538	5281	28282	6000
Daugavas filiālbibliotēka	1849	557	29424	7078	37339	8433
Grīziņkalna filiālbibliotēka	1317	206	15131	2678	25763	4049
Iļģuciema filiālbibliotēka	2319	515	21489	4770	28861	6704
Imantas filiālbibliotēka	3484	964	32094	9564	58936	14197
Jaunciema filiālbibliotēka	402	138	5205	2082	9650	2024
Juglas filiālbibliotēka	2047	352	21588	2478	35483	4152
Filiālbibliotēka „Kurzeme”	1590	406	15588	3771	32216	7244
Ķengaraga filiālbibliotēka	2209	599	22560	5309	33941	6272
Mežciema filiālbibliotēka	1175	504	12428	4240	19832	5310
Filiālbibliotēka „Pārdaugava”	3408	608	37963	6416	66697	10105
Pļavnieku filiālbibliotēka	2107	660	24192	5739	38315	7165
Filiālbibliotēka „Pūce”	1700	722	18794	8516	30090	11142
Filiālbibliotēka „Rēzna”	1466	263	15568	2276	24504	2719
Sarkandaugavas filiālbibliotēka	1479	396	16965	5187	31801	8056
Filiālbibliotēka „Strazds”	1734	480	21269	5754	27623	7827
Šampētera filiālbibliotēka	1491	349	16124	3497	28527	6738
Torņakalna filiālbibliotēka	815	183	5987	1632	8882	2549
Filiālbibliotēka „Vidzeme”	4028	1117	33213	9682	64308	14819
Filiālbibliotēka „Zemgale”	1981	613	21861	5617	43530	8019
Ziemeļblāzmas filiālbibliotēka	1609	407	19284	3916	36208	4483
ĀAP Dienas centrā	229	0	4698	0	5378	0
ĀAP BKUS	192	38	944	119	1941	284
Pedagoģiskās literatūras nodaļa	343	17	2147	61	3375	69
Kopā:	57 235	13 820	591 588	135 535	982 605	198 213

RCB vienotajā datubāzē reģistrēti **41 434** lietotāji,
no tiem bērni un jaunieši līdz 18 gadiem – **11 213**

Rīgas Centrālās bibliotēkas un filiālbibliotēku kopējais krājums

RCB struktūrvienība	Krājums 31.12.2022.	Jauniegumi 2023	Izslēgts 2023	Krājums 31.12.2023.	(+) vai (-)
CB	96193	4821	7344	93670	-2523
Repozitārija aktīvais krājums	9350	67	110	9307	-43
Bibliotēku dienests	3228	176	574	2830	-398
Pedagoģiskās literatūras nod.	10069	229	488	9810	-259
ĀAP BKUS	2581	312	427	2466	-115
Āgenskalna filiālbibliotēka	8344	1182	181	9345	1001
Filiālbibliotēka „Avots”	17746	1174	2522	16398	-1348
Biķernieku filiālbibliotēka	12011	1088	3042	10057	-1954
Bišumuižas filiālbibliotēka	8595	946	1236	8305	-290
Bolderājas filiālbibliotēka	20914	1138	4550	17502	-3412
Čiekurkalna filiālbibliotēka	17806	1419	1678	17547	-259
Daugavas filiālbibliotēka	24696	1488	3009	23175	-1521
Grīziņkalna filiālbibliotēka	14177	936	1307	13806	-371
Iļģuciema filiālbibliotēka	23915	1345	6812	18448	-5467
Imantas filiālbibliotēka	50943	2183	4103	49023	-1920
Jaunciema filiālbibliotēka	10436	998	1429	10005	-431
Juglas filiālbibliotēka	20221	1407	1562	20066	-155
Filiālbibliotēka „Kurzeme”	17467	966	1489	16944	-523
Ķengaraga filiālbibliotēka	19934	1288	1826	19396	-538
Mežciema filiālbibliotēka	9652	880	1903	8629	-1023
Filiālbibliotēka “Pārdaugava”	38555	2022	4479	36098	-2457
Pļavnieku filiālbibliotēka	26888	1538	1764	26662	-226
Filiālbibliotēka „Pūce”	14149	1048	1407	13790	-359
Filiālbibliotēka „Rēzna”	20315	912	2441	18786	-1529
Sarkandaugavas filiālb.	29766	1330	1680	29416	-350
Filiālbibliotēka „Strazds”	23050	1020	1251	22819	-231
Šampētera filiālbibliotēka	24978	1284	3669	22593	-2385
Torņakalna filiālbibliotēka	10209	1718	548	11379	1170
Filiālbibliotēka „Vidzeme”	45455	2298	4705	43048	-2407
Filiālbibliotēka „Zemgale”	16437	1327	2353	15411	-1026
Ziemeļblāzmas filiālbibl.	20901	1301	3394	18808	-2093
ĀAP Dienas aprūpes centrā	0	186	0	186	186
Kopā	668 981	40 027	73 283	635 725	-33 256

Rīgas Centrālās bibliotēkas un filiālbibliotēku jaunieguvumi 2023. gadā

RCB struktūrvienība / filiālbibliotēka	Pirktie (par RCB budžeta līdzekļiem)		Nepirktie (dāvinājumi)		Nepirktie (bibliotēka nodod otrai bibliotēkai)		Kopā		Periodika (2023)		Pavisam kopā	
	Eks.	EUR	Eks.	EUR	Eks.	EUR	Eks.	EUR	Žurnāli	Laikraksti	Eks.	EUR
CB	2123	26775,55	784	5350,26	3	33,06	2910	32158,87	1900	11	4821	32158,87
Repozitārija aktīvais krājums	25	293,92	42	293,24	0	0	67	587,16	0	0	67	587,16
Bibliotēku dienests	10	111,03	3	32	0	0	13	143,03	160	3	176	143,03
Pedagoģiskās lit. nod.	70	852,50	3	8	0	0	73	860,50	154	2	229	860,50
ĀAP BKUS	0	0	0	0	0	0	0	0	311	1	312	0
Āgenskalna	649	7132,51	159	671,40	8	72,34	816	7876,25	364	2	1182	7876,25
„Avots”	641	7061,19	111	605,82	4	3,38	756	7670,39	415	3	1174	7670,39
Biķernieku	539	5865,29	70	471,51	0	0	609	6336,80	476	3	1088	6336,80
Bišumuižas	522	5624,58	44	344,52	0	0	566	5969,10	378	2	946	5969,10
Bolderājas	631	6833,75	73	497,35	0	0	704	7331,10	432	2	1138	7331,10
Čiekurkalna	670	7307,34	141	602,84	0	0	811	7910,18	603	5	1419	7910,18
Daugavas	822	9043,39	183	938,61	2	17,07	1007	9999,07	476	5	1488	9999,07
Grīziņkalna	586	6263,03	98	740,88	0	0	684	7003,91	248	4	936	7003,91
Iļģuciema	790	8551,46	133	781,93	0	0	923	9333,39	418	4	1345	9333,39
Imantas	665	7415,54	375	1498,74	1	27,46	1041	8941,74	1138	4	2183	8941,74
Jaunciema	525	5570,91	29	288,94	0	0	554	5859,85	442	2	998	5859,85
Juglas	549	6071,27	224	1207,20	3	30,12	776	7308,59	627	4	1407	7308,59
„Kurzeme”	525	5785,17	97	444,43	0	0	622	6229,60	340	4	966	6229,60
Ķengaraga	565	6215,24	290	967,56	0	0	855	7182,80	427	6	1288	7182,80
Mežciema	503	5403,20	98	635,22	0	0	601	6038,42	276	3	880	6038,42
“Pārdaugava”	889	10276,52	369	1745,08	0	0	1258	12021,60	760	4	2022	12021,60
Pļavnieku	775	8535,69	275	1878,71	0	0	1050	10414,40	484	4	1538	10414,40
„Pūce”	555	5987,21	147	642,67	0	0	702	6629,88	344	2	1048	6629,88
„Rēzna”	552	6088,99	81	619,73	0	0	633	6708,72	275	4	912	6708,72
Sarkandaugavas	806	8908,41	154	686,86	0	0	960	9595,27	368	2	1330	9595,27
„Strazds”	717	7806,84	51	295,58	0	0	768	8102,42	249	3	1020	8102,42
Šampētera	625	6918,31	186	891,41	1	5,56	812	7815,28	470	2	1284	7815,28
Tornakalna	823	8984,88	454	2122,05	129	1061,49	1406	12168,42	310	2	1718	12168,42
„Vidzeme”	1283	14958,59	176	1545,32	2	14,26	1461	16518,17	832	5	2298	16518,17
„Zemgale”	682	7432,04	115	444,71	0	0	797	7876,75	527	3	1327	7876,75
Ziemeļblāzmas	718	7935,65	194	634,36	0	0	912	8570,01	385	4	1301	8570,01
ĀAP Dienas centrā	0	0	0	0	0	0	0	0	175	11	186	0
Kopā	19835	222010,00	5159	27886,93	153	1264,74	25147	251161,67	14771	109	40027	251161,67
									14880			

**Rīgas Centrālās bibliotēkas un filiālbibliotēku 2023. gadā
no krājuma izslēgtie informācijas resursi**
(sadalījums pa izslēgšanas iemesliem)

RCB struktūrvienība	Nolietoti	Lietotāju nozaudēti	Zuduši brīvpieejā	Nodoti Repozitārija apmaiņas krāj.	Nav atgūstami bibl. lietotāja dēļ	Nodoti citas RCB struktūrvienības krājumam	Kopā	Periodika		Kopā
								Žurnāli (2021)	Laikraksti (2022)	
CB	2714	84	0	318	192 0	1	5037	2296	11	7344
Repozitārija aktīvais krāj.	0	0	0	87	18	5	110	0	0	110
Bibliotēku dienests	0	0	0	0	0	0	0	569	5	574
Pedagoģiskās literat. nod.	346	0	0	0	0	0	346	139	3	488
ĀAP BKUS	0	0	0	0	3	0	3	422	2	427
Āgenskalna filiālbibliotēka	31	0	0	0	0	115	146	32	3	181
Filiālbibliotēka „Avots”	1703	4	0	91	135	0	1933	586	3	2522
Biķernieku filiālbibliotēka	2092	6	0	0	173	0	2271	768	3	3042
Bišumuižas filiālbibliotēka	318	8	0	201	41	0	568	665	3	1236
Bolderājas filiālbibliotēka	3579	0	0	142	153	0	3874	674	2	4550
Čiekurkalna filiālbibl.	568	6	0	100	140	1	815	861	2	1678
Daugavas filiālbibliotēka	1582	0	0	490	135	0	2207	798	4	3009
Grīziņkalna filiālbibliotēka	288	0	0	57	300	0	645	658	4	1307
Iļģuciema filiālbibliotēka	5582	16	0	274	167	0	6039	764	9	6812
Imantas filiālbibliotēka	2131	0	452	0	476	2	3061	1038	4	4103
Jaunciema filiālbibliotēka	168	0	0	283	33	15	499	928	2	1429
Juglas filiālbibliotēka	202	4	0	121	282	0	609	949	4	1562
Filiālbibliotēka „Kurzeme”	522	9	0	97	114	0	742	742	5	1489
Ķengaraga filiālbibliotēka	358	13	256	23	189	0	839	982	5	1826
Mežciema filiālbibliotēka	586	4	0	649	57	3	1299	600	4	1903
Filiālbibl. “Pārdaugava”	2726	23	0	96	261	0	3106	1365	8	4479
Pļavnieku filiālbibliotēka	648	0	0	26	253	0	927	831	6	1764
Filiālbibliotēka „Pūce”	366	22	0	105	74	0	567	836	4	1407
Filiālbibliotēka „Rēzna”	821	14	0	109	250	0	1194	1238	9	2441
Sarkandaugavas filiālbibl.	387	11	142	40	236	0	816	862	2	1680
Filiālbibliotēka „Strazds”	297	4	0	44	129	0	474	772	5	1251
Šampētera filiālbibliotēka	2696	0	0	118	97	0	2911	755	3	3669
Torņakalna filiālbibliotēka	513	0	0	27	0	8	548	0	0	548
Filiālbibliotēka Vidzeme”	2656	0	0	380	309	2	3347	1353	5	4705
Filiālbibliotēka „Zemgale”	1068	0	0	389	203	1	1661	690	2	2353
Ziemeļblāzmas filiālbibl.	2119	0	275	3	192	0	2589	800	5	3394
ĀAP Dienas centrā	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
								23973	127	
	37067	228	125	4270	6340	153	49183	24100		73283

**RCB darbinieku apmeklētie citu institūciju organizētie
profesionālās pilnveides pasākumi 2024. gadā**

Norises laiks	Organizētājs	Pasākuma nosaukums, tēma		Stundu skaits
Novembris 2022.– novembris 2023.	IFLA Metropoļu bibliotēku sekcija	“Metlib Learning Circle”: starptautiskas mācības - pieredzes apmaiņa par bibliotēku sadarbību ar sabiedrību un vietējo kopien	Tiešsaistē	24
10.01.2023.	LNB BAC	Seminārs reģionu galveno bibliotēku metodiķiem par statistikas datu vākšanu, apkopošanu un iesniegšanu Latvijas digitālajā kultūras kartē	Tiešsaistē	2
11.01.– 11.10.2023.	Biedrība “Radošās idejas” Erasmus+ projekta “Cremel” ietvaros	Kultūras iestādes un digitālā transformācija	Tiešsaistē	52
12.01.2023.	LNB BAC	Seminārs jauniešiem skolu bibliotekāriem par statistikas datu ievadi Latvijas digitālajā kultūras kartē	Tiešsaistē	2
08.02.2023.	Tet, LNB BAC	Seminārs par medijpratību bibliotekāriem, kuri strādā ar pirmsskolas vecuma bērniem	Tiešsaistē	3
08.02.– 24.11.2023.	LNB	8 soļu darbnīca: bibliotekārs – pieaugušo izglītotājs	Klātienē	107
09.02.– 30.03.2023.	LNB	Lekciju cikls "Latvijas kultūras kanons astoņās nozarēs"	Tiešsaistē	12
22.02.2023.	LNB Bērnu literatūras centrs	Seminārs par Skaļās lasīšanas sacensībām	Tiešsaistē	5
27.02.2023.	LNB BAC	Tīmekļseminārs bibliotekāriem par finanšu pratību un digitālajām prasmēm	Tiešsaistē	4
02.03.2023.	Latvijas Nacionālais vēstures muzejs	Seminārs “Latvijas Nacionālā vēstures muzeja iesaistes platforma “Gadsimta stāsti” un tās sniegtās iespējas novadpētniecībā”	Tiešsaistē	2
09.03.2023.	LNB Bibliogrāfijas institūts	Seminārs par bibliogrāfisko datu veidošanu	Tiešsaistē	2
09.03.2023.	LNB BAC	Tematiskās diskusijas reģionu galveno bibliotēku speciālistiem: Medijpratība bibliotēkās	Tiešsaistē	4
17.03.2023.	LU	LU 81. zinātniskā konference. Bibliotēkzinātnes un informācijas zinātnes sekcija	Klātienē	3
21.03.2023.	KISC, EBSCO	EBSCO vienas dienas seminārs	Klātienē	5

Norises laiks	Organizētājs	Pasākuma nosaukums, tēma		Stundu skaits
23.03.2023.	LNB BAC	Tematiskās diskusijas reģionu galveno bibliotēku speciālistiem: Digitalizācija un bibliotēkas	Tiešsaistē	4
04.04.2023.	LNB BAC	Tematiskās diskusijas reģionu galveno bibliotēku speciālistiem: Darbs ar jauniešiem	Tiešsaistē	4
13.04.2023.	LNB BAC	Skolu bibliotekāru seminārs Jūrmalas valsts ģimnāzijā	Klātienē	4
18.04.2023.	Liepājas pilsētas Centrālā zinātniskā bibliotēka	Rīgas, Jelgavas, Daugavpils un Liepājas apkaimju bibliotēku pieredze par savu ieguldījumu un sadarbību ar citām organizācijām	Tiešsaistē	2
21.04.2023.	LNB, Latvijas Bērnu un jaunatnes literatūras padome, Latvijas Grāmatizdevēju asociācija	Pavasara konference bērnu literatūras un bibliotēku speciālistiem "Sāksim ar alfabētu"	Klātienē	5
25., 26.04.2023.	LBB	Latvijas Bibliotēku festivāls "Svinam kopā! LBB 100"	Klātienē	11
28.04.2023.	KISC	Eiropas digitālās nedēļas 2023 Latvijā tematiskā diena "Mediju prasmes un digitālie resursi"	Tiešsaistē	4
18.05.2023.	LNB	Pirmās grāmatas latviešu valodā 500. gadadienas atzīmēšana un bibliotēku tīkls: informatīvs seminārs reģionālajiem koordinatoriem	Tiešsaistē	3
25.05.2023.	LNB BAC	Akadēmisko, speciālo un publisko bibliotēku direktoru pavasara sanāksme	Klātienē	5
30.05.2023.	LNB BAC	Bibliotekāru kompetenču pilnveides programma "Medijpratības meistari" (20 stundas)	Klātienē/Tiešsaistē	20
05.06.2023.	Eiropas pieaugušo mācīšanās elektroniskā platforma (EPAL)	Mākslīgais intelekts - draugs vai drauds	Tiešsaistē	2
19.07.2023.	Jaunatnes starptautisko programmu aģentūra	Vebinārs par izstrādāto metodisko materiālu "21 rīks un 101 ideja digitālajam darbam ar jaunatni"	Tiešsaistē	3
01.08.–01.11.2023.	Riga TechGirls	Izglītības programma "Iepazīsti tehnoloģijas"	Tiešsaistē	48

Norises laiks	Organizētājs	Pasākuma nosaukums, tēma		Stundu skaits
21.–25.08.2023.	IFLA	IFLA 88. ģenerālkonference Roterdamā (Nīderlande)	Klātienē	35
19.09.2023.	LNB BAC	Konference "Literatūras zināšanas mūsdienīgam bibliotekāram"	Tiešsaistē	5
27.09.2023.	LBB, Latvijas Muzeju biedrība	Starptautiska konference par muzeju un bibliotēku lomu ANO ilgtspējīgas attīstības mērķu ieviešanā	Tiešsaistē	3
02.–04.10.2023.	IFLA Metropoļu bibliotēku sekcija	Gadskārtējā konference Buenosairesā (Argentīna): "Bibliotēkas loma ANO ilgtspējīgas attīstības mērķu sasniegšanā"	Klātienē	30
06.10.2023.	LNB	Konference "Terminoloģija un standartizācija: saskarpunkti informācijas un dokumentācijas jomā"	Tiešsaistē	3
25.10.2023.	LNB BAC	Reģionu galveno bibliotēku metodiķu seminārs	Klātienē	5
27.10.2023.	Valsts administrācijas skola	Elektroniskie dokumenti: arhivēšana un nodošana valsts glabāšanā	Tiešsaistē	6
01.11.2023.	LNB BAC	Seminārs publisko bibliotēku krājuma komplektēšanas speciālistiem	Klātienē	5
03.11.2023.	Latvijas Grāmatizdevēju asociācija	Starptautiska konference "Lasītprasme un lasīšanas veicināšana: izglītotas un demokrātiskas sabiedrības stūrakmeņi"	Klātienē	3
03.11.2023.	TietoEvry Latvia	Padziļinātie kursi "BIS ALISE pārvaldība"	Klātienē	8
22.11.2023.	Gētes institūts Rīgā, LNB	Simpoziji "Draudi vārda brīvībai 21. gadsimta Eiropā"	Klātienē	2
22.11.2023.	Liepājas pilsētas Centrālā zinātniskā bibliotēka	Kā klājas Voldemāra Caunes balvas laureātiem?	Tiešsaistē	2
23.11.2023.	LNB BAC	Latvijas akadēmisko, speciālo un publisko bibliotēku direktoru 2023. gada rudens sanāksme	Klātienē	5
24.11.2023.	Liepājas pilsētas Centrālā zinātniskā bibliotēka	Liepājas Centrālās zinātniskās bibliotēkas 246. gadskārtas konference "Laiks. Cilvēki. Bibliotēka"	Klātienē	6

Norises laiks	Organizētājs	Pasākuma nosaukums, tēma		Stundu skaits
28.11., 01.12.2023.	RVP Centrālās administrācijas Datu aizsardzības un informācijas tehnoloģiju drošības centrs	Seminārs "Citāda drošība - 2023"	Tiešsaistē	1
05.12.2023.	KISC	Seminārs kultūras nozares speciālistiem "Drošība digitālajā vidē"	Tiešsaistē	3
07., 08.12.2023.	LNB	Starptautiska zinātniskā konference "Izdevējdarbība un nācija"	Klātienē	12
13.12.2023.	LNB BAC	Seminārs "Jaunieši šeit ir gaidīti!"	Tiešsaistē	5

2023. gadā īstenotais projekts „Pratīgs skolēns informācijas plašumos”

Finansējums projekta īstenošanai tika saņemts RVP Centrālās administrācijas Rīgas pilsētas Apkaimju iedzīvotāju centra sabiedrības integrācijas un brīvprātīgā darba projektu konkursā RVP iestādēm un struktūrvienībām sabiedrības integrācijas projektu īstenošanai.

No 2023. gada 1. marta līdz 30. novembrim RCB īstenoja projektu “Pratīgs skolēns informācijas plašumos”, kurā tika īstenotas aktivitātes, kas pilnveidoja Rīgas pilsētas vispārējās izglītības iestāžu – sākumskolas, pamatskolas un vidusskolas – audzēkņu zināšanas informācijpratībā un medijpratībā, uzlaboja bibliotekāro darbu ar skolēniem, sekmēja bērnu un jauniešu, tai skaitā arī Ukrainas civiliedzīvotāju, kuri raduši patvērumu Rīgā, iekļaušanos demokrātiskā sabiedrībā, veicināja viņu pilsonisko līdzdalību, kā arī stiprināja iestāžu savstarpējo sadarbību informācijpratības un medijpratības jomā. Projektā tika aktualizēts jautājums par bibliotēkas esošo pakalpojumu pieejamību mērķgrupai, kā arī līdz šim veikto izglītojošo darbu ar bērniem un jauniešiem.

Projekta gaitu var iedalīt trīs posmos – RCB darbinieku pieredzes apmaiņas semināri par darbu ar mērķgrupu; lekcijas RCB darbiniekiem; RCB darbinieku organizēti pasākumi un izstādes mērķgrupai.

Martā notika divi tiešsaistes semināri, kuros RCB bibliotekāri dalījās pieredzē par līdz šim veikto darbu ar projekta mērķgrupu – Rīgas skolēniem.

Lai uzlabotu RCB darbinieku zināšanas medijpratībā, maijā RCB klātienē notika darbinieku apmācības – četras lekcijas, kuras vadīja savas jomas eksperti.

- Mākslīgais intelekts medijpratības kontekstā: jaunākais par mākslīgā intelekta veidotas un izplatītas informācijas izvērtēšanu un lietošanu (26. aprīlī, lektore Klinta Ločmele, Komunikācijas zinātnes doktore, komunikācijas un medijpratības kursu pasniedzēja Latvijas Universitātē un Vidzemes Augstskolā.);
- Medijpratība un atmiņas institūcijas. Kolektīvā atmiņa (10. maijā, lektore Vita Zelče, Latvijas Universitātes profesore un vadošā pētniece, komunikācijas zinātnes maģistra studiju programmas direktore,);
- Dažādi rīki un metodes medijpratības apguvē (25. maijā, lektore Agnese Dāvidsone, Vidzemes Augstskolas rektore un asociētā profesore.);
- Medijpratības pasākumu organizēšana skolēniem (5. septembrī, Bibliotēku dienesta galvenās ekspertes bibliotēku jomā - Gida Zepkāne un Zane Valaine).

Pavasārī tika veikts pasākumiem nepieciešamo lietu iepirkums – kancelejas preces, baltās tāfeles, suvenīri un konfektes, kā arī divi mikrofoni datoram un divas LED gredzenveida lampas.

Semināros un lekcijās iegūtās zināšanas tika izmantotas ikdienas darbā: RCB darbinieki septembrī, oktobrī un novembrī RCB un tās filiālbibliotēkās noorganizēja 32 pasākumus par medijpratības tēmām, kurus apmeklēja 800 bērni un jaunieši.

- Filiālbibliotēka “Zemgale” Rīgas Ziepniekkalna vidusskolā organizēja 7.–9. klašu skolēnu tikšanos ar vairāku grāmatu autoru, zemessargu un alpīnistu Juri Ulmani. Latvieti, kurš visus spēkus un enerģiju velta palīdzības sniegšanai Ukrainai. Par viltus ziņām, dziļviltojumiem un dezinformāciju stāstīja arī filiālbibliotēkas “Zemgale” vadītāja Sallija Krauze.
- Imantas filiālbibliotēkā norisinājās pasākums “Drošs internets. Kas ir kiberdrošība?”, kuru apmeklēja Rīgas 96. vidusskolas 7. klases audzēkņi. Sarunu gaitā galvenie uzsvāri tika likti uz dažādiem riskiem lietojot internetu, patiesu informāciju un tās pārbaudīšanu, sociālo tīklu lietošanas etiķeti:
- Jaunciema filiālbibliotēka rīkoja bibliogrāfisko spēli “Enciklopēdisti” Jaunciema pamatskolas 4. un 6. klašu audzēkņiem. Darbojoties vairākās komandās, bērni mācījās orientēties uzziņu materiālos.
- Mežciema sākumskolas 1. klases skolēni apmeklēja Mežciema filiālbibliotēkas bibliotekāro stundu “Izzinām dzīvnieku pasauli grāmatās un enciklopēdijās”. Tika sagatavoti jautājumi, kuriem atbildes meklējamas dažādos informācijas nesējos, tādējādi iepazīstoties ar mediju daudzveidību.
- Sarkandaugavas filiālbibliotēkas medijpratības pasākumu apmeklēja Rīgas Sarkandaugavas pamatskolas 4. klašu skolēni, kuriem bija iespēja ieskatīties mediju vēsturē un daudzveidībā, kā arī izprast ar tiem saistītus terminus un apzīmējumus. Tika apskatīti jautājumi par drošību interneta vidē.
- Filiālbibliotēka “Rēzna” novadīja bibliotekāro stundu “Zini, dari, esi drošs!” Rīgas Austrumu pamatskolas 4. klašu audzēkņiem. Bibliotekāres kopā ar skolotājām pārrunāja riskus un apdraudējumus virtuālajā telpā, atbildēja uz skolēnu jautājumiem, kā arī iepazīstināja ar materiāliem pratīgai interneta lietošanai.
- RCB filiālbibliotēku “Vidzeme” apmeklēja Rīgas 64. vidusskolas 3. klases skolēni. Tika organizēts pasākums “Patiesība vai...?”. Lai skolēniem būtu interesantāk darboties, viņi tika sadalīti trīs komandās, paši izvēlējās komandas kapteini un nosaukumu. Komandām bija jāatrod pareizais ceļš informācijas labirintos, jāatrisina āķīgs rēbuss un krustvārdu mīkla. Jāizpēta reklāmas, lai pieķertu viltīgos pārdevējus. Lai skolēni varētu veiklāk atrast pareizo informāciju, bija sastādīts saraksts ar interneta adresēm, kurās var meklēt patiesu informāciju.
- Filiālbibliotēka “Strazds” un Grīziņkalna filiālbibliotēka novadīja bibliotekāro stundu “Kā justies droši interneta vidē” Rīgas 63. pamatskolas un I. G. Herdera Rīgas Grīziņkalna vidusskolas 4. klašu skolēniem. Tika sagatavota slaidrāde “Drošība internetā bērniem: personisko datu aizsardzība”, runāts par uzvedību, drošību un noteikumiem virtuālajā vidē, kā arī apskatīti jautājumi par mākslīgo intelektu.

- CB BLN organizēja pasākumu “Esi pratīgs un drošs” Rīgas sākumskolas “Valodiņa” trešo klašu audzēkņiem. Bērni ieguva pirmās iemaņas informācijas meklēšanā un iepazīnās ar dažādiem uzzīņu avotiem, kā arī centās atšķirt patiesus faktus no nepatiesiem. Tika apskatīti galvenie priekšnoteikumi drošai interneta lietošanai un veidotas fotogrāfijas, izmantojot projekta laikā iegūto LED gredzenveida lampu.
- Juglas filiālbibliotēka rīkoja novadpētniecības stundu “Juglas apkaime rakstos un datubāzēs”, ko apmeklēja Rīgas Stila un modes tehnikuma 4. fotogrāfu kurss. Audzēkņi guva ieskatu bibliotēkārājās zināšanās un iepazīnās ar novadpētniecības materiāliem. Pievērsa uzmanību avotiem rakstos un datubāzēs, tādējādi kritiski vērtējot informācijas patiesumu.
- Čiekurkalna filiālbibliotēkas rīkoto bibliogrāfisko spēli “Enciklopēdisti” apmeklēja Rīgas 45. vidusskolas 5. klašu audzēkņi, izklaidējošā veidā mācoties orientēties dažādos uzzīņu materiālos.
- Ķengaraga filiālbibliotēkā norisinājās pasākums “Mākslīgais intelekts” Rīgas Ķengaraga vidusskolas 4. klases skolēniem, kurā tika stāstīts par mākslīgā intelekta izmantošanu ikdienas dzīvē. Bērni ar interesi iesaistījās diskusijās gan par mākslīgā intelekta praktiskajām, gan ēnām pusēm.
- Daugavas filiālbibliotēku apmeklēja Rīgas Purvciema vidusskolas 7. klases skolēni, lai bibliotēkārājā stundā “Esi drošs un zinošs” iepazītos ar bibliotēku, tās pakalpojumiem un lietošanas noteikumiem, kā arī izspēlētu medijpratības spēli “No interneta līdz TikTok”. Tika pārrunāti droša interneta pamatnosacījumi, pievēršot uzmanību aizdomīgām ziņām un profiliem, algoritmiem, informācijas burbuļiem, nepatiesām ziņām un dezinformācijai. Noslēgumā skolēni pārbaudīja pasākumā iegūtās zināšanas, izspēlējot “Kahoot!”.
- Ilģuciema filiālbibliotēka sadarbībā ar LNB organizēja pasākumu Rīgas Ilģuciema pamatskolas 4., 5. un 6. klases skolēniem, kurā tika apskatīta Latvijas kultūras kanona tīmekļvietne. Tā nodrošina informācijas pieejamību, mudina runāt, rakstīt un stāstīt par šīm vērtībām, tādējādi nodrošinot to popularizēšanu, iepazīšanu, izprašanu.
- Filiālbibliotēkā “Pūce” pulcējās pamatskolas “BŪSIM” 7., 8. un 9. klašu audzēkņi un pedagogi, lai piedalītos izzinošā ceļojumā pa dažādām interneta vietnēm, pārrunātu darbošanos sociālajos medijos un ar to saistītajiem riskiem, kā arī iepazītos ar jaunu ceļabiedru internetā – mākslīgo intelektu. Pasākuma dalībnieki ne tikai klausījās bibliotēkārū stāstījumā, bet aktīvi līdzdarbojās, risinot āķīgus uzdevumus un iesaistoties diskusijās:
- Šampētera filiālbibliotēkā uz pasākumu “Peles, grāmatas un vēl...” viesojās PII “Māja” audzēkņi, kuri atraktīvā veidā iepazīnās ar bibliotēku, izspēlējot meklēšanas spēli “Atrodiet bibliotēkas peles”. Bērni meklēja aploksnes ar mīklām un uzdevumiem, bet peles tika uzmeklētas gan pie periodikas,

grāmatām, audiogrāmatām un citur. Tā kā bija atrasta arī datorpele, tika noskaidrots, vai bērni lieto datorus un viedierīces:

- Torņakalna filiālbibliotēkā notika bibliotekārā stunda “Informācijas meklēšana internetā”, ko apmeklēja Rīgas Katoļu ģimnāzijas 8. klase. Tika pārrunātas problēmas, ar kādām mēdzam saskarties, cenšoties sameklēt informāciju internetā, aplūkots, kam jāpievērš uzmanība, lai izvērtētu informācijas uzticamību. Skolēni iepazinās ar RCB tīmekļvietnes piedāvātajiem elektroniskajiem resursiem un meklēja atbildes uz bibliotekāru sagatavotiem jautājumiem. Tika pārrunāti dažādi informācijas meklēšanas ceļi, kā arī secināts, ka vienā vietnē informācija var būt pilnīgāka, citā – mazāk pilnīga.
- Juglas filiālbibliotēkā ciemojās PII “Aivija” vidējā grupiņa un Rīgas 63. pamatskolas 1. klases skolēni. Bērni tika iepazīstināti ar bibliotēku, tās noteikumiem un sniegtajiem pakalpojumiem. Interaktīvā veidā skolēni ar viedtālruna palīdzību skenēja grāmatās pieejamos kvadrātkodus un atvēra attiecīgās interneta adreses, tostarp pārrunājot drošas un mazāk uzticamas interneta vietnes. Ieskicējot pamatnoteikumus pratīgai interneta lietošanai, tika izmantoti materiāli no *Tet* skoliņas. Ar pašiem mazākajiem bibliotēkas apmeklētājiem tika meklēta informācija par dzīvniekiem dažādos uzziņu materiālos.
- Rīgas 47. vidusskolas 11. un 12. klašu skolēni ar interesi piedalījās LNB un Bišumuižas filiālbibliotēkas kopīgajā pasākumā – LNB Digitālās kolekcijas “Industriālais mantojums” prezentācijā. Pēc lekcijas sekoja atraktīvā daļa – jauniegūto zināšanu nostiprināšana digitālas viktorīnas veidā “Kahoot!”.
- Novembrī filiālbibliotēku “Zemgale” apmeklēja Rīgas 3. pamatskolas 7. klases skolēni, kuri nodarbībā par drošu internetu pārrunāja dažādus atgadījumus no pašu pieredzes, kā arī uzzināja, kas ir dziļviltojumi un kā tos atpazīt. Vai viegli kļūdīties, kā rīkoties lai no kļūdām izvairītos? 16. un 17. novembrī filiālbibliotēkā viesojās Rīgas 4. PII “Avotiņš” audzēkņi, ar kuriem tika pārrunāts, kā mainījusies informācijas tālāknodošana cilvēkiem senatnē un mūsdienās, kā mainījies ziņu daudzums visā pasaulē. Cik daudz dažādu informācijas avotu ir šodien? Kā neapmaldīties un ko der atcerēties, lai rīkotos pareizi, ja saskaramies ar nezināmo un savādo. Kāpēc nesteigties un vienmēr jautāt vecākiem, skolotājiem un citiem pieaugušajiem. Nodarbības laikā tika izmantoti dažādi metodiskie līdzekļi un lasīta Solvitas Denisas-Liepnieces grāmata “Caps un ciet jeb Vilks manipulators.”

Projekta rezultātu izvērtējums

Novembra pēdējā nedēļā notika projekta darba grupas tikšanās, kuras laikā tika izvērtēta tā norise. Tika secināts, ka projektā izvirzītie mērķi un plānotie rezultāti ir sasniegti. Projekta “Pratīgs skolēns informācijas plašumos” laikā notikuši 2 semināri, 4 lekcijas un 32 pasākumi, kas ir rādītājs, ka RCB spēj veicināt Rīgas skolēnu medipratības attīstību un pilda izglītojošu funkciju. Pasākumi, kas tika rīkoti, ir guvuši labas atsauksmes gan no skolēniem, gan skolotājiem, kas mudina arī turpmāk rīkot šādus pasākumus.

Arī turpmāk ir plānots izglītēt skolēnus medijpratībā un attīstīt informācijas un digitālās prasmes. Pateicoties projektam, RCB darbinieki ir attīstījuši savas informācijpratības kompetences un spēj tās izmantot pasākumu organizēšanā.

Projekta pirmajā posmā pieredzes apmaiņas semināros piedalījās 110 RCB darbinieki.

Projekta otrajā posmā četras speciālistu lekcijas apmeklēja 109 RCB darbinieki.

Projekta trešajā posmā – 32 pasākumos RCB nodaļās un filiālbibliotēkās piedalījās ap 800 apmeklētāju, kas pārstāvēja projekta mērķgrupu. Projektā iesaistījās 20 RCB filiālbibliotēkas, sadarbojoties ar 22 izglītības iestādēm.

Bija plānoti un projekta īstenošanas laikā panākti šādi **rezultāti**:

- Īstenotas aktivitātes, kas uzlabojušas RCB darbu ar projekta mērķgrupu – bērniem un jauniešiem – Rīgas pilsētas vispārējās izglītības iestāžu audzēkņiem;
- Bērnos un jauniešos veicināts pieradums apmeklēt bibliotēku;
- Veicināta bērnu un jauniešu, tai skaitā Ukrainas civiliedzīvotāju, kuri raduši patvērumu Rīgā, pilsoniskā līdzdalība un iekļaušanās informācijpratīgā un medijpratīgā demokrātiskā sabiedrībā;
- Stiprināta publiskās bibliotēkas un izglītības iestāžu sadarbība un zināšanu pārnese informācijpratības un medijpratības jomā;
- Īstenots bibliotēkas izglītojošās darbības virziens;
- Veicināta mērķgrupas interese un uzlabotas zināšanas par bibliotēkas krājumu un kolekciju, pakalpojumiem tiešsaistē, kā arī pieejamību digitālajam saturam;
- Sekmēta mērķgrupas informācijpratība, medijpratība un digitālā pratība, kā rezultātā stiprināta sabiedrības noturība;
- Veikta pieredzes apmaiņa bibliotēkas personāla ietvaros, kā rezultātā apzinātas problēmas darbā ar mērķgrupu un rasti risinājumi;
- Īstenotas informācijpratības un medijpratības ekspertu vadītas nodarbības bibliotēkas darbiniekiem, kā rezultātā nodrošināta veiksmīgāka bibliotēkas personāla komunikācija ar projekta mērķgrupu, sniedzot mērķgrupai nepieciešamās zināšanas.

Interesantāko lasītveicināšanas aktivitāšu piemēri

Daugavas filiālbibliotēkas piemērs

Medijpratības stundas ievada uzdevumā – klase tiek sadalīta divās komandās, katrai komandai izdala lapiņas ar dažādiem sociālajiem medijiem (piemēram, TikTok, Facebook, Netflix) un viņiem jāsastājas secībā no jaunākā uz vecāko.

Prezentācija par medijpratību, kam ir trīs galvenās tēmas:

1. “Aizdomīgas ziņas un ziņas no aizdomīgiem profiliem” – pievienoti piemēri no reālām situācijām, tiek parādīti divi Instagram profili un bērniem tiek prasīts, kurš profils izskatās uzticamāks, regulāri tiek prasīts, ko bērni paši domā un kā paši rīkotos;
2. “Algoritmi un informācijas burbuļi” – algoritma paskaidrošanai tiek izmantots piemērs no TikTok. Tiek izmantotas viegli saprotamas tēmas, kas ir aktuālas pašiem bērniem.
3. “Nepatiesa informācija, dezinformācija, kaitnieciska informācija” – vieglākai uzskatei definīcijas tiek parādītas vizuāli, izceļot kopējo un atšķirīgo. Lai izskaidrotu atšķirības, bērni paši tiek ielikti izdomātā situācijā. Piemēram, “kāds Tavs klases biedrs Tev pasaka, ka vietējā kafejnīcā redzējis žurku”, teikumu nedaudz papildinot vai pamainot.

Noslēgums – viktorīna Kahoot par iepriekš runāto.

Pasākums “Radošais alfabēts” kopā ar Rīgas Daugavas pamatskolas 2. klases skolēniem (bērni ar mentālās veselības traucējumiem). Radošās aktivitātes par alfabēta burtiem.

Burti A un Ā – iepazīšanās ar alfabētu, spēle “Ko ņemsim līdzī uz ballīti?” (vārdi uz katru alfabēta burtu), darba lapas ar uzdevumiem par burtiem A un Ā, noslēgumā zīmējumu krāsošana. Mājasdarbs – salīmēt aplikāciju burtam A.

Burts P – putni. Putnu balsu klausīšanās un foto apskatīšana tīmekļvietnē putni.lv un Google. Putnu dejas izdejošana. Attēlu izkrāsošana uz burta P, piemēram: pils, princese, pūķis.

Burts G – grāmata, iejušanās grāmatu varoņu lomās, dārgumu meklēšana, animācijas filmas “Maša un lācis” fragmenta noskatīšanās. Mājasdarbs – savas grāmatiņas izveide, izmantojot iedotās sagataves.

Burts D – dārzeni. Skolēni nosauca dārzeņus, kādus zina. Pasakas “Rācenis” izspēlēšana kopā ar bērniem.

Burts K – kukaiņi. Tika izspēlēta viktorīna par tiem. Animācijas filmas fragmenta “Bugs’ Race” noskatīšanās, taureņu krāsošana.

Burti U un Ū – ūdens, upes, okeāni. Stāstījums par Latvijas lielākajām ūdenstilpnēm un to parādīšana grāmatās. Okeānu apskatīšana uz globusa. Jūras dzīvnieku, zivtiņu krāsošana un kopīga papīra okeāna izveidošana.

Burts B – noslēguma pasākums. Vārdi uz burtu B: stāstījums par burtu, rakstību un alfabēta rašanos, grāmatu apskats, rotaļas “Kas dārzā?” izspēlēšana (bite), zīmēšana ārā ar krītiņiem (bibliotēka), spēle ar baloniem, ziepju burbuļu pūšana. Bibliotēkas pateicība bērniem (barankas un burtu cepumi).

Informāciju sagatavoja RCB Daugavas filiālbibliotēkas galvenās bibliotekāres

Alise Prancāne un Anžela Livitčuka

Sarkandaugavas filiālbibliotēkas piemērs

Pasākumi norišu cikla **“Latviešu Grāmatai 500”** ietvaros Rīgas Sarkandaugavas pamatskolas un Rīgas Broces liceja 3.–4. klašu skolēniem **“No senajām rakstu zīmēm līdz pirmajām grāmatām”**. Sākumā tika demonstrēta slaidrāde par rakstības pirmsākumiem un dažādiem rakstu veidiem, kā arī bērni tika iepazīstināti ar latviešu grāmatniecības vēsturi. Slaidrādē bija daudz ilustratīvā materiāla, kas nopietnu un sarežģītu tēmu padarīja bērniem viegli uztveramu un saistošu. Slaidrādi papildināja arī interesantas aktivitātes, piemēram, bērni varēja aplūkot 1869. gadā izdoto Bībeli no bibliotekāres personīgās bibliotēkas, pamēģināt izlasīt vārdus, uzrakstītus gotiskajā stilā, “pārtulkot” fragmentus no Stendera “Augstas gudrības grāmatas no pasaules un dabas” mūsdienu valodā... Tad bērni tika sadalīti komandās. Komandas saņēma dažādus uzdevumus, žūrija vērtēja izpildīšanas precizitāti un ātrumu, kā arī komandas radošumu. Piemēram, bija uzdevumi gotiskā alfabēta atšifrēšanā, darba lapa dažādu rakstu veidu atpazīšanai, spēle “Runājošie akmeņi” (no uz akmentiņiem uzzīmētajām rūnām vajadzēja salikt vārdus), radošais darbs “Iniciāļi” (uz lapas bija izdrukātas burtu kontūras, kuras vajadzēja apgleznot, padarot par iniciāļiem) u. c. Komanda, kura nopelnīja visvairāk punktu, saņēma diplomu un konfektes, ar kurām tika pacienāta visa klase.

Piedzīvojumu spēle interesentiem pavasara brīvlaikā **“Senās vēstules noslēpums”**. Ar afišu un ielūgumu palīdzību tika paziņots, ka bibliotēkā nejauši atradusies sen pazudusī grāmata, bet tajā – noslēpumainā vēstule no pagātnes. Bibliotekāre uz mākslīgi novecināta papīra uzrakstīja vēstuli, kurā bija pastāstīts, ka atrastajā grāmatā ir šifrs. Izmantojot šifru, bērni uzzināja, ka viņiem jāatrod noslēpumainā atslēga no slepenās istabas, kur viņus gaida pārsteigums. Bērniem bija jāpilda dažādi uzdevumi, lai uzzinātu, kur meklēt kārtējo norādi. Norādes bija izvietotas pa visu bibliotēku, tādā veidā iepazīstinot bērnus ar bibliotēkas nodaļām un grāmatu izkārtojumu. Norāžu meklēšanai bija jāizmanto dažādi informācijas nesēji, gan novecojuši (audiokasete, diapozitīvs), gan mūsdienu (dators, viedtālrunis), kā arī, protams, grāmatas. Rezultātā tika atrasta atslēga no grāmatu krātuves, kur bērnus gaidīja pārsteiguma balviņas.

Pasākums ģimenēm ar bērniem **“Bibliotēkas Ziemassvētku čuk-čuk bānītis”**. Pasākumu vadīja bibliotekāres, kuras iejutās fejas Befanas no Itālijas un rūķa Tomtena no Zviedrijas tēlos. Feja un rūķis piedāvāja visiem doties aizraujošā ceļojumā pa Eiropas pilsētām ar improvizēto “burvju čuk-čuk bānīti”.

Skatītāji atdarināja braucošā vilciena skaņas un kustības, bet uz lielā ekrāna parādījās dažādu pilsētu attēli. Feja un rūķis iepazīstināja skatītājus ar dažādu tautu tradīcijām, iesaistot bērnus un vecākus jautrās rotaļās ar dziesmām un dejām. Pasākumu kuplināja bibliotēkas sadarbības partneru cirka studijas “Active Kids” un klauna priekšnesumi. “Ziemassvētku ceļojuma” galapunkts bija Lapzeme, kur bērni satika Ziemassvētku vecīti ar saldām dāvaniņām.

Informāciju sagatavoja Sarkandaugavas filiālbibliotēkas vadītāja Baiba Andrejeva

Filiālbibliotēkas “Vidzeme” piemērs

2023. gada pavasarī filiālbibliotēka uz radošām un interaktīvām nodarbībām **par putnu dzīvi** aicināja pirmsskolas vecuma bērnus. Nodarbību laikā mazie apmeklētāji iepazinās ar bibliotēkā pieejamajām grāmatām un citiem informācijas avotiem par putniem. Izstāstījām bērniem dažādus interesantus faktus par putniem, kurš ir pats mazākais, kurš lielākais, kurš no putniem ir pats bīstamākais un citus interesantus faktus. Bez tam visiem bija iespējams ieklausīties putnu balsīs un pārbaudīt savas zināšanas par to, cik viegli ir pazīt putnu balsis un atšķirt tās no citām. Bērniem bija interesanti iepazīties ar putnu izskatu un uzzināt, kā tos sauc. Neizpalika arī ieklausīšanās bibliotekāres lasītajā franču autora Fabrisa Lelarža grāmatā “Ačgārnās pasakas”, kurā autors atainojis aizraujošo ūpīša diennakts ritējumu. Tas, protams, ir citādāks, bet kāds? To nu varēja uzzināt tikai tie, kuri uzmanīgi klausījās stāstiņu. Arī bibliotekāru sagatavotie āķīgie jautājumi par putnu dzīvi un paradumiem bērniem deva iespēju daudz ko jaunu uzzināt. radošo darbiņu veikšanā. Pēc tikšanās bibliotēkā ikviens devās mājās ar Radošajās darbnīcās izveidotiem krāsainiem papīra putniņiem, apņemšanos vēl cītīgāk ieklausīties putnu balsīs un atgriezties bibliotēkā pēc interesantām grāmatām.

Informāciju sagatavoja filiālbibliotēkas “Vidzeme” galvenā bibliotekāre Daiga Trakina